מן חתנא דבי נשיאה הרב הגדול החכם השלם החריף ובקי מוהר"ר משה ז"ל.

במסכת שבת פרק הזורק מכדי זריקה חולדה דהוצאה הוצאה גופה היכא כתיב וסקשה העולם לפרוך סתם הוצאה היכא כתיב אבל מראה לתרץ דהא איתא בגמ' מימרא ל"ל ואמר ר"י סתם עשאה בהעלם ל' כו' אלא אי סבר כרשב"ל דידע במאי בתתומין ואליבא דר' עקיבא ואיתא בגמ' דעירובין דף נ"ח ע"א הני אלפים אמה היכא כתיבי דתניא אל יצא איש ממקומו אלו אלפים באמה כו' ע"ש והא דאמר במס' סוטה בו ביום דרש ר"ש ומדותם אלפים כו' אפ"ש צריך מד' לחכניס ישראל סיעב במסכת עירובין ואיתא בגמ' דשיתזבן דף י"ז ע"ב כ"י הכי קא קשיא ליה לאו שייתן לאחסרת מיתם ב"ד. אמר רב אחי מי כתיב אל יוצא אל יצא כתיב והשתא יכול לומר דהמקם ידע מקרא אל יצא והשתא בלא זה לא היה יכול לסקשות הוצאה היכא כתיב' זה אינו דהא ידע מאל יוצא ודקשיא לך הא מיבעי תתומין זה אינו דתתומין דרבנן ודקשיא לך במאי ידע דידע לשבת בזריקה דזריקה אינה מלאכות אלא דתניא במתניתן ואינו מתולדותיהן רק דהוי מלאכה ב"ש כמו תתומין אלינא דר"ע לבד פרוך מכדי זריקה חולדה דהוצאה א"כ לא יכול לומר דידע מזריקה דה"ל אינו תייב על הוצאה ג"כ דהא מוכת מגגא' מדלא מבני דידע לשבת בתולדותיהן ע"כ דאינו סברא כלל וא"כ ל"ל דידע בתתומין ול"ל דתתומין דאורייתא ונפקא ליה מאל יצא א"כ ליה לן קרא על הוצאה ומבני קרא אחרינא:

בגמ' דשבת דף י"ב ע"א אינשי לבו לא יפלה את כלון ביום שמח יהבו ורע"א היא דתניא ר"א אומר הבורר כיצה כלוין הורג גמל ולא יקרא לאור הנר שמא יטה אז דלמא ברוייהו שמא יטה ת"ש אין פוגין לאור הנר ואין קורין לאור הנר ואלו מן הלכות שאמרו בעליות מגיגא בן תקיעה בן גוריון וכו' אמר רב הונא הלכה מולג וזורק וזהו כבודו ואפילו בחול רבה מקטע ליה ופי' רש"י הורבן בשבת ותוס' כתבו מפרש ריב"א בחול וקאי אדרב הונא דאמר וזהו כבודו אפילו בחול ואלו סמכינן אדפי' בשבת וקיימא בב"ש דבני בסתוך וכתב בכל"מ ורש"י פי' בשם רבותיו דבשבת מיירי על זה נהגו לברוז ביצה כו' מיהו דימה הילה פליג אהני מתני דפרוייהו אסרי הריגת ביצה במפלה כלון ואפשר במפלה דאמר מיהו דלפום רשיטת יש לדקדק על רש"י ז"ל מן דתקו לפרש בשבת ולתלק בין מפלה כלון למפלה דאמר ולמה לא פי' רש"י כפירוש ריב"א ומראה לתרץ דהא יש לדקדק דאמר ת"ש אין פוגין לאור הנר ואין קורין לאור הנר ואלו מן הלכות לפשיעות האינשי' לא היה צריך להבאה ואלו מן הלכות רק אין פוגין לאור הנר וכו' ולשתוק יש לומר דהא לפום הרשיא קשה הילה פשיט מבריתא דבשלמא אי מבני האינשי' בסברא היה פשוט מבריתא אבל השתא דמבני דבתתניתין לא קבני ברישא לאור הנר ובשיפא קתני אין פוגין לאור הנר דשיפא לא קאי על ריש' ומתניתין אתיא כר"א היכי פשיט מבריתא דקתני אין פוגין לאור הנר דלמא בריתא אתיא כרבנן ויש לומר דע"כ אין פוגין דמתניתין ג"כ לאור הנר דאינו ביום הא רבה מקטע ליה ובשבת היה מקטע כפי' רש"י ז"ל ורבה סבר כב"ש כפירוש תוס' הכ"ל איתא במתניתין ואלו מן הלכות נמנו וגמרו כו' וי"ח דברים כו' ואיתא בגמ' אלו תנן לו ואלו תנן ופשיט בגמ' ואלו תנן והשתא ע"כ ל"ל אין פוגין דמתניתין הוא לאור הנר דאי לא דבנוס דמתניתין ביום ג"כ אסור ת"ל מפלה כלון ביום הוא ג"כ מ"ח דבר וא"כ אסור ביום אפי' לפנות כלון א"כ קשה על רבה דמקטע בשבת כמאן עביד ודתירץ דעביד כב"ש כסברת תוס' הא מ"ר דבר הוא ופסקינן כב"ש ע"כ ל"ל דאין פוגין לאור הנר הוא אבל ביום לא נזר וא"כ לפי' ביום לא הוה מ"ח דבר והלכה כב"ה לכך רבה דמקטע ליה עביד כב"ה בהלכה והשתא איתא מה שהניא לפשוט האינשי אין פוגין כו' ואלו מן הלכות דבלא זה היה יכול לפשוט מבריתא כלל דלמא מתניתן כר"ע ובריתא כרבנן אבל השתא דמבני ואלו מן הלכות פשיט שפיר דבמתניתן לא אסור רק לאור הנר דאל"כ קשה על רבה כמאן עביד והשתא כולן רש"י יפה מה שכתב דרבה מקטע בשבת מסוס דאי כפי' ריב"א לא היה פשיט מבריתא כלל דלא יפלה כלון הוא לאור הנר כדפרישית:

מסכת עירובין ע' ע"ב תוס' בד"ה וקתני תון ממבטל רשות כו' פי' בקו' דפריך לר"ב דאמר דמבטלין מדלא קתני תון ממבטל רשות ויוכס ש"מ יורם לא ודבר תימה הוא מה דיוק הוא זה ומראה לי לתרץ דהא יש להקשות בתחילה אמר זה בכלל לאתויי מבוי בטיל קורתו ולאיין כו' ובכלל הבני זה בכלל לאתויי מאי לאתויי מת עובד כוכבים בשבת כו' ואמר אלעזר לאתויי מאי משמע שמן הקושי הוא זו ואינו מובן אבל ל"ל לתרץ דהא איתא בגמ' דף ע"א ע"א מ"ע דב"ה עבדה כאומר כלן אבל יפות יפי' רש"י גבי תורם של תבואה אלא מדעת כו' ה"ג כיון דבטל השתא גילוי דעתו דמציקרא בבריותא ניתא ליה כו' אמר אביי מת עובד כוכבים בשבת מאי כלך אבל יפות איכא אלמא במת לא אמרי' בריה וא"ב ביורם ממי לא אמרי' בריה לאתויי מאי לאתויי מת עובד כוכבים כו' וא"ב עצמה מתמת בריה וא"כ יורם ממי לא אבל קשה א"כ מאי פ"ב וקתני וכו' יוכ לא דזה מיותר דמלאתויי מאי יכול לפרוך אבל נראה לי דהא איתא בגמ' ד' ס"ז ע"א מת עובד כוכבים בשבת מהו אליבא דמ"ד שוכרין ומבטלין לא תיבעי לך כו' כי תיבעי כו' וכתבו תוס' ד"ה אבי אומר מבטלין פי' בקו' ולא דמי להבהיל כו' ואיתמה דלעיל פשוט לן היכא דאתי עובד כוכבים מאתמול דמבטלין ואוסרין ומעברין קרינן ביה כו' ומיהו קשה דמשמע הכא דבשעה לן לאתויי לר"ש דבתרי לא עבדינן דוקא מת הוא דמבטלין אבל לא מת דבעי תרתי שכירות וביטל לא עבדינן ולעיל פשיטא לן דאתי מאתמול דבשבת שוכרין ומבטלין ודווקא באתי בשבת אמאר שמואל דאין מבטלין ונראה לפרש הכא אתי בשבת ומת בשבת אייבי וכן משמע לשון דקאמר כי תיבעי לך אליבא דמ"ד אין שוכרין הרתי הוא דלא עבדינן וכאתי עובד כוכבים בשבת נתלקו ועל זה מיבעי לי' בשמת לי עבדינן חדא לא לא כו' ולפי זה איכא למימר דעשמת לאו משום בריה דלמא לאתויי מת עובד כוכבים היכא דבא בשבת אבל היכא דבא עובד כוכבים מעבד שבת ומת בשבת מבטלין ע"ב דלאו משום בריה הוא אלא משום מיקני ואסתלוקי רשותא הוא דאי משום בריה הוא אף שבא בעובד כוכבים מע"ש ממי לא ע"כ כו' וא"כ לא קשה מידי יוכס ול"ל דע"כ הכ' מייבי דבא מע"ש ומת בעובד כוכבים בשבת דהא יש להקשות אמאי לא קתני שוכרין ומבטלין דהא קתני תון ממבטל דאיכא מידי הא יש שוכר דאאכר למקלת שבת ואח"כ מותר כמו ביטל ע"ב ל"ל אין שוכרין וע"כ ל"ל דאין שוכרין בשבת מייבי אף שבא מע"ש דאי לא ליתני תון משוכרין היכא שבא מעבד שבת אלמא כלל וכלל לא זזה דומא לפי פי' תוס' דאף דשוכרין ומבטלין דאין מבטלין והשתא ע"כ מוכח דזה הכלל לאתויי מת העובד כוכבים אף שבא מע"ש אבל רב המנונא דאין מבטלין והשתא ע"כ מוכח דזה הכלל לא ממון מוכח דאין שוכרין ומבטלין היכא שבא מע"ש ואי"כ אף שבא בשבת קשה ל"ל זה הכלל הא ממון מוכח דאין שוכרין ומבטלין היכא שבא מע"ש ואי"כ אף היכא שבא בשבת אף ממת בשבת דאסור ולמה לי זה הכלל ע"כ ל"ל דמת עובד כוכבים בשבת מאי לא אתויי מת עובד כוכבים בשבת וקתני תון ולא קתני אין שוכרין ומבטלין ע"ב לאתויי מת אף שבא העובד כוכבים מע"ש אלא לאתויי אימא הורת ביטל רשות דאיתא בגמ' ד' ס"ח ע"א שוכר כמערב דמי מה מערב מבעוד יום אף שוכר מבעוד יום אלא דלמא שוכר כמבטל רשות דמי מה מבטל רשות אפילו בשבת אף שוכר אפי' בשבת כו' וקאמר בגמ' יפה שיהם בשבתם אלמא שוכר כביטל רשות דמי והשתא ס"ש בגמ' אימא הורת ביטל רשות והוא ג"כ שוכר דמה שבשוכרין בשבת הוא מתמת שהוא כביטל רשות וא"כ קתני שוכרין בשבת וא"כ יכול לומר דזה הכלל אתי כיצה דבא העובד כוכבים בשבת ומת בשבת אבל היכא דבא העובד כוכבים מע"ש ומת בשבת מבטלין וא"כ לא משום בריה הוא וא"כ יורם יכול לבטל ול"ל:

במסכת פסחים פ' כיצד צולין דף ע"ב ואלא בתם ל"ל ול"ל הסמיכות בתחילה אמר בגמ' ונקיף כו' נמי שרפה אבל כ"ש מבילי זמורות וסקשה המכרש"ל לפי"ז מאי מתרץ ליה על קושית וכ"ש אם עצמה ג"ש הא קשה קושית ראשונה וכ"ש אם כו' דהדרי קשי' לדוכתא ומתרץ דהתרלן סבר דידע המקבן מותכה לרעך כמוך רק דלמא שריפה כו' לאו מתרץ לו ג"ש והמקבן לא ידע מותכה כו' ויכול להקשות קשיא ראשונה רק כו' עיין במהרש"ל גם לענין מאי כתב רש"י אהני דרב מתנן לאתוקי זמורות וכותחין דלמא ג"ש דווקא ואף דאתי"ל דסברת כך לענין מאי כתב רש"י כאן על ד"ה על תיכון אי לא ג"ש מיקא בתמנו הגמ' לעיל ומשני אתי' שריפה שריפה לשיים רש"י הג"ש בא לחלות דגם זה נקרא שריפה גם ל"ל וכי מאחר דאיכא דר"ע ג"ש ל"ל לפרוך תפרוך ל"ל אבל נראה לי לתרץ דס"ש בגמ' המקבן סבר בתמנו תפרוך לרעות כו' הוא מתמת יתור כמ"ש רש"י לבתוב בתם ולבשון ואי כפי' הו' לכתוב בתם תמות ופריך וכ"ש תם עצמה ונקיף תבילי זמורות ומשני ג"ש ה"כ לא יכול לפרוך המקבן עוד וכ"ש תם עצמה דל"ל ג"ש ל"ל דמהשתא גופה מוכח דשריפה בשמה מיתה היא לכן פריך קושי' אחריתי ומעביד לה תמי אור אבל התרלן בתחילה אומרו תפרוך לרעות כו' הוא ממתת ג"ש דתפרוך לאו מיותר הוא דבתם צריך לאחר מעיקרא ל"ש תפרוך ואסתלק בתירוץ שני שמתרץ ליה ג"ש הוא תפרוך לא הוא תם מיותר ולא ידעינן אבר מעיקרא לאפוקי ואסתלק בתירוץ שני שמתרץ ליה ג"ש הוא מפרש דברים כראשונים והתרלן סבר דהמקבן ידע מותכה כו' כסברת המכרש"ל ז"ל לך אחר קושית המקבן דפריך ליה ולעביד בתמי סאור לאה דלא ידע עדיין המקבן מסברת ר"ג ותאכלת כו' לכך מבני ליה ותאכלת כו' ותמ"ל פריך ליה המקבן ומאחר דאיכא דר"ג ג"ש ל"ל דלפום רשיטת יש לדקדק על המקבן דפריך ג"ש ל"ל היכא לא ידע דאי לאו ג"ש ס"א דשריפה בשמה לאו שריפה אבל חדא קושי' מתולדת בתבריתה דהמקבן סבר דתפרוך מיותר הוא וגם ותאכלת כתיב ומבטיסה יתר מוכח לאפוקי תבילי זמורות דאי לא כתיב תפרוך כלל הוי אמינא לאו שריפה אבל אבל השתא דכתיב תפרוך דשריפה היא וכתיב ותאכלת מוכח לאפוקי תבילי כו' לכן פריך ג"ש ל"ל אבל התרלן מתרץ דהוי אמינא דלאו שריפה כלל דתפרוך לאו מיותר הוא לכן פריך ליה המקבן ותס דתפרוך לאו מיותר הוא ולא דרשת ביה כלל ת"ש בתם ל"ל בלא זה לא לא. היה יכול לפרוך בתם ל"ל דבתם צריך לכתוב כדי שתפרוך יהיה מיותר אבל השתא דאמרת דתפרוך לאו דרשת כלל לכך פריך בתם ל"ל ומשני לאפוקי כו' לכך לא כתב רש"י בתחילה דג"ש בא לאוריי דשרפה בשמה ג"כ שריפה היא דהמקבן סבר דתפרוך דרשה ת"ש קשה ג"ש ל"ל ע"כ ג"ש בא לאוריי דווקא אבל אתי דפריך ג"ש ל"ל ומשני אי לאו ג"ש כו' ע"כ תפרוך לאו דרשת היא קשה ת"כ כ"ש אם עצמה ונקיף תבילי זמורות לכך צריך לדרי"ש מותכת לרעך

כמוך וזו"ק הטב:

בגמרא דסוכה סוכה שהיא גבוה לבעלה מעברים אמה פסולה וא"ר מבשיר אמר רבה דאמר קרא למען ידעו דורותיכם עד עברים אמה אדם יודע שאתה דר בסוכה לבעלה כו' משום דלא שלטא בה עינא וכו' ורבא אמר מהכא בסוכות תשבו שבעת ימים עד עברים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי וכו' אמר ליה אביי הלא מעתה עשה מחיצות של ברזל וכו' ל"ל הכי קאמינא לך כו'. סרבו חלפם והרא"ם פסקו דאיתא בגמ' דף ד' ע"ח דיסה בגוה כו' אמה ובבה חלשנא כו' אם יש מעשה האצטבא ולדופן ד' אמות לכל רוח ורות פסולה פחות מד"ח בשיבה כו' דאמרינן דופן עקומה כו' וכתב הר"ן בד"ה בגם בה אצטבא מן הצדדים כו' ופ' דופן עקומה ברוחין כלילו הדופן נעקר וכלילו הסכך כולו שמן הדופן ועד האצטבא הוא הדופן הלא שבעקה שבן דרכו של כותל להתעקם אבל לי לא אתבר לפרש דוחין כלילו הדופן נתקרב לסכך דאי הכי פליף אמרי' לקמן דאויר לפי' מן הצד פוסל בשלשה נימא דוחין הדופן כלילו נתקרב ולא יהא פוסל הלא בד' אמות שיותר קל לדופן להתקרב כשלין שם סכך מפסיק אלא ודאי הייט עשמא לפי דרוחין הסכך כו' ובשום שם אויר מפסיק לין לומר כן כו' ולפי שיטה זו ג"כ עכ"כ כשבדפנות מגיעות לסכך עכשיו אבל לם לין דפנות מגיעות לסכך ליכא למימר דופן העקומה כיון דאמרינן דאם יש מעשה אצטבא ולכחל ד' אמות פסולה ע"כ לא בטיבה לן כרבה דיסיב עשמא משום דלא שלטא ביה עינא ומכביר בכהדפנות מגיעות לסכך אפילו למעלה מעברים אמה וכדאיתא לעיל וזה טיוע לרב אלפסי ז"ל בדתה לדרבה וכמו בכתבתי למעלה ונראה לתרץ דיכול לומר הכהא לא כוי סתירה לרבה דהא איתא בגמ' גם' טיבן דף כ"ב ע"ב ומצלתה מרובה ממתתה בסוכה הא כי הדדי פסולה והא תנן בחידן פרקין שתתה מרובה מצלתה פסולה הא כי הדדי בסוכה ל"ק כאן מלמעלה כאן מלמטה ת"ר פסח סיטו דאמרי אינשי כזוזא מלעיל כאשתבא מלתתה ומרש"י כאן מלמעלה כאן מלמטה הא דאייקי' כי הדדי פסולה למעלה קאי כשם כיון קנה לקנה כמלא קנה אפילו בגמשוס פסולה לפי שחמת אחויר נראים בתרן רחבה הרבה מן הלל של סכך והא דאייקינן כי הדדי בסוכה נקיט בשורה למטה בתמתה ולא שיש בידוע שהגיעם רחבים מן אחויר כזוזא מלעיל כאשתבא מלתתה בשפקבה רחב כשיעור זו חמתה מרובה למטה כשיעור סלע וכתבו תוס' ד"ה כזוזא מלעיל כו' והקשה ר"ת דבר פסח גופיה דהכא אית ליה פ"ק דעירובין פרוץ כשומד מותר ואתם נמי פסקינן הילכתא סבי ועוד קשה דאמרינן פ"ק דקדושין דעבדי לגבי דקרו לפלגא דזוזא אחתרי אלמא דאחתרי פחות מזוז ומפרש ר"ת כאן מלמעלה מי שמודד אחויר מלמעלה כי הדדי בסוכה לפי כשהוא עומד בפרוץ אבל בשומד מלמטה בתרן ומעיין בלפי מעלה ודומה כי הדדי פסול לפי שאחויר שהוא רחב כי זוזא דומה בעיניו קטן כאחתרי מחמת שהוא רחוק ממנו ורחוק לדבר ונמי בעיניו כחגיגים וסוכה גדול נשמיס דומה בעיניו בקטן כו' וכתב הרא"ש וג"ל דלא שייך להניח כאן פרוץ כשומד דדוקא גבי סכך פסול וסכך בלבד וכו' אבל גבי סוכה סכך ואויר נחשב הלכה שיהיה הכל מרובה וכו' תש"ג שאחתרי פלגי דזוזא אאחתרי מעטא נחוכה ונחב יוחר מזוזא וכו' ועיין בריש בהאריך ונחב על שיעת ר"ח ואריך לומר ג"כ דכי אמרינן אלתה מרובה ממתתה מלמטה כשיהיה דוקא בסוכה אלינה גבוה אלא שיעורה מצומצם שהרי הדבר ידוע אלפי גובה הסוכה טפל הטעות ואם היא גבוה הרבה יותר אפשר שלמטה שלמטה נראה לו שתהא אלתה מרובה ממתתה למעלה הוי אמתה מרובה מצלתה אלא ודאי כדאמרן וז"ל הרב אלפס ורש"י ז"ל שיקר ולפום רשיטת היה יכול לומר דבא יש כאן שני קנות בסוכה שבחוצה מעברים אמה ולמעלה מעברים אמה פסולה ויכול לומר דר"ת סבר דהשיעור שאמר אלתה מרובה כשיהיה (בסוכה עיגה למעה ומסתכל למעלה ונראה לו שהיא אלתה מרובה בזודאי יהיה בתמה והכל שוים) קאי על קנה הנמי של מעברים אמה אם הסוכה היא מעברים אמה ונראה לו אלתה מרובה בודאי בתמה והכל שוים הם אבל יכול

(ורשים) לומר

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לומר דסר"ן חיל לשיטתי' דסר"ן כתב בד"ה ושמתחה מחוכה כו' דתש"ב דר"ל לא בעי שיטה
הסכך כו' כיון שמכשיר למעלה מעשרים אמה ושיפה דמתניתין דבכי הכל היא תש"ס בעי שיטה
מיעל וכן נראה לי לפירוש רש"י ז"ל נמצא לפי סברת סר"ן דמתניתין אתיא כרבא וז"ל מכשיר
למעלה מעשרים אמה וא"כ לר"י אין לו אלא קלה א' פחות מעשרה טפחים פסולה אבל למעלה
אין לו שיעור והשתא יפה כוון הר"ן לשיטתיה וכתב דקאי על סוכה מאומצת אבל נראה לי
יותר ברית דבא לאיתה במסכת עירובין דף ג' ע"א מקלת סכך בתוך עשרים ומקלת סכך
למעלה מעשרים נהר ליבא אמר רבה במתני' כשר ובסוכה פסול ורבא אמר א' זה ואחד זה
כשר תנא סוכה תנן ותנא מצוי תנן וכ' הר"ן בריש מסכת סוכה סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים
אמה פסולה בגמרא מפ' עצמה ומייתי לה רב אלפסי ז"ל והאיקרי בריש עירובין דתנא סוכה תנן
כלומר דלא מפסלי סוכה אלא א"כ תנא עבוה מעשרים אמה ושיטה דמתניתין הכי דייק דקתני סוכה
שיהא הסכך שהיא גבוה למעלה מעשרים כלומר שהיא למעלה מעשרים אמה מתנא דהי לא הוה ליה
למתני סוכה שהיא גבוה מעשרים עכ"ל ויכול לומר דרבה ורבא דפליגי בתנא דסוכה דרבה פסיל ורבא
מכשיר אזלי לשיטתייהו דרבה ורבא פליגי בעצמה דסוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה דפסולה
דרבה סבר משום דלא שלט בה עינא ורבא סבר דפסול משום קבע יכול דזה הלי זה משום דרבה
סבר דפסולה פסולה משום דלא שלטא בה עינא ורבא סבר דפסול משום דלא אכל אם מתנא אבל רבא
סבר דפסול משום קבע כי הוה תנא עשרים יכול לעשות עראי ע"כ לא פסול לרבא אלא כשהתנא
למעלה מעשרים ולפי סברת ר"ן שבריתא לעיל דפסק כרבא בתנא סוכה משום דמתניתין אמר למעלה
מעשרים ל"ל לרבה דאמר דפסול כשהתנא עשרים נרים במתניתין סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה
פסולה משום דלא שלטא בה עינא וכ"ש מכשיר דלא סבירא ליה עצמה דשלטא בו' אבל אם התנא הוא
למעלה מעשרים דפסול משום קבע הוא כ"ש מודו דפסול ואף ר"י מודה לחכמים דר"ל נמי סבר
סוכה דיהא עראי בעינן וא"כ לר"י יש ג"כ שני קושות פחות מי' טפחים ולמעלה מעשרים אמה ג"כ
פסולה והשתא קאי מתניתין לגמרי מכוונה מחמתה אבל שני דבר דהיינו כשהיא עשרים אמה ויפה כוון ר"ת
וא"כ לפי"ז יכול לומר דרבה סבר ג"כ כשהסוכה למעלה מעשרים דהיינו כשהתנא יותר מעשרים דהוא
פסול משום קבע וכשהוא פסול משום קבע פסול אף כשדפנות מגיעו' לסכך דמה שאמר מחלוקת כשאין
דפנות כו' הוא כשהסוכה תנא עשרים דפסול מחמת דלא שלטא בה עינא וכשדפנות מגיעו' לסכך שלטא
בה עינא אבל למעלה מעשרים דפסול משום קבע גם רבה מוד' אף דפנות מגיעו' פסול והשתא יכול
לומר לפי"ז מה שאמר הגמ' בנה בה אצטבא כו' אמרינן דופן עקומה אתיא לרבה ג"כ ומתורץ
מה שכתב הר"ן וזה שיעור לרב אלפס שדחה לדברי רבה אבל לפי מה דכתבינו אתיא ג"כ כרבה
והשתא לפי"ז מתורץ ג"כ קושית הר"ן שכתב לעיל סוכה מוכח מתרי דרבנן פסלי משום קבע בהא
דאמר ר"י סבר דיהא קבע דלמעלה מעשרים לא יכול לשיתא בלי קבע אבל עצמה דרבנן דפסלי לא
מוכח כלל דמשום קבע פסלי אבל לפי סברתיו מתורץ שפיר דע"כ דעצמה דרבנן דפסלי משום קבע
דאי משום דלא שלטא בה עינא פסלי ע"כ ל"ל דגרסינן במתניתין סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה
פסולה פי' כשהתנא הוא עשרים פסול וא"כ לפי"ז מנא ליה לתנאי דר"ל מכשיר משום דיהא קבע
בעינן דלמא ר"י ג"כ מודה דיהא קבע פסול והא דר"י מכשיר אלא כשהתנא עשרים אבל
כשהתנא יותר מעשרים דקבע הוא גם ר"י מודה דפסול וא"כ היכא מוכח תנאי דר"ל סבר דיהא קבע
בעינן ע"כ ל"ל דתנאי גרס במתניתין סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים וכ"ש מכשיר ע"כ ל"ל דסבר
ר"ל דיהא קבע כשר והשתא מוכח הרב אלפס שפיר דתנאי דרבנן פסלי משום דיהא
עראי בעינן דהא לתנאי ל"ל הגירסא במתניתין למעלה מעשרים אבל עשרים כשר ע"כ ל"ל לתנאי
דעצמה דרבנן דפסלי הוא משום דיהא עראי בעינן דאי משום דלא שלטא בה כו' היה פסול לפי
כשהתנא הוא רק עשרים אמה. ואפשר לומר דקיים ליה לרבה אלפס דאף לר"ל דאמר עד עשרים אמה
אדם יושב בצל סוכה אבל למעלה מעשרים כו' אדם יושב בצל דפנות פסל נמי אם התנא עשרים
ברבה משום כשהתנא הוא עשרים היו יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות לכך מוכח הרב אלפסי שפיר
ברבה דרבנן פסלי משום קבע דאי ברבה לו כר"ז היה צריך לגרוס במתניתין סוכה שהיא גבוה ר'
אמה וכו' ולא היה יכול אחיי להוכיח דר"ל מכשיר למעלה משום קבע וכשהתא לפי"ז מתורץ עוד קושיא
דלפוס רהיטא היה קשה לסברת הר"ן שכתב דלכתא ברבא בתנא סוכה משום דכתב במתניתין סוכה
שהיא גבוה למעלה וא"כ קשה לפי"ז דהגמ' אמר כולהו ברבה לא אמרי כו' יאמר כולהו כו' משום
דכתיב במתניתין למעלה מעשרים אבל לפי"ז מתורץ דהא לר"ז ג"כ קשה דכתיב במתניתין למעלה כו'
דהא לר"ז ג"כ תנא עשרים פסול כמו לרבה:

במסבת שבת פ' כירה מ"ב ע"א הלפס והקדירה שהעבירן מרוחתין לא יתן לתוכן תבלין אבל
מותן הוא לתוך הקדרה כו' ר"י אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בהן חומץ ויין
מיבעי להו ר"י אריסא קלי כו' אי אסיפא קלי ס"ס תמיא ריש לכל אלפסין נותן כו' חוץ מדבר שיש
בהן חומץ ויין סבר ר"ל למימר מלת הרי הוא כתבלין דבכלי ראשון בשלה ובכלי שני לא בשלה אמר
אבי תני ר"ח מלת הרי הוא כתבלין דבכלי שני נמי בשלה ופליגא אדרב נחמן דאמר כו' צריכה מלתא
בשולא כבשר דתורת א"ל סבר ר"י כו' אל אבי אי כו' מלה אינה כתבלין דבכלי ראשון נמי לא בשלה
יהיינו דר"ל כו' ומכנו חוס' ד"ה והיינו דר"ל כו' דלישנא קמא פליגי ביניהם דר"ח אדר"ר ולישנא
בתרא היינו דר"ל ומתוך כך פסק רבינו שמואל שמותר לתת מלח בתבשיל בשבת אפילו בכלי ראשון
כו' ומתמיה לישנא קמא שלא ליתן מלח בקערה כל זמן שהיד סולדת בו תנא עליו ברכה.
לפוס רהיטא לא נדקדק על הוס' שכתבו והמתמיה הכא עליו כו' משמע מדבריהם שמסופקים בזה
והא אין פסק כלל בלישנא קמא פליגי אדר"ל ולישנא בתרא היינו דר"ל ועי"כ מן הדין הוא לפסוק
לישנא בתרא אבל נראה לתרץ דהא יש לדקדק כמה דאיתעי ר"י אריסא כו' אי אסיפא למאי נ"מ
לדינא דהא פסקינן כת"ק וי"ל דהא איתא בתוס' ד"ה אבל נותן לתוך הקערה כו' מסכא ליכא למידק
דעיקר בכלי שני מדקתני לא יתן לאוכה תבלין ולא אמרינן רבותא אפילו אלא יערה על הקערה
שהבלין כתוכה דהדרכה דוק מסיפא דקתני אבל נותן לתוך הקערה ולא קתני מערה על הקערה שהבלין
לתוכה וכו' ולפוס רהיטא יש לדקדק דריש ולישנא קמא קשיא אהדדי ול"ל לתרץ דחדא קושיא מתוקנת
בתבריתא הא דמיבעי ר"י אריסא אי אסיפא אי אסיפא ס"מ אי עירוי בכלי ראשון אי בכלי שני וכשהתא ס"פ
ר"י אריסא קלי וא"כ עירוי בכלי ראשון דדייקינן מסיפא דלא אמר אבל מערה ע"כ עירוי בכלי
ראשון והא דלא קתני בריתא לא יערה יכול לומר דאשמעינן רבותא לר"י דר"ל פליג ואמר לכל הוא
נותן אפילו בכלי ראשון ואי תנא בריתא עירוי הוא אמינא דר"י לא הוה אלא עירוי אבל בכלי ראשון
מודה ר"ל לרבנן נמצא לא קשיא ריש אבל אי דדייקינן מריש דעירוי בכלי שני קשיא סיפא ואי
אמרינן אסיפא קלי ר"ל דדייקינן דעירוי בכלי שני מרישא מדלא קתני שלא יערה לך דוק מסיפא
מדלא קתני בסיפא אפילו מותר זה אינו דתני רבותא לר"ל דאפילו בכלי שני אסור ר"ל מותן ויין

ואי תנא עירוי לא ידענן דר"ל אוסר בכלי שני אבל אי דייקינן מסיפא דעירוי בכלי ראשון
ריש"א ולפי"ז מפורש עוד דקדוק אחד שנמצאתי ממתיתי הרב המופלא המפורסם מו"ה אליהו ז"ל שאמר
בשם אביו הרב הגדול המעות מו"ה אליעזר ז"ל לענין מאי דאמר רב' ר"י אריסא קלי ולקולא כי אבאי
אי קלי אריסא לקולא הוא ואי קלי אסיפא לחומרא הוא ואיכא יפה ולפי סברתו מתורץ הדקדוק שפיר
דהא מה דנעי הס"ם ר"ל אריסא כו' אי אסיפא ס"מ אי עירוי בכלי ראשון אי בכלי שני לא לכך אמר
ר"ל אריסא קלי וכו' ועירוי בכלי ראשון דבכלי שני והא דלא קתני בריתא רבותא לר"ל דאפילו בכלי שני
אסור אבל אי אמרינן אסיפא דייקינן מסיפא ודקשיא לך לתני בריתא עירוי זה אינו דהא בריתא ממעט
מלה ואי אמר עירוי הוי אמינא דלא ממעט מלה אלא ממעט דמותר אבל בכלי ראשון אפי' מלה אסור
לכך קתני כלי ראשון בריתא לאשמעינן דמלה מותר אפי' בכלי ראשון ואי אמרינן דר"ל אסיפא קלי
ומלה אינו כתבלין דאפי' בכלי ראשון נמי לא בשלה לא יכול לטוכיח כלל אי עירוי בכלי ראשון לא
בכלי שני דהא אוכל לידוק מריש בכלי שני וסיפא רבותא לר"ל ומסיפא אוכל לידוק לפיקוך דעירוי
בכלי ראשון ויש לרבותא דמלה אפי' בכלי ראשון מותר לא אוכל לידוק כלל ואי אמרינן דר"ל
אריסא קלי ומלה אפי' בכלי שני נמי בשלה לא אוכל ל"כ לידע אי עירוי בכלי ראשון אי בכלי שני
דהא יכול לתרץ בריתא משום רבותא לר"ל ובסיפא יכול לתרץ דממעטו מלה לרבותא אפי' בכלי שני
אסור אבל אי אמרינן ר"ל אריסא קלי ומלה מותר אפילו בכלי ראשון בוודאי עירוי בכלי ראשון ודייק
מסיפא והא דלא קתני בריתא עירוי משום דאשמעינן רבותא לר"ל וגם ממעט מלה מריש"א ל"כ לפי"ז
בוודאי עירוי בכלי ראשון ואיתא בתוס' ד"ה אבל נותן לתוך כו' ובריטב"א שמואל מביא ראיה דעירוי
בכלי שני מהא דקיי"ל בתחלה גבר וכלן בסך רביעו. שמואל כתיבא דאמרי דמלח אפילו בכלי ראשון נמי
לא בשלה ודשמעינן אליבא' דר"ל אריסא קלי א"כ מוכח דעירוי בכלי ראשון וא"כ הרבינו שמואל רמי
אהדדי אי פסקינן דעירוי בכלי שני לא אוכל לפסוק כלישנא בתרא ואי פסקינן כלישנא בתרא לא אוכל
לפסוק דעירוי בכלי שני לכן כתבו תוס' והמתמיר תנא עליו ברכה דתוס' מסופק קצת אי לפסוק
כרבינו שמואל או לא מטוס דרמי אהדדי ולפי"ז מתורץ בתוס' ד"ה והיינו דרב נחמן כו' דלף לפי'
הקו' שפי' דבכל מקום דאיכא ליישב דפליגי בשל תורה הלך אחר המתמיר כו' הכא הלכה כלישנא
בתרא אבל לפי סברתיו דהכא לא שייך כלל לומר דבשל תורה הלך אחר המתמיר דהכא אי אמרינן
כלישנא קמא דאפי' בכלי שני נמי אסור הוי תומרא דאתי לידי קולא דעירוי הוי בכלי שני:

בגמרא דמגילה ד' ס' אמר רב מגילה בזמנה קורין אותה אפי' ביחיד שלא בזמנה בעשרה רב
אסי אמר בין בזמנה ובין שלא בזמנה עשרה הוי שובדא ותש"ס ליה רב לאסי דרב אסי
ומי אמר רב הכי והא אמר רב יהודה ברי' דרב שמואל בר שילת משמיה דרב פורים שחל לחיות
בשבת ע"ש זמנם ע"ש זמנם והא שבת זמנם היא אלא לא ה"ק שלא בזמנה כזמנה מה זמנם אפילו
ביחיד אף שלא בזמנה אפי' ביחיד לא לענין מקרא מגילה בעשרה אלא מאי ע"ש זמנם לאפוקי מדרבי
דאמר הואיל ונדחו עירות ממקומן ידחו ליום הכיפורים הא קמ"ל דע"ש זמנם הוא. רש"י נד"ה ע"ש
זמנם הוא ד"ל אדלא קאמר מקדימין לע"ש להכי קאה ליה ע"ש אבל אם שבת זמנם הוא ותקנה שאולם מאי
מתרן הגמ' לאפוקי מדרבי אבא בלשון מקדימין לא ידענן לאפוקי מדרבי דרבי אמר יום המיוחד
ובכא אמר מקדימין לע"ש אבל בלא ראיה לתרן זה אמרתי בבתריתי דהא העולם מקבה אמאי לא פריך
הגמ' ומי אמר רב הכי קודם שאמר הוי שובדא ותש רב כו' ועוד שקבה העולם וכמדומה שהמפרשים
הקשו דהא ר"ש כתב בזמנה כי"ד מתוך שהיא חובה בו ביום על כל יחיד ויחיד קורין אותה אפילו
ביחיד והכל קורין בו ואיכא פרסום שם. ושלא בזמנה ביום פרים המקדימין ליום הכיפורים כו' ולא"כ
לפי"ז מאי פרא שלא בזמנה בזמנה כו' דהא בשבת ס"ש קורין כי"ד והוי פרסום הכם לכך
קורין אותה ביחיד ותלו העולם דתדל קושיא מתוקנת בתבריתא דגמ' פריך על הוי שובדא ותש רב
להא דרב אסי וסבר רב דבזמנה קורין בעשרה והכא אמר שלא בזמנה בזמנה דקורין ביחיד אבל עדיין
צריכין למודעי דהא רש"י כתב בד"ה וכ אסי אמר כו' מצוה לחזור אחר עשרה משום פרסומי ניסא
אבל אי לא אשבת עשרה לא אמר רב אסי כו' והשתא יכול לשאול שאלה אם מזמנן לו כשיקראו שלא
בזמנה עשרה וכשיקרא בזמנו לא יכול להדר אחר עשרה מי מייניהו עדיף יכול לומר דזה שייפא
דעדיף לקרות בזמנה ביחיד מבלא בזמנה בעשרה לפי פי' רש"י דבזמנה בעשרה הוא רק לכתחילה אבל
אי לא אשבת כו' אבל יכול לשאול בשבת פורים בשבת וקרינן המגילה בע"ש ובע"ש לא יהיה לו עשרה
ובזה אחר יהיה לו עשרה כו' מיניהו עדיף ואל"ל דבוים אם אחר שבל העולם קורין בע"ש הוי בזמנה
ועדיף יותר לקרות בע"ש ביחיד מיום אחר בעשרה והשתא קשה מאי פר"ג ומי אמר רב הכי כו'
דלמא לענין מקרא מגילה בי' בין בזמנה ובין שלא בזמנה ומאי דאמר ע"ש זמנם לגרלות דשלא
בזמנם בזמנם דלמא בא לאוזויי על הסלה שבאלנו אם מזדמן ביום אחר עשרה ובע"ש לא אפשר לבדוקי
אחר עשרה ע"כ אמר ע"ש זמנם דדין זמנם מהזמן עדיף יותר לקרות ביחיד מיום אחר בעשרה אף ע"ש
עדיף יותר לקרות ביחיד כו' וי"ל דזה מבני הסהגין דהא יש לדקדק בלשון רבי דאמר הואיל ונדחה מדחו
ליום הכיפורים לימא שתם חל בע"ש קורין ביום הכיפורים וי"ל דבא לאוזויי אם הסלה שבאלנו לסיפוק דהיינו
לי בשקורין ביום הכיפורים לא יזדמן לו עשרה וכשיקרא ביום אחר יזדמן לו עשרה יקרא ביום אחר בעשרה
דלכך אמר רבי הואיל ונדחה ידחה פי' ונלא זמנם הוא והשתא ה"פ בגמ' לאפוקי מדרבי פי' לאפוקי
כו' הא דאמר הואיל ונדחו ידחו ובסבר דיותר טוב לקרות ביום אחר בעשרה מלקרות ביום המובל
ביחיד וכ' סבר דיותר טוב לקרות ביום המובל ביחיד מיום אחר בעשרה לכך אמר ע"ש זמנם לגרלות
שהא לזמנם מה זמנם יותר טוב לקרות ביחיד מיום אחר בעשרה אף ע"ש יש לו דין זמן לקרות בו
ביחיד מלקרות יום אחר בעשרה אבל בדין גופה מה שאמר רבי שיקרא ביום הכיפורים ולא בע"ש לא
היה קריך רב לומר ע"ש זמנם רק לשון מקדימין כמו שפירש רש"י רק כמו שכתבנו בשאלה שבאלנו:

ויאמר משה אל כל ישראל. אברך על המוגמר ואתן תהלה לאל אשר נתן לי כח ולאל. ובמה הרפתקאות דעדו עלי עד כה עזרני האל. בחסד האל. ויזכור לנו ברית אבות ועקידה ותמורתו האיל. ואזכה מהשם ללמוד וללמד תורתו יומם וליל. וכשם שזכנו לסדר סדר זרעים על מכבש הדפוס. כן יזכנו השי"ת ויתי' לראות כל חיבוריו הקדושים הן בנגלה הן בנסתר. ולשקוד עליהם ערב ושחר. ואזכה ללמוד ולהגות באמרי שפר. ליל וצפר. ועתירתי לה' שאזכה ללמוד וללמד עם בניי שיחי' ואגדלם עם זוגתי תחי' אותם ואת בנותיי שיחי' לתורה ולחופה ולמע"ט א"ם. וגם יזכר לטוב א"נ הרבני מ' **משה** כ"ץ מפינסק שהתאמץ בגופו ובנפשו ויהיה לו משכורתו שלימה מאת השי"ת. כה דברי חתנו הצעיר שבתלמידים, ומתאבק באבר רגלי תלמידי חכמים, ויראים ושלימים. **משה** בהרב המאור הגדול החסיד חבפורסם מ' **יהודא ליב** זצלה"ה. ויעמוד לנו זכותו וזכות תורתו לנו ולזרעינו א"ם:

(זרעים)

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מסכת תרומות

פרק ב מ"א נאמת אגבו. כ' הרע"ב כל נאמת אמרו כאילו הוא פל"מ ולאו דוקא אלא ל"ש מדמנן בתם באמת אמרו בתון ריאה וכו' ומדברבן היא עכ"ל: **דעתון** ז"ל שכל הנאיות שנעשו לטיב וגדל לד"ת. אין לה מצוה בהל"מ. שתכתי הדורות הם שתחדשום וגזרו עליהם לזרך שעה: **ואין** זה מוכרח והקרוב שכל גזירות חכמים ז"ל כמעט הל"מ הם. ואע"פ שמיגו בתלמוד בפלוני ופלוני דור דור והחכמיו גזרו כך וכך. הוא לפי שבתחבו רוני הסלכות (כידוע מרו"ן) שנאמרו ל"מ. ובאו הכמי דורות ותזרו ויסדום. מ"מ כשאר מקלתם קבלה הל"מ. מסורת בידיהם שם לגזור כן בלי ערעור מחלוקת. לפי שבאותן הסלכות שבחבו ובאו אח"כ תכמים וגזרו עליהן. לפעמים נתלקו בהן. ולא כוחלטה גזירתן. עד שעמדו למען ורבו הכמים לגזור. כדרך שבינו ב"ה דבר. ואלו מן הסלכות שאמרו בעליית חכמים וכו'. שנמנו ורבו עליהן:

פרק ג מ"ד הדרוכות. פי' הרמב"ם שהן דורכי הענבים. והוא ל"ב על דרך שאמרו לקומות מן לוקח. ודומיהן רבים בלשון חכמים. ולפי"ז הכי קאמר חוץ מן הדרוכות שיש להן רשות להרוס. לפי שהן. ר"ל בעלים חשמאין הגת. וזה דוחק לא קשן: **ולענ"ד** נראה לפרש הדרוכות הענבים הדרוכות. וכולה בכא חד מלתא היא. וה"פ הפועלים החכרים אין להם רשות להרוס מן הענבים שנמסרו להן לדורכן. ור"ל שלא יוכלו להפרים מהן כדי תרומה הכלאים לבולן. ולדורכן בפ"ש (ול"ש מלי קמ"ל פשיטא דאין תורמין מדבר שלא נגמר מלאכתו על דבר שלא נגמר. דלא דמי לבכא דמיירי בסוף דורכן וגומר מלאכתן. וגם אינו תורם מיד רק מפרים ומסיקן לגד אחד. ואפ"ה לא פשיט דמי) ולשונתן תרומה. אלא דוקא מן הענבים שבכר דרוכות. דשאין לפרים ולהרוס. ושעמא דמלתא מפני שבן מעמאין. ומעתה לפי אפשר להפרים התרומה בעצמם. אם לא יפרישום הפועלים היכף שדרכום. אבל בעודן ענבים ולא הוכשרו. אינה לחיטר דוחה ליה לבעה"ב לקיומי מצוה בגופיה. ולא לאפרושי ע"י שליח.

כיון דאפשר. מצ"ב לא תורמו עד שיהיו בלי אפשר ע"י בעלים וד"ק:

פרק ד מ"ו בג' ערקים משערין את הכלאים. ז"ל הרע"ב הכלאים הבל שמודדין בו וכו'. וסוא לקוח מפי' הר"מ. וכן כתב הר"ש ז"ל דבמדה שמודד בה מעשרותיו מייריו: **והרבה** שרחתי ולא נתייבבו לי הדבריהם ז"ל לשעמיד על פיסם לשון המשנה על טריו. אם שלשה לשונות הרי"ם ז"ל לא נתמוהו לי ולא ידעתי לסוף כוונתם באמת. מלבד שלכולן יקשה מה ענין שיעור הכלאים לכך ומשכיל יבין. ואע"פ שלשונו הג' קרוב למ"ש הר"מ ז"ל. דבנ"ם הלוו מתחלפים הפירות לעוב ולרע מפני לחות ויבשות. ומצאת הדבר הלוי בשיעור הכלאים שלא יגרע ולא יוביף: **מ"מ** אינו דומה פי' הר"ש לפירושו של הר"מ שלהר"מ אין כאן רע ויפה. ואפי' לכתחלה יכול לתרוס מזה על זה. רק שידע כמה כן מלקים בשיעורן המתחלף לפי הערקים שלו. ולפיהן יוסיף לו יגרע. אם תורס מע' על חבירו. וזה דמשלי לעשותו לכתחלה. אחר שיעור הכלאים. מבאיר לרה"ם ז"ל. שאינו רשאי להפרים מזה על זה. אם אינו מן הדיפה. לפה הוכר שיעור זה לינו יודע מה מינו לגמרי: **ומבאן** שלא יפה כתב התוי"ט בה"ש לאשמעינן דלא יפרים במדה גדולה מ' על זאן אחר הדיפה ממנו. עכ"ל. שדברים אלו מגיעים לה"ש הר"מ. ולא עפ"ד של הרע"ב שבאן לו בדרך הר"מ ז"ל. שלביעתו הדבר ברור שאין כאן קפידא כלל. אלא כשיעור לבדו שיהא מכוון כמזכר: **ואם** פירושו של הר"מ אע"פ שיש קצת טעם בדבריו. אינו ברור כל כלכו. שאם היא המדה שמודדין בה. מכיל מה שמכיל. מאחר שהוא מוציא המשערות במדה. וכל טעם הוא ממלא את הכלכלה עד פיה. מה נכך לה מכילה פ"א יותר לו פחות. אלא שינו המודד משונה מן המודה: **ועי"ק** מלי מעברין דמשמע באומד לייתי כיילא וליכיילינהו לו למינהו וליתי כמה מחוקה: **וקשיא** נמי לכולהו הא דתנן המודה משונה מן האומד כיון דכתי"ש עסקינן. הא ודאי מדידה בעיא. ועמ"ש הר"ם לעיל פ"ה. והאריך בדומקים: **ולענ"ד** נראה לפרש הדר בלכלה אינה מדה שמודד בה. אלא היא כלי שעשו לנקיעת הנאים. כדתנן פ"ב דמעשרות בלכלת הנאים שתרמה. שכן דרך הנאים לכונסן בלכלה: **והבא** נמלי עסקינן בתרומה גדולה. (דכולה ברקין מינה מיירי. ש"מ מלן דכל שמיה ומה בעיל הכא) שיטלת בלומד. ובעיל שיעור במתבנה. כדי לתרום בעין יפה. לו בבינונית. ונקחי ריבא בג"פ אלו משערין את הכלכלה. ואע"ג דלמדוה בפ"ה. והכנוס שמחזקת כ' סאה בבינונית. והביא פרק הסיפות. אין אומרין יפרים עליה בלומד סאה תרומה. לפי שבאותן פרק מחזקת הכלכלה. יותר מחצלת הקין ולמעלה. ולכך אינה לבערה מחדש כדי לידע שיעורה בלומד. לתרום לפי הבנון המבוער בה: **וקתני** סיפא המומה לא הכלכלה לידע כמה היא מחזקת. משונת מהמשער בלומד דיש"ל. והמודד מבונה ממנו בא"ש שהתרומה אינה מעלת אלא בלומד. מ"מ אינו דומה לומד ל' לשני לומדים. כ"ל שהכרי לו הכלכלה הם גלתי מדודים. רק לומדים במחבנה. וכן לבוליא הרומתן ע"פ הלומדנא ל' מחמשים זה קצה ביותר. והיינו דתנן ריש מכילתין אבל הורס הוא לא הסקול ולא המעי וכו' דהיינו כך. וקמ"ל שאפ"ה דהכי עדיף עפי: **ובהכי** אתיא נמי שפיר הא דתנן אל תרכה לתרומות דלא מיתוקמא לו כלל. ולפמ"ש ניחא מונא וסוא פירוש מבונה בלי ספק ודו"ק:

מסכת בכורים

פרק ב מ"ז דם מסלני שהים. כתב הרב תוי"ט ז"ל ולל"ע דמי סגא ליה לאתא לאתני דם האדם עכ"ל. והמגיה כתב ע"ז דאתא ליאתא דכולל כל מיני אדם בם שלא תכולל אלא אדם דאין עובדי כוכבים קרויין אדם עכ"ל: ואין בזה מה שיסיק דכיון דבתורה לא כתיב הכא אדם. אלא דם חלבים דנמריגן מיניה לדם כבשר. לא לאמעיטו עובדי כוכבים ואפי' הוה נקיט ליאתא דאדם ליכא למעטי דמסיכי היתי לאתא. ולא דמי לטומאת אהל דנקיט ליה לרבי"ש מקרא יתירא דאדם לאלף מיניה. ואפ"ה פליגי בהנן עליה. ולא ק"ל כוותיה ואפי' בעלמא דכתיב אדם מודה אמי רשב"י דכיל לא"ה כגון בפ' קרבנות והו"ק. ומקרא אלא הוא בתפלת יאמיה ישראל ובאדם וק"ל ועמ"ש בחי' לאו"ת הלכות בע"י. וכ"ש היכא דלא כתיב אדם אחרייתא כי הכא. דודאי בדברי חכמים לא דרשינן ליאתא דאדם לטעוטי עובדי כוכבים. ואז מי שני לענן הכתוב דם חלבים. ושוד מדע שאין הבנה חושש לזה דאל תנן בעוקצין המוכך מן האדם. והרב ר"ם ישראל ל"ם עובד כוכבים. ולא מיים תנא דליתי לטעמיה ולמידק מיניה דדוקא ישראל: **ולי** נראה לייפר קושית התוי"ט הנזכר. דמהני אתיא בר"י דטמוקו עמו דב"ל שילהי כלאים אדני הבדה מטמאות בהאל כאדם. אע"ג דלאו אדם מיהו. וה"ה לענין דתן שמכשיר. אבל מבוס עובדי כוכבים פטיעה דלא אינעריכא ליה:

סדר הגדות וחדושי הרש"ש

מסכת תרומות

פרק א א עי' כפי' הרמב"ם [הוגה גם בתוי"ט] מב"ב לייבב הא דלקמן בפ"מ הת' דתרומה לשלם ואמרו הכם כו'. והכה מלינו בתקרא כה"ג בשרם אבה והשם ממנו תאבה בלשה בפני לאבה (תהלים קי"ע) פ"ם בפירש"י ומגלה ג"כ שרם תאב תאבתי ליבועתך (שם) [אחר המתתיק כבר קדמו בזה הר"יו היידיעיים בספרו מודע לבינה (במדבר ל"ד ח') בחלק הבנת התקרא]: ברע"ב ד"ה **החרש** כו' וקנן לא מלי ממעיע מאחר ידבנו לנו דאיכא קנן כו' שים לו דעת לחיות מודב [ומי' בר"ש]. לכאורה אף קודם לכן יש לו דעת דהא אותה בנדה פ"ה מ"ו קודם לזמן הזה אע"פ שאחרו יודעין אבו כו' וכ"מ מהא דפליג ר"י לקמן לקמן (ופי' הר"ש דבכל קנן קאמר) ואחרים לא פליג משמע דאית ליה ג"כ דבשה דאחר ידבנו ואע"ה פליג בקנן ע"כ מוכח דא"ל דעת מיהו הר"ש הבינה לקמן מהיבומלמי דפליג גם אחרים אבל כ' דס"ל דא"ל דעת לגולה ומי' יומא [מ"ה] ובמה"ם מלי ואולי כוונת הר"ש בכאן שים לו דעת לבד ויהיה בדבנו בדבר: בתוי"ט ד"ה **המשה** כו' כתב הר"ב וכ"כ הרמב"ם לתשובי דר"ו כו' ומיהו מיהא לפרושי מתוכי בבהאי נוונא כו' ומי' יש כריתות ומבלא. שם בגמ' כה"ג ופירש"י שם דל"ש מתי מבלן כו' והכי נמי יש לפרש דל"ש מתי מבלן קנן (ל"ש שם) ומוד ל"ל דהכא ל"ל דל"ש נקנן אחיבת ליבנה דדקן לבעמו ביחד עם חבם ומעמה בל"ש וכה"ב הניא התוי"ש עצמו בפ"ש דיבמות מ"ב ע"ש: **ב חרש** המדבר ואינו שומע ל"ש ואם חבם ל"ש. לכאורה לפי סדר המשניות דבר משנה ו' שונה אותן דאפי' דיבבר אין מ"ם ומשם עד סוף הפרק וכן בפ"ב אינו באותן בלכתהלה ל"ל ואם חבמו מ"ם ה"ל לרבי לסדר בבא זו שמה ומי' תוי"ש לקמן מ"ו וא"ל משום דסתם חבם משמע שאינו שומע לחוד בדאיתא בחגיגה (ג' ג') לבבי חם התנא דלא ניחי לאעמי דבחבם בפ"ג מיירי חבא מיוסף דחבם בזה מ"ח ואבא בדברו בו חבמים כו': ברע"ב ד"ה **חרש** כו' דברים חגיגה פני חבם ומדבר וא"ש בכלל [כ"ה בר"ש]. וב"ל מ"ה לענין תליה חשמע **דגם** שם מדבר וא"ש בכלל אבל נמלא שם בגמ' רק אלם ואלמת מבשם שאינו לחוי לגילה דקריאה אבל מדבר וא"ש משמע דחלולתו בשרה וכן היה פשוט להש"ל בכוף תנו' ז': **ד בש"א** מבוחת עצמן בכן ובכ"ח אח"ש. כ"ל לכאורה דב"ה לעמייהו דהקדש מבוח אינו הקדש (גזיר פ"ה) והכא אם נאמר דתרומת עצמן בהם יהיו מדומעים וע"ד זה לא היה חוכם כלל וב"ש נמי לעמייהו שם אבל ז"ל דבתרומה אף ב"ש חודו דאינה בעשות עתו"ע פ"ב דפקחים מ"ב ומוד דאפי' לב"ה אינו עשות כ"ב דיש מקנה לעשות המותר מע"ל אם היה לו כוד זיתים שחבם בם עליהם ואח"ז יקח עליו שם מ"מ כלקמן פ"ד מ"ה ע"ש גר"ש לכן כ"ל דאחלי לשיעמייהו בפלוגתאן בנדרים פ"ג מ"ב דב"ש

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

שמן על זיתים כו' וא"ת ויחזור ויתרום ובר"ש ביבו' פריך ממתני' דס"פ כו' ר"ל דהתם ל"ל דיחזור ויתרום וס"ש בר"ש בתוך ולכתורה ה"ג לחלק דהכא בזרעים אמו מיפכא (ר"ל מזיתים ר"ש) דלף בדיעבד אין מ"ת כדלעיל מ"ד משל"כ בס"פ דגם מיפכא מ"ת (ומי' ר"ש בת"ד) מוגם לפ"ז קשה מ"כ ונגזר מני זיתים על שמן דתהא תרומה אמו מיפכא: ברע"ב ד"ה אבל לא שייך כו' לפיכך אינה נאכלת עד שיפריש עליה תו"מ [כ"ה בר"ש] ממקום אחר. המלות ממקום אחר הוסיף הרע"ב. והמוה דמדוע לא יפרים מיניה ונייה ואולי משום פסידא דלויה ועניים שיצרכו למכור מעכבותיהן לכהנים בדמי תרומה:

פרק ב בתוי"ט ד"ה היה מפרים עליו כו' וא"ל דדוקא מ"ג שוטה אבל לא ה"מ כו'. זה תימה דאין יכולה עה"ד לומר כן כיון דשייכן שוטה לא יתבוש מה ע"ז: שם עי' בתוי"ט אות י"ט. ולכה הע"ז שם בסי' ל"ט סק"ט מסיק דאומר מוכר דינו כשוגג ומה שהביא בס"ד מדברי המוס' בבכורות (ל"ד כ"ג) דאומר מוכר אפי' למאן דקיים שוגג אמו מזיד מרי הן פשע דבריהם נראה דלא כדיף משוגג ולא מרי רק למאן דלא קיים בשוגג וכ"כ שהביאם המל"מ בפט"ו מהל' מ"ת הל' כ"ה ולענד"ד אזה מלי בפלוגתא רבא ואחיי וי"ה במכות (ז' ב' ע' ג') דלרבא קרוב למזיד הוא דלאביי וי"ח אינו שוגג והרמב"ם בפ"ה מהל' רוצח ה"ד וזפ"ו מהל' מלכים ה"ח פסק כרבא ופ"ש בכ"מ ולמ"מ מעמיה. וא"ל עוד דאיה משום דשם לא מיתותקמא בריתא דגר וכו' שהרגו והרגוהו אלא כדרבא דר"ח דמוקי לה בהרגו דרך עליה כבר פריך עליה רבא ולא"כ כיון דקיי"ל כרבא ה"ג לענין ביטול דינו כמזיד ולמש"כ התו' שם (ז' ב') ד"ה אלא יש לדון קלת: ג בגמ"ת. וכני פשם שבא"מ לא קנים כו'. ולכן אמר כאן המעשר כו' שהמעשר הוא מדרבנן. תמוה דהרי בביעין (נ"ד) מסיק דבמעשר גם ר"מ מודה ולא"כ כולה מתניתין דהכא כר"מ וכן מש"כ וכן פשם בגמרא ומהמדמע ומהמעכן לכתורה הינו מוכן דהא מני אתי כר"י דס"ל שם (נ"ג ב') להדיא הכי ואולי כוונתו להא דקשה שהכהנים שפגלו במקדש מזידין חייבין ולר"י דקנים בדאורייתא אף שוגגין חייבין ולא ס"ל דתוס' שם בד"ה בדאורייתא: ד א"ת ממין על שא"מ ומ"ת אח"ש. לכתורה דין זה מקומו לעיל בפ"א מ"ה עמשש"ש שם מ"ב ומ"ל דזה נלמד מק"ו דמדש על הינו דאינו שה דמה מדש וישן דאין כלאים זה גזה א"ת כו' וכדאיתא בבכורות דפ"מ ואכן לא שנה אלא אגב דבעי לאיתא כל מין מעיים אחד כו':

פרק ג א בתוי"ט ד"ה תרומה כו' פי' הר"ב ואכן נותן לו דמי הגדולה כו' ירושלמי [פי' בר"ש] וק"ק כו' וי"ל כו' ושוד כו' (ובלתה דשוד כו' שבבכיר ל"ל לעיל בפ"ל ומ"ש בס"ד דאם הוא כו' אלא מעשה לכהן אחר כדאיתא פ"ח דפאה מ"ו כהן ולוי שלקחו אה"ג כו' אך י"ל דל"ד לשם דיין דאינו אלא משום קנס כמ"ש הרמב"ם ומה"ש הכא דספק תרומה היא לא קנסו ומוד דהמוליא מחבירו עה"כ) ותיקולו דמוק. וגם מופרך מדפ"ה לקמן ואם עכורה כו' מון מדמי לותה שאה ומפי' הרמב"ם במשנה דלקמן משמע דמפרש להיפוכ' כגון שנאבד מא' מהן מלקת ונעשית קעקה נגד מנחתה הבליתה אבל קשה דלשמעינן רבותא מפי נאבדה אחת מהן כולה דא"ל ליתן להכהן הבריה רק בדמים ול"נ לפרש כגון דאחת מהן הפרים בפין יפה והב' בפ"ל או בביטוים ולמש"כ בס"ד בפ"ד דפאה מ"ח ה"ש כאן בפשיטות: ב ברע"ב ד"ה מדמעות בקעקה שבשתיהן כו' טולל מן החולין בביעור אלו הב"ת לכתורה לפמש"כ ברפ"ב דמעלה הבעם דמרים משום גזל הבעל לא היה לריך להרים אלא כדי הקעקה וא"ל משום לא פלוג, וכה"ג כ' המוס' וכה"ש הביאם הרוי"ש לקמן פ"ה מ"ב ד"ה מיכום וזה כדאה קושיית הבעפה"מ רפ"ע מהל' מעשר כ"ד דעור דמ"מ אל דמאי מוכרה לכהן ממשנה רפ"ב דמעלה דתנן התם גבה ג"כ דלריך להרים מ"ש ולפמש"כ א"ל משום ר"פ: ד ברע"ב סד"ה חוץ מאם יבואו בעלים ויעמאו כו' יש לסן יין מזומן להפרים על הכל בעכרה [כ"ה בהר"ש]. וקי"ל הא א"ת מן המבור על המעמ: שם בתוי"ט ד"ה במדו"א כו' פי' הר"ב כו' תמיה לי דלא לרבנן שייכא (כ"ל לפי מה שפי' ר"י דבריהם) וא"כ דהרב"ב דק שפיר דאי הוה קאי אדרבנן ע"כ יקוב על אל"ת כביעור ומאי פסקא הכתב בפ' דלקמן מ"ד אם נתכוין לאוכ"ף אפי' אחת אין מ"ת: ה לאביי"א האומר עשור מע"ש כו' משמע אפ"ב דלא אמר בפומו ולכן כתב התוי"ט דס"ל כר"ש הסמא ומה שהקשה עליו התו"ח אינו כלום שהרי לא מתחיל בש"מ מת"ב אלא בזה שיהיה המעשר שמפרש עליו הש"מ מופרש מקודם מן הכרי כמו בת"ג שמפרים על כל הכרי שהוא עומד בפ"ע: ו בתוי"ט ד"ה אעפ"י כו' ומשני ש"ה דא"ק מכל מעשרותיכם תרימו ר"ל דדרשינן מהתי קרא דהיכא דאקדים אלוי לאחר שהיכנן ונעל מעשרו מחויב להפרים ממנו מ"ב וא"כ מוכח דאל עליו שם מעשר דאל"כ פטיעא ולאמש לאמר בזה: ז ברע"ב ד"ה בבורים כו' א"נ משום דכתיב בפ' כי תבא כו'. יותר ה"ל לאתויי מפ' משפטים לקדיש: ח בתוי"ט ד"ה עד שיטא פי' ט' וכתב הר"ש כו' כדדרשינן בפ' שבועות שמים ש"ש כ"י גומר כו'. ל"ל שבועות שמים ש"ש כ"י:

פרק ד א מוציא ממ? תרומה עליו אבל לא לאמר"א. פתח בתרומה ומעשרות ובאים בתרומה לבדה וכ"ל דאה"נ דמעשרות מודה ת"ק דמוציא אף לאמר"א דהוציל דש לה שיעור מה"ת כל אל"ת כביעור הוי מבל גמור תמא"כ בתרומה דמה"ת חצה אחת פוטרת ואף דדעמו היתה להוסיף עוד (ע' לקמן מ"ג כלה בידו מש"א כו') מ"מ דבון גזרו משום דגלה כמו מהפטור עה"ח ולמ"ל אף כו' תו"מ ר"ל דשוו לסדלי וכמו המעשרין בן תוקמין ובמש"כ תיובא מה שנמנגס בזה בתוי"ט דמה"ת כולו מבל גמור כיון דדעמו להוסיף הגע עלמך אם יש לו כרי גדול שכי יפרוך להרים התרומה בב"א ומש"כ עוד התיומה אם מפרים עוד ב"ש כו' ואמי אוסיף עוד התיומה אם מפרים על הקדה הב' מל המעשרות הגלרות: ב ברע"ב ד"ה והב"א כו' והשאר מחנה בעלמא דיהיב לנוי כ"ה בל"ש קשה דא"כ המותר הוא עבוד לתי"ע ויהיה צריך לסוריסו: ד פיתח מעשה כו' כ"ל דקאי אהא דתוסס בביעורים ואף שמנגנה אח"כ שפיתח כו' מדרך הפרשת מעה"ב מ"מ כיון שלא פיכם לו והוא ל"י דעתו הוה כאלו פיכם לו בביעורים: בתוי"ט ד"ה אפי' כו' שאם תאמר דבביעור הוי תרומה מעלה כו' מדומעין אז"ר התו"ח הקשה ממ"ת דמוציא תרומה עליו וכן במ"ג בעלה בידו מ"ת ולפמש"כ בתו"ט לק"מ. דהתם כיון שהיה בדעתו להוסיף לכן הוי בדיון כולו מבל גמור עד שיעלים לתה בדעתו מתעלה אבל הכא אם תאמר דבביעור הוי תרומה פ"כ נעשה כן ומה מתוקנו כגון אם שיו שמעים שאה ודבר הבעה"ב לתרומה בשמן יפה היה התרומה שאה וביעים שאה והוא לא

שרש אלא שאה א"ת דהויא תרומה א"כ מ' שאה נתקן ונעשה מדיין פטל: ה ברע"ב ד"ה אחד מעשרה כו' והלוי יתן לו תולין כו'. תמוה דממ"ל אם כוונתו לת"ש הר"ש דהביבוי יפרים תחלה בשם מע"ר א"כ למה יתן לו הלוי תולין כנגדו ואם כוונתו בפשוטו (וכ"כ מהביבו התוי"ש בר"ש דלקמן ד"ה ואם) א"כ מאי קאמר תו וחא כו' ולא יעבנו תרומה דיהן דבבר נעלה ממנו מ"ג איך יכול לעשותו תרומה על מק"א כו' דבביבו בדפ"ח ואף לת"ת לדעתי א"י להפרים ממנו ודע דמ"ש המו"ח חילוק בינהאות בין הר"ש להרמב"ם אכלי לא אראה שום משמעות בר"ש מזה. וגם אין מקום לחלק בין מק"א לעבל זה שהופרש ממנו מזה וכליור הר"ש. ומ"ש הרע"ב עוד אבל ת"ת מפרישין אלא מה"מ וכ"מ שם. אמנם הרמב"ם לשיטתו בחיבור פ"ג מה"ר ומ"ש אלא מה"מ דמשמע דאין בו איסור רק מ"מ שהביבו א"ע בכך: ו בתוי"ט ד"ה והשוקל תשובת המלשמן כו'. ולמיתי ביומלמי כו' אר"ח מיפתר בשלשמן כו' כלומר דמשלשמן אינמו פה מ' היתרון אלא לשעות מן וא"כ גם הוא נכנס במנין המלשמן וכיולא בזה בביבורין פ"ה מ"ג עשה אחשבי אם שלשמן לביותן כאחד ע"ש: ח בתוי"ט אות ל"א בסוף ול"ש בלשמא דהרמב"ם שם כו' וגם לאחי הלכתא כתב דסולה במנין לחודיה ע"ש ולבכ"ל ל"מ הוכח דנפלה גדולה לאחה קטנות ואח"כ דרכן אחר אלא ידע ומתעכבו כולן יחד דאף דעתה אין מאה מ"מ כיון דבשעה שנפלה היה מאה במנין ואח"ב דאז היה ניכר ול"ל מ"מ עתה אינה ניכרת ותתבטלת וכה"ב כ' הסוי"ט בעצמו לקמן בספ"ה בשם תשובת הרשב"א בשתין ופתחו והסמין אל תרומה היו יפות ומשמע לאפי' לא מודע קודם הסמינה דלא מתבטלה אז ודו"ק: יא בתוי"ט ד"ה וקפאה כו' וכיו"ב פי' הרמב"ם שהלה מעבירה כו' ואמרו כמי שהולה להסיר כו' והוא ע"ד ודשנו אה"מ דס"פ במדבר. ופמש"כ בהגהותי נמ"ל בנאמנים פל"ד אות ג' דפוס המני:

פרק ה א בתוי"ט ד"ה יאכלו קדושים כו' אבל הרמב"ם כתב כו' כ"א כחלי בילה וכ"א בגמרא ר"ל ירושלמית ות"ל דדין קדושים כהדין חלי בילה הן הגם דחלי בילה ל"ד אלא לאפוקי מבבילה וכ"ה בהגהות מ"ת קשה גם בילה תרומה ליפתרי ממ"ג אם יש כאן קלת מהתרומה א"כ ליכא שיעור בחולין לעמוד ואם אין כאן כלום מהתרומה ליכא איסור ואם אינה דיש בילה ה"ל להתיר יותר ולאיתי בשב"א שהגיע והדין קדושין בבילה וכוון לתמ"כ. שוב הבהגותי דבמשנה דהרמב"ם שלא הביר בבילה תרומה הוא כמו דאתרי' בפסחים (נ"ג ב') א"ה בבילה אתי כו' גזירה דילמא אתי למיעבד יותר מבבילה ונכון בס"ד עד שאתי אתמה להגר"א ז"ל דמשמע להיבולמי והר"ש לקמן בת"ב פי' על הא דכדי שלא יהא בתק"ח בבילה דל"ל בבילה מה"ת והוא שלא יהא בעיסה ק"ח ביצים. וכ"כ הסוי' בבכורות ומ"כ ה"ג ל"פ דקאי על ביעור החולין המתחים ובמ"ק תלמוד הרמב"ם על הא דיתקלקו לעיסות כו': ב בתוי"ט ד"ה בדי כו' לשון רש"י כו'. ומשום גזירה ע"כ ול"ל כו'. הן לשון רש"י שם ומשום גזירה יתן דמים לכהנים כו' כ"ש ומבואר דמשום גזירה בתוך לתמה ואכי הגהתי שם ומשום גזילה ר"ל ומשום גזל הבעב וגם בי' הספרים יל"פ על כוונה זו והיינו משום דכתן אין בו גזל הבעב בתמ"כ הסוס שם הביאם הסוי"ש רק משום לא פלוג והוא כעין גזירה: ד ברע"ב ד"ה לאחר שהוחו כו' ומה מ"ש שהיא במיתה כו' מתאה שהיא בעשה כו' [כ"ש בשם הירושלמי]. לכתורה יפלא דמ"מ איכא לתופרך הך פיכא גופה גם על הק"ו אם הטלו חולין הקלים כו'. ונוב דאיתי לתמפרש לא"פ שהרגיש בזה: ו בתשמה ואין המחומן נוחמן אלא לפ"ה. מי' בחולין (ק' א') בתוס' בסוה"ש מכ' ואין לה"כ לר"א מהא דאין המדומע כו' די"ל כו'. לכתורה יפלא דאכתי יש לאיה מהא דאין המחומן כו'. ונאמת הר"ן בס"פ כה"ב הקשה מזה ומחלק בע"א. אבל הסוס' לשיטתייהו בתמורה (י"ב) שפי' לשה דאין המחומן כו' לכוונה אחרת אמיתה אינה עכין לאכ"ל ע"ש. ואמי לעלמי אומר דהסוס' בחולין ס"ז (ע"ו) כתבו דבהיתירא לכ"ע ל"א מ"ל ותרומה כיון דשייא לכהנים היתירא ניקרי [וכ"ל ראי' לזה דמוכח בע"ז שם בגמרא דמהני הגעלה לבפוד ואקבלה אפילו אלה בהם הטאת לגלות בהם אה"כ שלתים ולו יהיה אפילו חזה ושוק של כהנים מ"מ הרי נאכלים לכהנים ולעבדיהם בהטאת אחרות להם ואפ"ה מסיק ר"א קטמה משום דהיתירא בלא אלמה דהזה נקרא היתירא ואני אמה על מש"ל הר"ן בפ' כ"ש בשם הרמב"ן לחלק דהמן לא מקרי היתירא בלא משום דהיה שמו עליו בשעה שבלע משא"כ בקדשים דבשעה שבלע לא היה עליו שם איסורא דהיינו מתר דמ"מ הרי שם חטאת היה בו שום איסור בשעה שבלע] ובזה א"ש דלא אשמעינן תנא ד"ז רק בתרומה ולא בעדלה וכה"כ בפ"ב דעדלה: ז ברע"ב ד"ה עד שמרבה כו' אבל מתנה ס"מ הרי [כ"ש ופי' בתוי"ש]. ל"ל דהיינו כגון שנתר' שנפלו היה פ"א חלי בילה ואח מתר כשנפלה אח"כ בילה ודו"ק:

פרק ו א ברע"ב ד"ה אינו מעלה תרומה שהתרומה לכהן וא"י לפרוש חובו מת"א [כ"ה בפי' הרמב"ם ע"ש]. ולפ"ז אם נפלה לו מניה אבי אמו אבי אמו כהן יכול לפרוש וק"ל מדלא מתי קמ"ל פשיטא. וכה"ג הקשה התוי"ש לפיל פ"ח מ"ה. ג' לישנא דגמרא בג"מ (נ"ד) תרומה א"ת אלא מן המולין וכן לישנא דהתניתין דהכא אלא מולין משמע דאתי לאפוקי תרומה אפי' היכא שהיא אלו אחר ע"כ נלענ"ד שבשעה הוא כמו שבאמה עלמה לקמן מ"ה אחין הקדש פודה אה"ק (ולישנא דפדיון דנקטה אף שאין לתרומה פדיון כלאיתא ביבמות (פ"ג ב') ושוד אין מתפוס פדיונה אחר שבבר נאכלה ואינה בעולה עמש"ש בשביעית פ"ח מ"ח ל"ל דגזה"כ הוא בזה כי היכי דליהוי ליה כפרה) וגם שם בתפ"ש ל"ל דאין הבעה כמ"ש הר"ש דר"ת לעמיתה דממון גבוה הוא וא"י לפקוד ע"ש במ"ג דהא גם חכמים דפליגי אלו שם מודו ליה בתפ"ש קודם שנפדה ומשם בר פלוגתיה הוא ל"י כדמוכח בבריתות (ס"ד ו') ובב"ד והוא ס"ל בקדושין (נ"ב ב') דממון הדיום הוא אלא כמ"ש כיון דמדין פדיון נגעו בה. אין הקדש מתחלל על הקדש. והמוחה יראה שאין פתיכה לזה תמתחות (פ"ב) גבי התפים תמא מע"ש לבלתים אך קדש מומד לגבדי הא דאיתא פ"ב דמש"ש מ"ב אין לוקחין תרומה בכסף מע"ש מפני כו' וא"ל שאין הקדש פודה הקדש ומ"מ דר"ש דמתיר שם: ב אם תרומה בל"ז בה כהן אכלה מבלתת קו"ח לעמתה. מעתה הא אם לא נעשת לכהן מבלתת קו"ח לכהן ואף דאר"ח בחולין (ק"ל ב') המחיק מת"כ או שהכלן פטור ואף תרומה בכלל כדמוכח שם בבוגיא מ"מ בשונג כיון דהתבלומין נעשין תרומה בשעה הראשון הוה כאלו היה בשין ומייב לתפה לכהן. ופי' בבכורות

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

נכתובות (נמ״ד ב׳) מד״ס זר ובמש״כ שם פ״ד : ד׳ ממש״כ בפסחים (נ״כ) בס״ד :

פרק ז א וא״מ אס״מ. הוא נגד מה דתני בר״פ דלטיל בתוכו שונג דמבלם חומם וכן וסמבלומין חולין אם לגה כו׳ הוא נגד וסמבלומין תרומה כו׳ דתני שם אבל נ״ע מדוע לא תני סכה נ״כ ח״מ אלא דתי תרומה או תרומה ממש אם יש לו כגון שנפלו לו מגיה ח״א כהן (לפמש״כ שם) נגד מה דתני שם ח״מ תרומה כו׳ וממש״כ בב״מ (נ״ד) :

ב ומכ״א ז״ל כו׳. ממש״כ ר״פ דלקמן : **ה** ברע״ב ד״ה **לתוך** על תרומה כו׳ אבל אמת חולין ואמת עבל כו׳ [כ״ה בר״ש פ״ש]. ובמש״כ **מי** קו״א דאפי׳ ח׳ גדולה וא׳ קטנה כו׳. ונלע״ד דאם סיתה קטנה כ״כ עד אמין בה כוב הגדולה מותרת דבשה אין לומר מאי חזית דמצנא וחזינא דסקטנה הוא ספיקא דאוריתא והגדולה ס׳ דבבנן ומותרת (וכ״ל עוד דאפי׳ באיסור דרבנן מבפל נמי דינא הכי כמו שמבאר לקמן) שוב מלאתי במל״מ בפ״ו מהל׳ מקוואות ה״ז בי״ב דיעים שהביא מהתוספתא בדין ח׳ ס׳ י׳ כה״ב ע״ש ובביאורו לדין ז׳ ודע דהוא קושר א״ש ממש״כ שם דהיכא דמבטל ח׳ בהה״י והב׳ בר״ה זה שהלך בר״ה מסור לגמ״ש בפי״ש מהל׳ אה״ש דמהכותיו תלויות ודבריו שבכאן עיקר כי כן מתבאר מהתוספתא אמנם באיסור דרבנן מבפל נמי דינא הכי כמו שבאבאר לקמן) שוב מלאתי במל״מ בפ״י

דקאמר אוכל כו' עד מיגיס לגליל. אמנם לפמנ"כ כתוב"פ בפ"ע דמביעים ר"ב בסם כספתו"פ דמבר סיכלן דסם הוא מנוף ג"י מעבר המעברי ע"ם. ג"ל דהוא מפסיק בין גליל ליהודה וכ"מ ממה דמביע יהודה ועכ"י והגליל דבקדר הזה עומדין ומיי' מגיעה (כ"ה) דלטעה על כותים מפסקת בין גליל ליהודה: ד מי' בבב"ח ובהגהת בנו ובדברי מהרי"פ. ובמתכ"ת לא ידעו לכ"ד הגאון ז"ל המה הביאו בדברי לאחכמים ב"כ אין תרומה קובעת פלא שמוצה את הכלכלה לבמר מלאכה מעשה שבאר וז"ל דהרי שפתי הגאון ברור מלבו ,,והחכמים ס"ל דזוקא בדבר שנ"מ" מוכח לדעת דקובעת בדבר"מ מיהא רק דכלכלת תמיס אף שלנ"מ קודם הרמה דהייט אלא חפה ולא מלאה מ"מ בזה שברמה גילה דעתו שלא יקובע בה עוד וזהו ב"מ כדלעיל פ"ח מ"ם ומכ"כ התוי"ט דיש מחליקין בכפ"פ דלעיל שם ואתר בשנגל על דבלה אבל כלכלת תמיס ג"מ שלה כמה שבאבד ועל זה פליג ר' שמעון ואומר ח"מ קובעת מק"ו אולם בזה הרמה מוסמה לב"מ ל"פ וב"מ דמלר לו מקה קובעה אח"כ: ד ל"י עד שיעבר דר"מ כו'. ל"ל דר"מ לעבמיה בסיפ דמקה קובע אפי' בדבלב"מ דבוכבל' מוקי לה"ק דסם כר"מ וכדסמיעון ליה בברייתא שהובלה שם כל מתניתין דהכא הלוקח תמיס והוא פעיד לדבכן כו' אבור לבטל מהן אבעי כו' דר"מ ור"י לעבמיה שם דא"ק אלא בדבר בב"מ ואם לרף בנים הוה כב"מ דאיקבי גוכן כדאסמכינן אקבא בב"מ (ד' פ"ט ב') וכן אבר קובע בביכוף שמים בכפ' דבק' מ"ם (ומי' ב"מ (פ"מ) בתד"ה בעה"ב) וזהו הטעם דשם מ"ב וג' ולא כטעם הרע"ב שם דא"כ בעה"ב נמי: ך סיגך איסור זה בעבר כו'. ל"ל מבוס שהמנה ביבור ומקבמתא ובבור בכוגים והמובחרים לכן מתיכים בכבל מכיפא דא"ל אלו וכמו בחיך דבריהא עוכן איסר בחבד ובסיפא בנים וזה דלא כהתוי"ט: ח ברע"ב ד"ה זה לאכול וזה לקנות. כ"ה בפי' הרמב"ם ולענ"ד בל"פ דבבוויהו חיפא תלים בתלים הם רק לאכול פי' לאכלם כמות שהם ולקנות פי' לעבוה, תהן קיעות וכ"כ מפיהם"ר בכפ"ד דבילה והכוזהו בזה דהקמתה דמתניתין דלעיל אמיא אפי' כר"י דהתם היינו לאכול כמות שהן ודלא כהתוי"ט יעמש"כ בר"פ דלקמן: שם בהוי"ש ד"ה ר"י אומר וכו'. ועוד דר' אליעזר וכ' מאיר הוויין כבוסה לנים הלכתא כו'. ל"ב הש"ך יו"ד סי' רל"ד ס"ק ל"א כתב אפשר דלא אמרינן כל כה"ג שיעה אלא בש"ם בגלי אבל לא בש"ם ירושלמי ב"ב והרמ"ם מפאמו בתשוב' סי' י"ג כתב אין הלכה כבעיה דוזקא בשנאמר פלוני ופלוני כולהו ס"ל הכי אבל בשנאמר פו"פ אמרו דבר אחד אפשר דהלכתא כוותייהו דבבה"ג מר אמר מדא ומר א"ח ולא פליגי כו' עכ"ל. אמנם הרשב"א בתבו' סי' תל"א (וכפול בסי' תרפ"ו) דכ"מ שאמרו טלן אמרו דבר אחד הוא שאין הלכה' כאחד מייהו. אבל כל באמרו טולן יש להם כן וכן אפ"פ שאין הלכה בכולהו יש מהם שהלכה כמותו כו' ע"כ. ומי' בר"ן פ"ק דקידה ס' פסקפ"ז והתוי"ט הביאו פסקים פ"ד מ"ג ד"ה גן בתוכה. ומי' הרשב"א נמי' לבבה פ"ז מהגרמ"ש]:

פרק ג א ברע"ב ד"ה הרי אלו כו' ולגבי לוקח מביני כמגמה מלאכתן שהלוקח עיניו במקמו [כ"ה בר"ם] והרגאה שם מפיהם"ר והתוספות דכיון שלקח לאכול כולם מיד הוויין לדידיה נגמרו מלאכתם משא"כ בבה"ב שיש לו עוד הרבה שמאיין לבעותן קיעות וכדומה לכן אף מה שאוכל הוויין כמו שלנ"מ דלעיל מייבי שהחליף הרבה לקנות וחזר שלוקח לאיות בבבה"ב וכן בבה"ב אם לא לקח אלא כדי אכילתו הוה כ"מ ולא הוא בתלר חייב כתבוהר בתוס' שם ודברי התוי"ט בכאן תיאוין כלל וגם אלא מבואר בפרק דלעיל מ"ב דבית של אחר אינו קובע וא"כ מאי מהני תלר דבבה"ב לפומל: שם בתו"ש ד"ה בניו וב"ב אוכלים ופעוריה. בירושלמי פריך ואין לסם מזונות כו' ומשני כמאן דאמר אין מזונות לאשה מד"ת [מובא גם בר"ם] לכאורה יפלא דמבשע דאם היה מה"ת הוה כתקה. דמ"ם תפוצעים בפרק דלעיל מ"ז. וי"ל דבשלמא פועל אוכל מה"ת אותו המין שהוא עושה דוקא אבל אבמו יכול לתת לה מזונות אינה שוכלה יכבוה אותן לה מן התאים הוה כמחליף פתה במחיר המזונות שמייב לה ודומה לשם מ"ת היה עושה בלבסים ל"י בב"ם ומ"מ מסיק בירושלמי דאפי' למ"ד דאוכלת מה"ת שרי פ"ם ברא"פ ובבא"ח ומתיבי על הר"ם שלא הביאו ולא עוד אלא שבפ"ד דכתובות מ"ד כ' התוי"ט דשאם מתניתין דהכא כמ"ד דאינו מה"ת: ד ובזיתים כו' פירש הר"ב כו' אבל יפשר דמתי בלבד הרמב"ם כו' ע"ל דפעור מחבומה מעבמת המ"ד פ"ה ומתוה דהשם מעמת קאמר מפני שהתורם בבנו כו' ובכה בעל האילן לא הרם כלל כוון בעדיין הפירות מהוגרין: שם ד"ה מפני שהוא מחזיר אה"מ פי' הרמב"ם והוא דאיה שאדעי מתבול וק"ל דהא לבהגה שרי אפי' קבע קודם שנ"מ (פאה פפ"ק) ולפ"ד הגל"פ דמחזיר אה"מ הוא לעשם דמפני זה נקראו עדיין לא ל"מ ומ"ד שבתבתי בת"א ובשבת (י"ח ב') ומי' בתבונו בפ"ב מה"מ מ"ו וה"כ ובכ"מ ודע שבפי' הר"ם ד"ה מוריד יש ע"ם ובמקום אבל (לעולם) ל"ל לעולם: י בהוי"ש ד"ה ובבהרי ע"א הבל הולך אחר הטעקר. בתב הר"ם שהם מתניתין ר"מ בפרק כו' ר"מ אומר אף הבדות והוא מחלק בין אילו לבדה דאילן הוה בבלל בית אפי' מעבה וכ"ל דאיה לדבריו מיבוכין (כ"ג ב') מבע רוטו ה"ה בגינה שעם רוטו ה"ה בהלר ובב"ב (כ"ד ב' ס"ח א') מחלק ג"כ הגמרא בין שדה לאילן לפ.יוים ביולא בזה והבנות שב' הרמב"ם בתבונו פ"כ ל"ל אילן בוותו פל בנות אל זרעים אלא דאילנות ובק"א דס' מעבה רב בתמה פל הרמב"ם בד"ז נעלם ממנו תמנה זו וכל האמור בה מהתוי"ט:

פרק ד ב בתור"ע אות יא והר"ש כתב בדבר שאינה מיוחדת לה כו' כגון בפירות מוקלה כו' ולכאורה זהו לדעת ר"ל כו'. ול"ל דאף לריו"ת דלא נמי יתוד מ"מ לחיי לה בנינו ומדע דלריו"ח דוקא קאמר דאלו לר"ל אפילו אינה מוקלה נמי אינה מובלת: ג בתוי"ט ד"ה ומן המעה פעור. מ"ם הרב כו' הכי איתא שם בגמרא. כ"ב אית בפרים לגרסי'. בגמ' סיפא בתבעון ממא ובגרא מסור רק' ר"י הגיה ובגרא ממא דלא לאפוקי בבומאה. כ"כ הא"ז. מהגרמ"ש:

פרק ה ה ארשב"ג כו' אבל כו' אם עד אלא בא לעה"מ פעור. לכאורה הל"ל אפילו עד אלא כו' וכבפי' הרמב"ם והר"ש. ומי' בתוי"ט שהביא ר"ה. ובפי' אלפנינו י"ל דנקיט אפיגרת ליבא דת"ק. ולפמנ"כ בברכות (כ"ד) דמלינו לשון אם דתמנא לפמים בלשון אפי' ה"ם בפשיעות. ומתה אוסיף עוד דשא דתלוי דכי מתמא בלשון אח"פ כמנ"כ בבל"ש בהוראתו הבשים. הוא בכלל שמוש לי אלמנו מ"ז. אחרי שמלאנו דאם (שהוא לי) מעמא בלשון זה. אח"ז מלאתי שכוונתי בזה לפי' רב"י פ' תמא (כ"ד ב') [וכפירש"י בב"מ קי"ב קרא דאל תגזול דל מי דל אות]: ו ברע"ב ד"ה ר"י מחייב כו' אלא שאחר הלי כו' ל"ד בממה"ת. דהוא כלשנא דר"ח אלינא דאחרים בתרומ"פ ב"ם ובמ"ב הכב לעיל בדברי חכמים: ח שאף על פי שאביהן תרומה כו'. ומלאה לי דבי"ש תו שאמ"פ הוא במקום ו' כמו בריש בילה שאפר כירה כו'. ופי' הרמב"ם שאביהן הייט הזרעונים לכאורה תמוה דכיון דהם פטורין מהמ"ע איך מייבא בהם תרומה ולכן נומר דאף בהם פטורים מכל מקום אם קרא עליהם שם תרומה אסורים לזר ס. וכה"ג מלינו לעיל בפ"ו דתרומות מ"ו בעלי מלגן. ודע דבירושלמי בשובלת דאלו איתתה הביאו הר"ם מהמע בפירוש הרמב"ם. מ"מ בתבונו נראה שאחר בו לפירוש הר"ם: שם בתוי"ט ד"ה שום בעל בכי כו' וכן הר"ש כו' כתב דבכי הוא שם מקום. וכן בפסחים (קי"ז) פסל מיכה עומד בבכי ופירש"י באומו מקום. ודע דלפי הרמב"ם קל"ל מדוע לא נאנים מצמה ז' בכפ"ע דשביעית ע"ם:

מעשר שני

פרק א א ואין מחליפין אותו. ל"ל דאשמעינן דאפילו מע"ם על מע"ם אין מחליפין. וכן בפסח הא דוא"י אדם כו' וכ"מ אח"כ לרמב"ם בתבונו: שם אבל מוסיף אל"ז מע"ה. אמנם"כ בזה בפסחים (ז') בס"ד: ב ברע"ב ד"ה תמים מי. וי"ל נמי שמוש (כ"כ הרע"ב הרא"ש). הא"ל וכ"ש שמוש דהא אפילו בכור דמבכר תמים מי אפ"ב ל"ל שמוש לר"ל כדא"ל ולבנא כדא"ל בתמורה (סד"ז) ועמוה"כ אות ג': שם בהר"ש ד"ה הבכור כו' וכתב הרמב"ם ומשמ תאמר כו'. לכאורה מה זו שאלה לבנא שם דמוקי לה בזמן הבית. יכול למוכרו לכהן אחר להקריבו. ולר"ל דמייתי בה"ש פשוט הוא דר"ל דמוכרו ליאכל במומו כדיון: בתור"ע אות ו' ע"ש. לענ"ד מלבון דלר"ב שם לאשמעינן דבזה"ז נמי מוכרין כו' מבמע המקדש בזמן המקדש ודאי יש היתר מכירה וטיעו כ"כ בשמוש. וכ"ל דאי מנא תמיס לאוד ה"א דמייתי דוקא בזמן המקדש ובשמוש. לכבי תמי ג"כ מי לאשמעינן דיש היתר נמי בחי ובזה"ז. וכ"ל דזהו דעת התוי"ט בקדושין (כ"ב ב') במ"ה המקדש. ודעת הסוס' שם מבמע דאסור ע"ש: ג בתוי"ט ד"ה אינו מלקה כו' עי' מיקוביו פ"ג ה"ד בהגהות הרמ"ם: ד כלי זיתים כו' ל"ל דמי הכלי לחגיגן. ל"ל פי' דהמבות שבגבר הכלים קדושת מעבר עליהם ביד המוכר. דכיון דבשום מקום אין דרך למוכרן עם הכלים ה"ל כקונה מד"מ הכלים בפ"מ ודיוייהו לוקח מים ומלח כו' בגמרא לקמן דל"ק מעבר ולא יאמו המבות לחולין (וכפי' הרמב"ם שם ס"ם וע"ל ולא יאמו וכ"ה בהרע"ב) מבא"כ בכדי יין כו' לפי שיש מקומות שמוכרין ביחד עם היין ה"ל כמו בהבלעה דמרע. רק דקנסי לוקח שיאכל בגבדן. ובקל יש לחלק בין זה להא דקדושין (כ"ו רע"ב): פרק ב א אבל מפעם הוא אה"י. מדל"ש ומי דלוקחין יין מפוגם. משמע דלכאורה דוה בחמת אסור. ולמעם הר"ש ניחא. אבל לשמם הרמב"ם קשה ועמ"כ בפ"ב דפאה מ"ו. ודע של"מ לרמב"ם בתבונו דין זה שאין לוקחין שמן מפוגם והא דאין מפקיעין אה"ם וכו' אבל כו' שבאה התוי"ט שב"כ הבמיטו ברמב"ם שלפני דפוס מהדיפוב ממלא שם בהל' י"ח: שם מיסה כו' הבבה לבני. לפי מה שהסביר הרמב"ם והר"ש בריש. דשבה היינו מה בעלה יותר על מחיר ב' תלקי התבבות. יל"פ כאן דר"ל דרק הבילוי מהפת על מחיר הבשר והבלים הוא לבני. אבל מחיר הבלים יוכה בפרוה ולא הרבה"ב שבאה ופרוה אה"פ בבייוונם לא יהיה מקום לדברי התוי"ט (ובלא"ה ג"כ ל"ד לשם לאף דיש בבה בלים בפת הבא בבה יוכר בעינן) ועי' לקמן רפ"ד ויש לחלק: ג ומל תרומה כו' ובה"א כו'. ל"ל דבמי בבבא דריבא לא מבי דין דתרומה מפני שמונן מדיוקא דוקא של מע"ם תאכל ממהומים. ממילא מונן דע"ת אפילו יבשים. כן בבבא זו שמיך דיוקא דאבל מע"ם ג"כ לא בפהה. ומה שלא בלל מרוייהו בחד בבא וליתני מלתן של מע"ם תאכל ממהומים ובבהה משום דע"כ היה לריך לחיתני דין התרומה משום פלוגתא ב"ש וב"ה. אי מפני דאף לב"ה שייתה בפהה. ודוגמת מבבה זו בגמלא בפסחים (ל"ו) עמה"כ שם בס"ד [וכן בכריתות ס"ב לא תני ג"כ הלד שבגבדו הסיגו שבהה מרופה ע"ש]: ומה שהקשה התו"ח אין בריך מע"ם בתחובר. כמלא מתנו פי' הר"ם דמייתי שזהב מע"ם ואינו הולה לפדותו בזמן זכוו. גם לפי' הרבב"ב בפ"ב דבכורים מ"ב מבמע דבמזונין בירושלים ואסר הגדולים וכ"פ הרמב"ם בפ"ו מהל' מע"ש הע"ו: ח דמ"ח מ"מ בכף ופירות. לפני הלהב"ד בעדיות פ"ח מ"ע היה הגי' פירות אלא ו' ופירושו שם דמוק ומנומנם. ולענ"ד הגל"פ בכף פירות היינו מעשה הרעות ואיך דל"פ הזהב דהוו פירות לגני מעבע עובה. ולהבי מבמים ממיתין מבוס דהוה כמו פירות על בכף. ול"ל עוד דגם הסוס' שם (מ"ה) ד"ה ליפלוג פי' כן ולא בלעבד לומר דגי' אחרת היה לפניהם בת"ם הסוי"ם. וכוונת הא"ל דשם היינו דגם מתניתין דבלבם ש"ם כו' שמבבדנו כו' מייתי שאינם אין ואפ"ה אין מחלגין דאמיא בכוונו בעז"ה: י בר"ש בד"ח בשאין אחר מעבה כו'. ל"ל אלא כ"ח מבנו הבוחים מעבה מבבד לחוך בוכו (ומיין בבה"ש) ובזה אפילו יעבו הבמאים תהלה אין בבך בלום. ודלא בהתוי"ט שבתב בתחלה הבהוריים דמשתב. ומפרש:

שבמאים מעבין מהבד לפיהם בכולם. וזה דוחק גדול:

פרק ג ב שהן מוחבין לזרים. לכאורה הבינה חזק ובוק שאסורים לזרים. ואיתוריין דלגבוה בלבי. וי"ל דכיון דאינו אלא חלק מהן דמו לעוד ביולא לחולין לפיל פ"ח מ"ב ויולפין לה מקרא בבפ"ג דבירוכין: ג ול"י כן לפ"ה אלא בדמתי. ומעמ"כ לקמן פ"ד מ"ו: ד ברע"ב ד"ה תוכן קודם. לבמיעת ספ"ל ולאכילת ק"ק ולהמחייב פליקן תשוב עומאה [כ"ה בפי' הרמב"ם]. אמת שכ"ה בתוספתא שלפנינו בפ"ח אבל בזבחים (כ"ע) המבקש דרק לפנין אכילת קק"ד. אבל לשמיעת קק"ולטומאת' דיוייהו כחול. ובמו שהביא הר"ש וכ"פ בתבונו ומע"ג. ודע דמה"כ התוי"ט לדעת הרע"ב דקדש הייטו ע"כ תמוה הא דפי' לשמיעת קק"ל וכו' וכל אלו אינן רק בעזרת ישראל והא"כ שלו אינו מוכרח דע"כ לא הוה אלא בעזרת ודאיתא בהרמ"ם פ"ה מ' בה"ר ומעמ"כ בתוספ' פ"ח מ"ב בפ"ד. אולם הבל מבמע דהוה סביב מכל הרוחות דוק ותבבה: ט ברע"ב ד"ה בולד הטומאה כו' אלא בוס"ע דהבנן כגון שנגע בכלים בטמאו בתשקין [כן פי' הרא"ש]. ותמוה דהלא כלים שנגעו בתשקין אינם אלא שמים (עי' תו"ש סוף זבים) ואין שני טומאה שלישי בתמ"ם (פי' הרמב"ם פ"ח מהל' אה"מ הט"ו) ואין לתוק דמייתי בין ומתן בל מע"ם דהבנן הוה"ם אה"ת הטמאה תשקין לרוות תהלה. דה"כ ל"ל לב"ק ביומא בוה"ם דהבנן אפילו לחוריים

דאוריתא כה"ג (ל"ל מיי) מ"ת את המע"ש אלא מדרבנן דכה"פ אה"מ כו' היו אלא מדרבנן. אלא ולאי מעוש דמעמא ליה דוה"ע היו עקרא רק ולד לאמון ואמי עקרא ולד ולד. (ופי' בריש קונית דה"מ סגה"כ. וביומלמי אם מוקי לה ר"י בולד ולד. וב"ק לא ניחא ליה גם אם לפרש כן ומוקי לה בולד דדבריהן. וגם סק"ס ל"ד אם באמאי דאקבכה כגון כלים שנטמאו במקוין כו' דזה הוי ולד ולד. וכן נבגלי אם מיקי ר' ישמעאל אינה דמ"ד וה"ע דרבנן בשבר שנעשה במקוין ע"ם דהוי לתמון דדבריהן. גם תש"כ עוד סק"ע ורבנן גזרו על אוכלין שטמאין כלי דברי בנגנה הם) לכן מוקי בולד ממש ודבריהן כגון משקה שנטמא באוכלין: יב בתוי"ט ד"ה במקום שדבכן כו' וכפי' הר"ב כן פי' הר"ש [ע"ש] וקשה כו' ובוקר דינא כו' חסר מן הספר. ועמ"ש בחדושי נס' עמ"ש בפירוקין (ק"ג ב') ומנאה שכן דרך הגמרא ונסמע אם שבה"ג כתב גם הרמב"ם בב"ב (מ"ג ב') ד"ה ומשני. והרמב"ם נתבונו לפ"ח פי' דפלוגתא ב"ש וב"ה קאי אח"ק מ"ג כדי יין סתומות כו' ולא קנקן לאוכלין דב"ש קבני אלא מיקרי פתוחות אה"ב פותח ותפרה לגת כו'. וקשה לדפ"ז הוי ב"ש לקולא וב"ה לחומרא וה"ל לתוספתא בעדיות:

פרק ד א בשמ"ח בשם סימנלמי. בד"ח בוזלאי אבל בדמאי בין כו' מוכרו בזול. ופסקו הרמב"ם בפ"ד מהל' מע"ש. וקי"ל מקום לא תעיב זה בפ"ח דדמאי: **ב** ולא כמות שהוא מלרף. לימוף הוא הכיפוף מן פיכוב שהוא לשון פיכוד (בחלוב המולא) מ"ש שמפריד הסלב לחלקים על פרוסות וכמו אלא כגנד פרס וכו' בשמ"ח פתח פ"ז מ"ג מש"כ בפי' ופרש כמוך. ועל כוונה זו תלינו גם כן בגפ"ב דשקליים מלרפין שקלים לדרכיות: **שם** בתוי"ט ד"ה שהחליאו. לשון הרמב"ם כו' והוא כמו שחליאו. וק"ל שהוא לשון מקרא מן מלאתה בה (יחזקאל כ"ד) גם יל"פ בגא בדרך הסלאה מבם מולי הטפל בגפ"ח וכמו וכל הסלקה הטוכה הכמיהו באוכלים (מלכים ב' ג') וכן על דרך זה ויבאה אם מזבח ר' הכרום (שם ח' י"ח) וכן לפתחי לחיים (שם ב' ב'): **ו במשנה** אם היה עם הארץ נותן לו מדמאי. וקשה לי דהא בפרק ח' דדמאי משנה ב' תרן דיוכל כנגדו. וכן קשה הא לגיל פרק ג' משנה ג': בתוי"ט ד"ה נותן. דמתני' כו' כר"מ כו' והלכך כו' מתוה דאמרו פליג ר"י ע"ז דאין מע"ש מתחלל אלא בכסף. ולהיה דהא בגמרא מוקי לתמני' כוותיה כמו במגיה בגמרא לקמן: **ח** במשנה **ובה א** בוזלאי כו'. ונפי' הרמב"ם ואחרו ב"ה בוזלאי י"ח כו' אבל כו' באיסר אל ודאי כו' כל"ל. תבואה דמפרש בוזלאי י"ח דר"ל דאם נאחר אלא י"ח יצא לאוכלי כדפי' בדברי מ"ק והתוי"ט בתחכ"מ שגה בהגנתו ע"ש. אמנם ק"ל דבפחות מעש מתחלל עשירית ממי ליעתרי. וכן בדמאי בפחות מעש מתחלל שמיות. ובחיבורו בשמר מזה ו' בדמאי עד שלא נאחר אלא בפחות מפרוסה. ובוזלאי עד שיאחר ממנו פחות מע"פ אחר שמוסיפין אה"ח (ובזה מיושב תתיהם סתוי"ט מה דל"ם לא בפחות דבדמאי אדרבא ב"ה לקולא. וכן בוזלאי בגוונא דלית ביה מותם כמ"ש לקמן) והרמב"ד הסיג פליו לגיעת דמתני' משמע דאיכו מוחר בדמאי רק בלא נאחר אלא ד' חומשי פרוסה כמ"ל כוונתו (ובסמוך מבאה כוונה אחרת לאומה בדבריו) והכ"מ בתחילה מבאה"ב לא ידע בזה לכ"ד. ועוד ק"ל דהא קיי"ל בב"מ (כ"ל ב') דבמע"ש אין מוסיפין חומש מל חומשו ואם בח' עשיריות פרוסה הבאתנות באיסר ע"ל יש בהם גם חומש אם מוסיף בתחילה (ס"ש בתר"ה ולא) וכי מדלית חומשו שוב לא תהיה פרוסה. וזה י"ל דמיירי שהאיסר בא מחילול מעשר אחיו אלו שאין בו חומש. (אחנם אנכי מסתפק בכה"ג אם מלרך להוסיף כלל חומש בשיחללו כיון דפירות מעשר גופייהו אקבל האיסר הקדושה מהם לא היה אלו מעולה. וזה היה ח"ש המשנה דלמיל פ"ב מ"ו שהיאו הכוונ' הכל"ל דמיירי שהאיסר בא מעכה"ב כי מה שמיטלו ז"ל דלא חש לזכיר ובתוי"ש שם הבין בכוונתם דל"ד בסלב תעות אלא בסלב וחומשו. קשה לאיך יפרנסו מה לאיחא שם אח"כ ובוכר אה"י שהבן ומחלון מעיר. אלא המעות ישיחות על הסלב בכלי חומשו. וגם שתה לריך להוסיף חומש מחדש ויש לסמיים בכוונתם דהמעשה מייירי שמעכה המעות לאחר ס"ד דאיחא לפיל בפיקרין ה"ד ולא כתוי"ש שם ודו"ק) או מעוש ל"פ הכוו אף היכא דאית בהאיסר חומש ודברי הרא"ש בכאן המוהים לדדבריה הא קי"ל בחמש גם בחיוב ב' חומשין חומש. עוד ראיתי שהרגיש בזה, הכ"מ שם. ואולי יש לכוון קושיית הרא"ש לקושיתי דהיינו שאין חומשין חומש ע"ח. או אפשר דבירוחלים כשמוטלת הכסף ח"ח חומש אף על הקרן והשנת הרא"ד יש לכוון ג"כ לקושיתי וקאי על סוף דברי הרמב"ם בשעשר שלא ולאי דלחוי לבית חומר אף אם יעשר אחרים חמישיות פרוסה: [יא ח"ל יוסי ר' שלא אשתקד ר' ופנה. לבאורה יפלוג ג"כ על הא דמ"י של חרס הוא חולין ומה שבחוכו קרבן: שם בריע"ב ד"ה ד' ד מ י. לקוח מעשה אחרן. ל"ב כ"כ הר"ש וסוסיף כי בח' המעשה שהם (קמ"ו ג') כתוב בכל הספרים ד' ד מ ו ע חולין שנתפרבה מרוחה בהם ואין בהן להכלות בק"ח ואין באכל אלא לבהן עכ"ל וכ"כ שם רש"י. ופי' בתוי"ט קוקשים שהוא לחומרא דיוחר הטור דמע תרומתי כו' וגלוסקת ספרינו י"ל דלא תלינו בדמע שאינו מלוי ות"פ מכ"ל והרמ"ז כתב דגי' ד מ ו ע היא הנכונה. מהגרמ"ש]:

פרק ה א בתוי"ט ד"ה הנלקטים כו' וכ"כ הר"ש וכתב עוד ולא שייך בריבה כו' הוחיל וא"ח החיגול עד שיתלקט. תמה אכלי בל הש"ח בתוי' ל"ג בהרבה לדבר בזה דבכה"ג ל"ש בריבה ולא אבר הטר מדברי ר"ש אלו: **ב** בתוי"ט ד"ה בשחרב ביהמ"ק היה התמלי הזה. ק"ק דהיכה הקקנה הכ"ל. וכ"ל דלא"ק התקיו שיהא דוקא נפדה מפני שרבו הפירות ואין קונה כמ"ש הרמב"ם (אך ס"ל דלא כבשמיה) אלא הדבר בפלוגתא ר"י וחכמים דקוף פרק האבר אלא כדי שלא ההא מבשיגן לע"ל וכמובדא דר"ש בתפנים (ס"ד כ') פ"ש אבל לר"י מה לנו לתקנת חוינו וס"ב לא היה אלא ביטול ועקירת תקנה לתמונה. וכ"מ לדיה בר"ה דא"ל בבר נתנו כו' והמיטוה (דאתיה בר"ה כתב"ב הכוי"ב) וס"ש בפירש"י רק בשמנו כביבנה מוחזר הקרבה לתמונה. ודם שתב"ב הכוי"ב דאלו לא יהיה לא בדולים תזה הבי"ד כי בנין בהת"ק קודם כו' לתה"מ הרוחה לזה מיומא (ה' ב') לפ"ל נמי לבבינא הכהן ונגיו ומבה מבהם פ"ש. אמנם בתי"ע בחלק ח"ב פת"ג לתיתי בכתב בשם מדבם הגאונים פ' הולדות וז"ל בקיטור בין בהת"ק קודם לקיבון בגיות וק"ב קודם לתה"ת מ' שנה: **ג** בשנה"ח מבית יהוה תני בשבע"ח ח' שביעית וח' אחר ש"ש בש"ח אין לו כו' תני ר' אומר בד"ח בשביעית אבל בשמ"ש בש"ח יש לו כו' וכיים הבנו"ח ומחם מחמיתין בכשב"ג. ובהגהת ר"ה כ"ן כ"ש מדסתמה ולא הלקה ר' ו"ח דהא תלא נופה קאחר רבי בד"ח כו'. אבל פשוט דבוונתם לדייק מפלוגתא

הב' דפרש וכולנות דבשביעית ליתבייהו כיון דכולי הפקר (ועמה"כ בב"ק (ק"מ) בחד"ה וכלמעין) וס"כ קאי אמשה"ש וש"ת דב"ש לא יפני כלל מתמצר: **ד** ואם כו' מופקר אין לו אלא שכר לקיעה. ובפי' כתמ"ש. ובשמיעה כ"א מלקה לעצמו. ובדחק התוי"ש בשמעתו. ול"ב דבשביעית ממ"ב אם שכר הלקיעה הוא פחות מכוון פחות מי פתי יקוב הכה לקה בשכר הלא עוב לו יוחר לנקה ול"ע. ואם השכר יותר מי פתי יבקור פוכל. מעמ"ב בהפקר יכול לחיות ביחכה בשדה וכל המחוכר בה (ולפ"ז יהיה הכרחה מכאן לתב"ב בר"ה (ע') בחד"ה וקיר) או כמש"ב הר"ש מעוש דהחלתו היה עומד לפחות שכר לקיעה: **ט** אר"ב ביאור שאמי מחיד לחוד כו'. לכאורה קשה הסתנו בפ"ד דתרומות מ"ו והשוקל מעוכה המלשתן ואיך לא קיים ר"ג מדה המשובחת ולאיתי בתרמ"ה בפ"ב מה"ת הי"ח שכתב דבר שדרכו לחוד מודד כו' ע"ש (וכה"מ לא הראה מקורו) ולפ"ז י"ל דמודדים הם בדבר שדרכו לחודד. ועי' בגילה (י"ב ב') דפריך הגמרא מתחב הא מדידה כמי. וכמקר ר"ל דע"כ ר"א דשוקל תבואה מהמוזל אלא בחיבות גסין (דומיא דכלבלה דאיתי בה שם דסמה לתחיים וכפי' הסמו"ח בפ"ח דמעשרות מ"כ) דיש חלוים בינהם וגם מ"ח למחוק המדה. אבל בתבואה ודומיה המדה יפה בה כמו המשקל: [שם בתוי"ש סוף ד"ה עשור כ' תוס' דב"ב דף פ"ה. ל"ב לא נמצא שם. וגל"ש ע"ש וא"ל מלשה דף י"ח ע"ב ד"ב נתון ליהוחם. שכן אחמה שם בתוס'. אבל חיחוש אלא הביא תתוס' דקחשין ר"ז ע"ש שהאריכו יותר (ולא מפי' הר"ש כתן) ובד"ה הקודם לזה הביא תתוס' דקחשין ר"ט. מהגרמ"ש]: בתור"ע אות ב"א הביא בשם מהרי" מבתבו' סי' פ"ב דאם הקרקע לא היתה רק מוכרת להמקנה לא יכול להקנות אבנה. ותמה עליו הסא לר"י לא הוה רק מוכר ואפ"ה הקנה לרמב"ם אבנה. ומיהיתי במהרי"ם ולאיתי שהגיה מקוים לאיה מעובדא דמדוני דע"י שביחות קרקע לא יוכל להקנות דאמו לא ה"ל לאמיה מקוים לכה"פ בשביחות ואה"כ הביא מעובדא דר"ג דמוכח דמהרי ותיכן שם אך לשון בחיבוטו אינו מבורר. ונראה שביון לחלק דש"ה דהיו מוחתין בחוכה ובזה היו מיושבים דברי רמ"ה בסי' ר"ב מהל"פ דהש"ך סק"ב. אך ק"ק לפ"ז איך לאמה סגמ' לפשוט מהך מיבדא דבמיבן בבורין בחוכה וי"ל דדייק מהא דלא הקנה להם קניה מוחלמת מקום אחר. בוב התבוננתי כוונה אחרת במהרי"ם והוא דמחלק דשאני הך עובדא דר"ג כיון דבבר זכתה ברחמנא מה"כ ולויים להם קול מפי לחקנות אותם אף ע"י שביחות קרקע. אך לפ"ז יקשה איך עשים הב"ש מהך עובדא דשדה במכר ומעלמין בחתנה מהנו: **י** מן הבית זו חלה. נראה מבוש לאמכתן בה לשון בית. ולאמיה עריסותיכם וגו' להבית בראה אל ביתך (ירחקאל מ"ד) כ"ל הא דדרים מה"ב המיקדש בפסוק לאחרונה הוא מעוש דזה ודאי דדין חלה בתרומה לענין זה אמ"ל לבפרש מה"ש דתרומה קניא לחמנא. לכן סמכה לדרשה דונש נתני' כו' לגורות דדינא כוותייהו: [יא בתוי"ט ד"ה מלברכך כו' ואיך מבכיס מס זה הפיחוח כו'. כ"ל כן הסיג הרע"ל בחא"ב שם בבריכות על הרא"ש. מהגרמ"ש]: **יב** בחמתו לבית הבמה. לכאורה לא תליו דמלוה להביאו לביתה"ק. מלחו אינה רק לפנים מן החומה. וכן קשה הא דבפ"ב דבכורים פ"ד דלא חייב הא דבכורים מעונין הבאה לעזרה מע"ה כתבאר. ועי' מכוס (י"ב) דבתבואר שם י"ל קלת: בסוף מבילתין. ונימיו אין אדם נריך לעסול על דדמאי. פי' המפרשים בזה דחוק ול"ל דעד ימיו כ"ל שלקח הבואה מע"ה היה לריך שאלת חכם אוך יתנהג בהפרשתה אבל הוא תיקן הקנה קבועה ודקנה בכבים. ומעתה נודע לכל דינו בפרטיו:

מסכת חלה

פרק א ג ומוסר הטומר. הא דל"ת נמי אתי סלחם ולה"פ דבכ"ד תני לה בהדדי. וכן הרמב"ם בתבוכו פ"ו מהל' בכורים חשיב לה לטולה בדינא דהכא. ל"ל דבעומר דבוסת בפי דאמ"ב דבשעת גנגולה רבוב מלה מדיין איסור תדם וה"ת דלא מקרי מריקומיכם קמ"ל. ומעמת מעוש דעתיד הימר לבוא בלי מעשה. פי' מעו' ש"ת סי' ג"ז ומבין. ובפשטו י"ל אחידי דבה מיסמיה פלוגתא כ"ש ומחמיש בפ' כי"ש מ"ל: **ד** ברע"ב ד"ה הסופגנין לחם כו' פ"ש דקיקים דקיק [כ"ה בר"ש]. לכאורה לפיהיתו בחשבה ללקמן בחחלה וכמ"ש להמדקדקים לגוש פחות מכיעור ומיוכן בא אחר אפיה ס"י לירוח ואח פעולות מהחלה וכמ"ש להמדקדקים לגוש פחות מכיעור ומיוכן בא אחר אפיה ס"י לירוח ואח כבר נעשה סופגנין. אבל ז"ל דמוכח מהירושלמי שבכיאו שם דסופגנין גרוי"ח אינם אלא כשאפאן בחחה ולכ"ל בשהאור מהלך אחתיו. אבל הגאפות בחמר לכ"ש חייבות. וכן בגמרא שלנו בפסחים (כ"ז): שם בתור"ע אות ב' וכתב הר"ש ומשמע בחקקתא בירושלמי הא דדמוע פעוד מן הסלה הייהו כשאין מן המולן ס' רבעים כו'. וק"ל דהא מבן לקמן פ"ב מ"ב דחמשה מיסמה מד אלא גבלה פעוכה ומשגלגלה חייבת. ואי בדלאחה בחולין כשיעור משגלגלה נמי וי"ל בחוחק: **ו** בתוי"ש ד"ה חלות מודה כו' ולא יצאתי מפש לדבר לחה קרי לשל מודה חלות ולשל זיל רקיקים כו'. אבל מתפרש יפה עפ"י מדה י"ש מל"ב מחם מדבר שנאמר בזה וה"ה לחבירו. וכה"ב כתבתי בבכורים (כ"ם): [כ"ב מי' שמה"מ פ"ו מהל' חו"מ סי"ם. מהגרמ"ש]: [ט בתוי"ש ד"ה חייבין עליה מיתה כו' ואולי מעוש דאמכתן לבב דפנים בבכבריפים בזה כו'. ל"ב בתגיגה (יח ב') פירש"י דקלי אזר. ובב"מ (כ"ב ב') פירש"י זר לו כהן מתת. וכן בגיל על זה המהרש"ל ביבמות. ומי' בתמה"מ (ס"ב מ') אלא הזכיר את התוי"ש. גם לא פירש"י בתגיגה. ומש"כ שם דרב אמת תלמיד רב לא דק והאל"ל דר"ש תלמיד רב הוא תלמיד רב: שם בפ"ד אין הכרם ממעמיתו אי בחמת כו' לא הו"ל לר"מ בפ"ו מהל' תרומה להביא ראי' מתתה כו'. ב"ב מכן ומשך בזה אחרי מהר"ר קוקיש בחבור בכמה מקומות. אך בכאן מיקן קלת. כי לפי הגראה שגה הר"י קוקיש לחבור בזה "אזר שאבל אה"ת בתמה" זהו בתמה ולכן כתב: זר שאבל וכו' מ ס כ י' פרק הגמרפין וגרסי' בגמרא אחר רב כו' ואין הלכה כרב לגבי מ מ כ י ת י ן. ותפש"י שאתנו שם רב תנא ואליב לא בבקינן מתניתין ומקיבן כוותיה. גם בפ"ח ופ"ב דבכורים שיבו ואיינן פליהם מיתה והומה ובולאי הסכי נקמיבן בכ"ל. ומכן מיקן לשון קלת מש"ס דהך דזר שאבל כו' הוא בריתה. ולא הזכיר אם מהר"י קוקיש כדי שלא לפגוע בכבודו כדרכו הסוב. כמ"ש המיד"ח בשם הגדולים. ומש"ש בגליון. ופי' בפ"ח מכו' כלאים הלכה ג' שכתב מכן ויש מי שאומר כו' וק"ל דח"כ כו' ע"כ וכיון פל הקוקיש. שהביאו שם מקודם בשמו. ואחר כל זה נראה לי שמהר"י

קוקיש

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

קוקים ואחריו מרן יש לסס על מה שסמוכו. כי הרמב"ם בפנמו בס' המלות ל"ת קל"ג מביא סס דקנהדרין (פ"ג ה') דס' משיבי מיתה ביד"ש ובכללם זר שאכל תרומה ו ב פ" ב דיכורים אמר התרומה והכיכורים מיבין עליהן מיתה ביד"ש ומומש ואמור לגרים וכב מוגן על אלו המצוות כלן ואמר זר שאכל תרומה לוקה וידוע כי רב תנא הוא ופליג כו' עכ"ל. ונראה להדיה שהרמב"ם לא קבל מיכון הירושלמי דאוקים מתניתין בכהן שמא. וכן בפי' המשנה כאן כ' פירושו בזר שאוכל ומש"כ „על אלו המצוות" נראה לכאורה שהשב ג"כ דרך „זר שאכל אה"ת במיתה" הוא במשנה. אבל אפשר לומר שכיון על המצוות דאלה וכיכורים: **שם** בד"ה **ואסורים** לגרים. וכו' ושוב תלמוד בדברי כו' בשם הערוך כו' לשון לאמר מדרבנן ולשון לאמר מדאו'. כ"כ הא „לשון" מדרבנן ולשון" מדאוריתא" ליתא בערוך והם דברי הערוך שם. להסביר פי' הערוך ולא כתבו בשם הירושלמי. ובתוס' ב"מ (כ"ג רע"א) לא הזכירו כלל את הערוך. רק כתבו כן בשם הירושלמי ואקוים אפילו אלו ביעור וחוקיפו ג"כ „או דאוריתא או דרבנן". ולאיתי להרדב"ז בש' יקר שפלרת על הרמב"ם בפ"ו מהל' תרומות שכ' הלשון. ומתניתין מפרש לה בירושלמי דשא דקתני ואקוים לגרים בפחות מכשיעור כל' יוחנן לאמר מ"ש אסור מן התורה עכ"ל וכ"כ מהר"י קורקוס ודבריהם דברי הרמב"ב. ושלא בדקדוק. ומה הקשה הרדב"ז על רב מתניתין ומיון דרב מפרש לה בכהן שמא כו' ולא אמר זה משמיה דירושלמי. **מהגרמ"ש**:

פרק ב בפר מ"ל כו' מיינה בתעבורות כו' שביק מלה דאייני בה. משום דלא גרס זה מהל מ"ל ממש דבאו לאמרן דאייני. ונקשה מזה לדעת הרמב"ם פ"ח מהל' תרומה הכ"ב. שמשמה הו"מ לחלה בד"ז ע"ש בכ"מ. וכ"מ דעת הראב"ד שם. ובמדוקי הרמב"ם הארכתי בפרק זה: **ג** ישבנה קבין ואל יעשנה בתומתה. מלשון זה משנה לפר"ד דמתיירי דכשישבנה קבין יוכל לעשותה בעסרה. וכגון דהוא עלמו מיהר ויש לו עריבות קטנות עסרות. וגדולות ממלות וס"ל דאסור לגרום עומתה לחולין שבא"י עי' ע"ג (ל"ע כ' וכ"ז): בתוי"ש ד"ה **מי** שא"י כו' וכ"כ הרמב"ם בפירושו וכתב עוד כו' אין מתניתין אומר כלל אפילו בכיכור מועב כו'. תמוה דהא בפסחים ובחולין המיירן דבפחות ממיל חוזר ואי' בתבורו בפ"מ מהל' בכורים כי"ל שלא חלק כלל בין מלפניו ובין מלאחריו וכ"ש בכ"מ: **ד** ניטל מוכסן כו' פטורים. לפי מה בפי' הרע"ב וכוא תפי' הרמב"ם בפ"ז דשבת דמוכסן גרע עפי מקומין. ל"ל דנקט דוקא מוכסן אבל קונין אפילו ניטל ואחר חייב. ומש"כ בפ"ב דפאה מ"ז דמלינו דבמאי דקיים פתח וה"ה להקודמין הכא נמי ל"ל דה"ה לקונין. וכ"מ תלמון הם"כ כי' שכ"ד סקי"א. [שוב מלאתי להר"ן בפ"ב דבפסחים (דף ל"א ד"ו) ד"ה פת הדראה שהפתיק למשנתו ניטל קונין ומוכסן]. והרמב"ם בתבורו פ"ש מה"ב כי"ח המתיל בקונין וקיים במוכסן ומתמוה: **ח** ברע"ב ד"ה **נטלה** כו' ולא חייבין שמא יגנו כו' ובד"ה ומכ"ל אומרין דחייבין [כ"ה בכ"מ] שמא יגע זב"ז. אבל בכפ"ב דתרומות מפרשי דשמא יתרום אבל"ל אינו טולל מהעיסה המרוסה רק כדי חלת העמאה (ועל העיסה הרחוקה טולל חלה בפ"ע) וכ"מ מפיה"מ שם. ולא כפי' הרמב"ם ואחריו הרע"ב:

פרק ג ו בתוי"ע אות י"ב בהרע"ב ד"ה **ואח"ח** כו' וכ"כ ב"כ הרא"ש ס' ע"ש. ול"ל דלהכי נקיט עומת משום דהקרן חייב לשלם כדין בוזל א"ח בין שאכלה מיד הגר (נזה יש לדון להפוסקים דחפש לא מפקינן מיניה. די"ל דה"ה אחר. והרעאה לא מהני כיון אבא נאה עדיין לידי כהן. וה"ל כחזיק מה"כ או שאכלן דפסול) או מיד כהן שמכרה לו. כדמשמע לשמא דחייבין ל"ל דלא קאי על הגר המכר בל"ש: **ז** אם יש בה טעם דבן כו'. בב"י או"ח סי' תנ"ג כתב בשם הה"מ דהקשה מנים ומורא שהחטים נוכרים אם סאורא ושכן לוחה ביהושלי (ופי' בפ"ז דלקמן מ"ג בה"ש) וקל"ל דלפ"ז היכי דייק רבא מה בזבחים (ע"ח) דומן מעם בכוב דאוריתא: משנה **ח** יי הן אחר העיון נלמ"ד מדלא מחלק במ"ח בין מתחמה העיסה מתחת המאור ובין ל"ל מעמאב דבכ"ש הדין מוש. ואף שהחמתן דינו כט"ש (מלה פ"ב מ"ו) ועיין פר"ח ביו"ד בר"ש ל"ח. ובנו"ע לריך להפרים על הכל אף בי"ל פרנסה ממקו"ל (בכמ"ז ומ"ש) משום דהכל מתפחד להיות מבל. מ"מ הכא כיון דהעיסה כבר מתקנה אינה בדין שהחיה עוד הפסם מבל. ובל המאור לריך להפרים בכ"ש דמב"מ אינו בעל ולכבי דייקא מתניתין אומר לתוך עיסה שהורמה חלמה. לאשוקי עיסה שאין בה שיעור חלה דאז היה הדין בהחמנה שהתפחד כולה לעבל ולא מהני לה פרנסה ממקו"ל. ודייקא עוד לומר מעיסה של"ה חלמה ול"מ קמשה בכמ"י משום דהוה מבמע אף אלא הי' בה בה הדין בה בהמאר אפי' בהמנה העיסה בעבורו מבמ"ב במ"י כיון דיש בה טעם שהפחד בה המאר לחבים ומלמרף בכמ"ז. ודייקא למיתני בה שהמת משום דמיירי בכ"ש בין היה בה (ר"ל בעיסה שנטל המאור ממנה) בשיעור אפ"ה באינו ע"ש בעלה. ובין לא היה בה בשיעור אפ"ה בנו"ש מלערף המאר בכ"ל ודו"ק היטב:

פרק ד ח בתוי"ש ד"ה **ואסורה** לגרים כו'. ועוד קשיא לי אפ"י הר"ב כו' דה"ה ה"ב לפלוג וליתני כו'. ולי קשה גם לחכמים דהא גם לדידהו יש אוכלין מרובין לחלת מ"ל מעל ה"ד דנאכלת לעמאי מנע ולעבו"ש ובמיהולו יתייבב. וכן יוכן מה שכתב הרב"ב בעשמת דה' לאור מהיא עמאה כו' דלכאורה תמוה דהה אם יש כהן שאבל לקריו נאכלת ה"כ אין הסכרון מלה מהיא עמאה. אבל לעמ"ך המוי"ש ה"ש: **י** ברע"ב ד"ה **ולא** קבלו ממנו. דלהכלן אי אפשר כו' [כ"ה בפי' הרמב"ם פ"ש ובכה"מ]. ולכאורה תמוה דהרי נאכלת שמה לעבו"ש ולעמאי מנע וכ"ש לעבו"ש דבלעיל ולק"מ דכוונת הירושלמי דשמאה לאחר דוקא. דגזרינן שמא אמו חלת ה"ש עלמה:

מסכת ערלה

פרק א א בתוי"ש ד"ה **והחיצון** פעור בירושלמי מפרש עמתיה [דר' יוסי] כו' אם שהוא למאכל בגון הפנימי חייב כו' [כ"ה בכ"מ] עי' בירושלמי ומלאה שר' יוסי הוא אמורא בר זוגי דר' יונה (לא כ' יוסי דמתניתין) ומבוויהו לפרוש עמתא דמ"ק קאמו ובירושלמי אמלא רבות מחלוקת כ' יוסי ור' יונה בים מלה. ודברי הר"ש נע"ש: **ב** והשופה בפפיה. לכאורה לדעת ר"י נפ"ב דחלה מ"ב ס"ע בעינן שהפפיה נושפת שהרמב"ם עב פסק כוותיה בפ"ח מהל' תרומות הכ"ג וכאן בפ"י מהל' מע"ש העמיק המעשה בלשונו. וכן הש"ש בפי' רל"ד סכ"ו. ואין לחלק דשאני מרבה דשיבנה חף בחל"ל. אז דמיירי בעפר האדמה. מ"מ לר"י כיון דבאיה נושפת אינו יונק מן האדמה כ"ל בשלוה: **ג** נעקר הקלש מלידו אז שנשעמו (ר"ל להקלש) המחרישה אז שנשעמו (ר"ל בידים והכיוני בזה שב ג"כ על הקלש המחכ) ועשאו (ר"ל להקלש) כעפר וזהו שנתפדר ונתפרך הלקיו לגרגרים דקים כמו אם יוכל אינו לחנות את עפר האדמה ש"ש (שנו"ב) ולכן אין הסרטים נאחזין ונסתכין בהם יפה ואפשר שיעות הפאיון כנלע"ד: **ד** רנ"ח מעוה ר"ח ב"י אינם. ברהותה. בפ"ג דעבו"י מ"ד אינה דאמר אינם ברהותה מעוה כ' יהושע. וכ"ג ובל"י היו בדור אחד בעין חבירים עי' ברכות (כ"ח) וא"כ לא יתכן שיאמר ר"ג מעוה מלמיד ר"י. ולאיתי במלה שבגמרא הגי' רבא"ג וכן בתמניות דפוס קמן וכמן: **ה** בתוי"ש ד"ה **סיפוק** הגפנים כו' וז"ל הר"ם כו' ושייך לשון ספוק כו' כדתני בפ' לולב הגזול כו' ספקה בתוש [כ"ה בר"ם]. היא מעמה בדפי"ב דפרה. אבל כן דרך הראשונים כמו שהבאתי בש"ד (בתמורה י"ע ב'): **ח** ומזמרין בנבעי פי' הרמ"ם מפני שהוא כמע"ש ולא יתקדש בו אלא הראוי לאכילה. ואפ"ה אסורים בגזיר. וא"כ יקשה מדוע הני דמתניה דלעיל אינו אף בגזיר ופי' שם המעם דאינם מאכל. ול"ל דאינם מאכל פירושו שאינם נאכלים כלל וא"ל לאכילה (והם המתים במתניה זו) פי' אם יש להביא דב"ח אינם אוכלין אבל ע"י דוחק נאכלים. פי' גזיר ר"פ ב' מינים ובהרמ"ם פ"ש מהל' גזילות ה"ב (וכן יש לכוון שיטו הלשונות שבהרמ"ב. ומוו"ע ל"ד בתמ שהסתיק כאן לומנא שבתב הרמ"ב לעיל) אך לפ"ז יקשה מהא דמע"ש מוהב בכרמים בפ"ב דמע"ש מ"ד ולשון הרמ"ם שם ואינם מאכל אדם. והרע"ב הוסיף עליו אלא מדוחק טי' ול"ש:

פרק ב א וח"מ על דמאי כו' ולריך להרים. עמש"כ בפ"ג דמלוחות מ"ב לייבב דעת הסור דהא לדריך להרים בח"מ ע"ד הוא משום לא פלוג ומלא דקרי מתניתין שמתמה בכל הני לדריך להרים דמעמע אפילו בנפלו לו מבים אבי אמו בהן ופ"כ משום ל"פ: **שם** בתוי"ש ד"ה **ותרומות** מעשר וכו' ומשום הכי הרמב"ם בתבורו פמ"ו מהל' מאכלות אסורות הטמים על דמאי. ל"ב עי' בקול הרמ"ז בפ"ד דב"מ מ"ח ובב"ד בהן ובפ"ל בהן שבולם הארוכו בזה ומתבבו אחר התוי"ש שהרמב"ם בתבורו הטמים דשל דמאי מולה בקל"ח אלא שהרמ"ז הביא שהר"מ בפי' המשנה הן בתב הלשון. ואין הפרש אלינו בכל הדיונים בין ת"מ על דמאי או על וודאי (והבימול בכלל) והב"ד כ' כ"ז ז"ל בפ"כ ל"ל הדא מתבתרו אז דהרמב"ם פירש כן לדעת הש"י דמתניתין ר"מ היא כ ד ל פ י ל. אז ל"ל דבתבורו אחר בו מכ"ל ובמחר"כ כולם לא ראו מה שכתב הרמב"ם בתבורו סוף סל' תרומות (פפ"ע הל' כ"ח) וז"ל. לפיכך דין אלבעתן לפנין אכילה וזיעוה אחד הוא כולן טולין בק"ח כו' ודין תרומת מעשר של דמאי בכל אלו הדברים כתרומת מעשר של ודאי ע"כ. **מהגרמ"ש**: **שם** בתוי"ע אות ח' ד"ה **מבאן** ראיה לדעת הסוברים כו' כ"כ בשפה"מ רפ"מ מה' מעשר. ל"ב עי' בהגהות אחמ"ו סלה"ג מי' ובפ' ליחודי ד' ליחוד ק"י. **מהגרמ"ש**: **ג** ברע"ב ד"ה **שנפלה** לתחתים מבואר [וכן בר"מ] דלר' יהושע דתרומה טולה בק' ועוד. פרלה וכה"כ דבפל אינם כריך ר' ועוד. ולכאורה יפלא דכיון דתרומה טולה בל"ע ועוד של היתר היה די בערלה וכה"כ אם יכפול את הסיתר המבטל ויהיה קל"ח וכ' עוזוין. וי"ל כיון דתרומה אינה בעלה בעבית ת' מתאה. גם הם אינם בעלים בשם ת' ממתאים והבן. ולא דמה שתמה הרוי"ש דדמאי נקרא תתיתין לאלי וכוכ ל"ל דהוא בכדי לסמוה בכבי יהושע. ובזה ח"ש מה שלא פי' הרע"ב בכאן ג"כ אליבא דר"ח כמו בתמנה לעיל (והתוי"ש כתב עליו וה"ה דיכול כו') משום דהיה קשה אליבי' הוסיף. ובכן בתז"ה: **ד** ובה"ח כו' עד שיהא בו בעיה. נסתפקתי אי בשו נמי שהסיפה מהא מוכשרת ואז יתמלאה הבאור בתוס תנא. או אפילו שהיה מוכשרת והשאור מעמאה מתמת שהתמלה בעבורו. ומשמ"כ בפ"ג דחלה מ"ח. ולב"ש מעמאה ולאי דלא בשו הכשר: ברע"ב ד"ה **בל** המתמן כו'. בערלה [כ"ה בר"מ] ובכלאי הכרם ומשמ"כ עליו בפי"ד דכלים מ"ה בפ"ד: **ו** בתוי"ש ד"ה **ולמה** והמ"ס פתוחה. בתחה"ם ל"ד כי ל"ל קמולה כדינו לפני אותיות אה"ל מי' בל"ע מ"ב בדין דחיק: בתוס' רע"א אות י"ב **הביא** בשם הר"ן בש"ד דהמעם דנקלא מב"מ אף דחלוקין בשמה ובמעמה משום דעיסה ראויה להתמין ותעשה שאור כו' ב"ש. ובזה מתיישב שפיר מדוע לא לייר הבנה לקמן במ"ז כגון שאור של תמים תוך עיסה של מכוערים כמו בתמנה ע. (והתוי"ש הבנים וכ' וה"ה כו' ואהו דוחק) דכיון דעיסה ראויה לעשות שאור הו"ל כתמינה דמיני ומחיירא דשפרי דהוה מב"מ לרבה שם. אך ק"ק לפ"ז מדוע בלאור מב"מ נקיים תוך עיסה תמים אף דשמורים נמי. וכן לחבי מבאר הקשיה מדוע לא לייר על מבטל"מ שאור בעיסה. ומה שכיון בתוי"ע על סברת הר"ן הלזו מהא דתמרה לנו הלא דלבבה בע"ש. הא סוף המתרה לילד לתמה ויכפר לתלא. ל"ל דלק"מ דקיי"ל כר"ח בתמנות (כ"ב) דאלינן בתר מבטל (וכדפסק הרמב"ם בפפ"ח מהל' אה"מ) דסייע הרוב אם אפשר לו להיות בבטל דהוא המעמ ס"ל מב"מ. ולכבי כיון דעיסה דהוא הרוב הרוב כמו שאור המעמ הו"ל שפיר מב"מ. אבל בתר בטל לא אלינן ולכבי בתמרה לנו הלא אף דתמרה בבטל סופו להיות הלא כיון דהלא המבטל א"ל לו להיות ממרה הוה מבטל"מ. אך הא יש לסיין איך תתיישב סך מתניתין אליבה דרמ"ל עם דס"ל דאלינן בתר בטיל ומ"ש (כ"ב ב') בתה"ה וכ"ל: **ט** ברע"ב ד"ה **ורי"ש** מתיר כו' וכבנן קבבי כו' לאוה לאחר בה כמה פסות אחרות [פי' בר"מ] והוא בפ"ח (פ"ח) ולכאורה ליתתי המעמ זו"ב כמו בתוי"ח לקמן. דהאמ"ל דפעולה אחת ר"ל לאמע בה כו' אין בכח הסיסור לבדו לאמות אולם הלמרפות הסיתר ג"כ וי"ל: **מז** בתוי"ש ד"ה **חתיבה** של ק"ק כו' אבל הרמב"ם מפרש כו' ובמלכו ישראל מתחייב בקנון מפילה כו' אבל לכהנים היתה לו בעת הבואר כו' עי' בתוי"ש ביאור דבריו. ולכאורה מעמע מלמוו דלכהנים אין מפילה בק"ק אף קודש זריקה. וז"ש דבפפ"ק דמפילה מקשה הגמרא מפילה הוא לדיבה כו' ממונה דכהן הוא כו' וכ"ש בתפרש ובמות' וקתני בריתא לפני זריקת דמים מוקלין כו' ובשבר. אלא דבוונתו לאף דלכהנים יש ג"כ מפילה מ"מ יש לסס אז שעת הבואר דלאחר זריקה יותרו לסס: בפי' הרמב"ם שם וכ"ז בסס הסתיכות ל' מס' כו'. וגזה מתכון גם הרא"ד בעפיר מהל' מעש"ק בתמ"ב וזהו שיבא בכל היתר כדי להעלות את האיסור וכ"כ הב"מ שם. ותה שהקשה הב"מ על לשון זו לו בתבת הרמב"ם. נראה דבוונתו דבל תחיבות הקל"ד בעיים

המעמה בלעומה. וכן הש"ש בפי' רל"ד סכ"ו. ואין לחלק דשאני מרבה דשיבנה חף בחל"ל. אז דמיירי בעפר האדמה. מ"מ לר"י כיון דבאיה נושפת אינו יונק מן האדמה כ"ל בשלוה: **ג** נעקר הקלש מלידו אז שנשעמו (ר"ל להקלש) המחרישה אז שנשעמו (ר"ל בידים והכיוני בזה שב ג"כ על הקלש המחכ) ועשאו (ר"ל להקלש) כעפר וזהו שנתפדר ונתפרך הלקיו לגרגרים דקים כמו אם יוכל אינו לחנות את עפר האדמה ש"ש (שנו"ב) ולכן אין הסרטים נאחזין ונסתכין בהם יפה ואפשר שיעות הפאיון כנלע"ד: **ד** רנ"ח מעוה ר"ח ב"י אינם. ברהותה. בפ"ג דעבו"י מ"ד אינה דאמר אינם ברהותה מעוה כ' יהושע. וכ"ג ובל"י היו בדור אחד בעין חבירים עי' ברכות (כ"ח) וא"כ לא יתכן שיאמר ר"ג מעוה מלמיד ר"י. ולאיתי במלה שבגמרא הגי' רבא"ג וכן בתמניות דפוס קמן וכמן: **ה** בתוי"ש ד"ה **סיפוק** הגפנים כו' וז"ל הר"ם כו' ושייך לשון ספוק כו' כדתני בפ' לולב הגזול כו' ספקה בתוש [כ"ה בר"מ]. היא מעמה בדפי"ב דפרה. אבל כן דרך הראשונים כמו שהבאתי בש"ד (בתמורה י"ע ב'): **ח** ומזמרין בנבעי פי' הרמ"ם מפני שהוא כמע"ש ולא יתקדש בו אלא הראוי לאכילה. ואפ"ה אסורים בגזיר. וא"כ יקשה מדוע הני דמתניה דלעיל אינו אף בגזיר ופי' שם המעם דאינם מאכל. ול"ל דאינם מאכל פירושו שאינם נאכלים כלל וא"ל לאכילה (והם המתים במתניה זו) פי' אם יש להביא דב"ח אינם אוכלין אבל ע"י דוחק נאכלים. פי' גזיר ר"פ ב' מינים ובהרמ"ם פ"ש מהל' גזילות ה"ב (וכן יש לכוון שיטו הלשונות שבהרמ"ב. ומוו"ע ל"ד בתמ שהסתיק כאן לומנא שבתב הרמ"ב לעיל) אך לפ"ז יקשה מהא דמע"ש מוהב בכרמים בפ"ב דמע"ש מ"ד ולשון הרמ"ם שם ואינם מאכל אדם. והרע"ב הוסיף עליו אלא מדוחק טי' ול"ש:

פרק ב א וח"מ על דמאי כו' ולריך להרים. עמש"כ בפ"ג דמלוחות מ"ב לייבב דעת הסור דהא לדריך להרים בח"מ ע"ד הוא משום לא פלוג ומלא דקרי מתניתין שמתמה בכל הני לדריך להרים דמעמע אפילו בנפלו לו מבים אבי אמו בהן ופ"כ משום ל"פ: **שם** בתוי"ש ד"ה **ותרומות** מעשר וכו' ומשום הכי הרמב"ם בתבורו פמ"ו מהל' מאכלות אסורות הטמים על דמאי. ל"ב עי' בקול הרמ"ז בפ"ד דב"מ מ"ח ובב"ד בהן ובפ"ל בהן שבולם הארוכו בזה ומתבבו אחר התוי"ש שהרמב"ם בתבורו הטמים דשל דמאי מולה בקל"ח אלא שהרמ"ז הביא שהר"מ בפי' המשנה הן בתב הלשון. ואין הפרש אלינו בכל הדיונים בין ת"מ על דמאי או על וודאי (והבימול בכלל) והב"ד כ' כ"ז ז"ל בפ"כ ל"ל הדא מתבתרו אז דהרמב"ם פירש כן לדעת הש"י דמתניתין ר"מ היא כ ד ל פ י ל. אז ל"ל דבתבורו אחר בו מכ"ל ובמחר"כ כולם לא ראו מה שכתב הרמב"ם בתבורו סוף סל' תרומות (פפ"ע הל' כ"ח) וז"ל. לפיכך דין אלבעתן לפנין אכילה וזיעוה אחד הוא כולן טולין בק"ח כו' ודין תרומת מעשר של דמאי בכל אלו הדברים כתרומת מעשר של ודאי ע"כ. **מהגרמ"ש**: **שם** בתוי"ע אות ח' ד"ה **מבאן** ראיה לדעת הסוברים כו' כ"כ בשפה"מ רפ"מ מה' מעשר. ל"ב עי' בהגהות אחמ"ו סלה"ג מי' ובפ' ליחודי ד' ליחוד ק"י. **מהגרמ"ש**: **ג** ברע"ב ד"ה **שנפלה** לתחתים מבואר [וכן בר"מ] דלר' יהושע דתרומה טולה בק' ועוד. פרלה וכה"כ דבפל אינם כריך ר' ועוד. ולכאורה יפלא דכיון דתרומה טולה בל"ע ועוד של היתר היה די בערלה וכה"כ אם יכפול את הסיתר המבטל ויהיה קל"ח וכ' עוזוין. וי"ל כיון דתרומה אינה בעלה בעבית ת' מתאה. גם הם אינם בעלים בשם ת' ממתאים והבן. ולא דמה שתמה הרוי"ש דדמאי נקרא תתיתין לאלי וכוכ ל"ל דהוא בכדי לסמוה בכבי יהושע. ובזה ח"ש מה שלא פי' הרע"ב בכאן ג"כ אליבא דר"ח כמו בתמנה לעיל (והתוי"ש כתב עליו וה"ה דיכול כו') משום דהיה קשה אליבי' הוסיף. ובכן בתז"ה: **ד** ובה"ח כו' עד שיהא בו בעיה. נסתפקתי אי בשו נמי שהסיפה מהא מוכשרת ואז יתמלאה הבאור בתוס תנא. או אפילו שהיה מוכשרת והשאור מעמאה מתמת שהתמלה בעבורו. ומשמ"כ בפ"ג דחלה מ"ח. ולב"ש מעמאה ולאי דלא בשו הכשר: ברע"ב ד"ה **בל** המתמן כו'. בערלה [כ"ה בר"מ] ובכלאי הכרם ומשמ"כ עליו בפי"ד דכלים מ"ה בפ"ד: **ו** בתוי"ש ד"ה **ולמה** והמ"ס פתוחה. בתחה"ם ל"ד כי ל"ל קמולה כדינו לפני אותיות אה"ל מי' בל"ע מ"ב בדין דחיק: בתוס' רע"א אות י"ב **הביא** בשם הר"ן בש"ד דהמעם דנקלא מב"מ אף דחלוקין בשמה ובמעמה משום דעיסה ראויה להתמין ותעשה שאור כו' ב"ש. ובזה מתיישב שפיר מדוע לא לייר הבנה לקמן במ"ז כגון שאור של תמים תוך עיסה של מכוערים כמו בתמנה ע. (והתוי"ש הבנים וכ' וה"ה כו' ואהו דוחק) דכיון דעיסה ראויה לעשות שאור הו"ל כתמינה דמיני ומחיירא דשפרי דהוה מב"מ לרבה שם. אך ק"ק לפ"ז מדוע בלאור מב"מ נקיים תוך עיסה תמים אף דשמורים נמי. וכן לחבי מבאר הקשיה מדוע לא לייר על מבטל"מ שאור בעיסה. ומה שכיון בתוי"ע על סברת הר"ן הלזו מהא דתמרה לנו הלא דלבבה בע"ש. הא סוף המתרה לילד לתמה ויכפר לתלא. ל"ל דלק"מ דקיי"ל כר"ח בתמנות (כ"ב) דאלינן בתר מבטל (וכדפסק הרמב"ם בפפ"ח מהל' אה"מ) דסייע הרוב אם אפשר לו להיות בבטל דהוא המעמ ס"ל מב"מ. ולכבי כיון דעיסה דהוא הרוב הרוב כמו שאור המעמ הו"ל שפיר מב"מ. אבל בתר בטל לא אלינן ולכבי בתמרה לנו הלא אף דתמרה בבטל סופו להיות הלא כיון דהלא המבטל א"ל לו להיות ממרה הוה מבטל"מ. אך הא יש לסיין איך תתיישב סך מתניתין אליבה דרמ"ל עם דס"ל דאלינן בתר בטיל ומ"ש (כ"ב ב') בתה"ה וכ"ל: **ט** ברע"ב ד"ה **ורי"ש** מתיר כו' וכבנן קבבי כו' לאוה לאחר בה כמה פסות אחרות [פי' בר"מ] והוא בפ"ח (פ"ח) ולכאורה ליתתי המעמ זו"ב כמו בתוי"ח לקמן. דהאמ"ל דפעולה אחת ר"ל לאמע בה כו' אין בכח הסיסור לבדו לאמות אולם הלמרפות הסיתר ג"כ וי"ל: **מז** בתוי"ש ד"ה **חתיבה** של ק"ק כו' אבל הרמב"ם מפרש כו' ובמלכו ישראל מתחייב בקנון מפילה כו' אבל לכהנים היתה לו בעת הבואר כו' עי' בתוי"ש ביאור דבריו. ולכאורה מעמע מלמוו דלכהנים אין מפילה בק"ק אף קודש זריקה. וז"ש דבפפ"ק דמפילה מקשה הגמרא מפילה הוא לדיבה כו' ממונה דכהן הוא כו' וכ"ש בתפרש ובמות' וקתני בריתא לפני זריקת דמים מוקלין כו' ובשבר. אלא דבוונתו לאף דלכהנים יש ג"כ מפילה מ"מ יש לסס אז שעת הבואר דלאחר זריקה יותרו לסס: בפי' הרמב"ם שם וכ"ז בסס הסתיכות ל' מס' כו'. וגזה מתכון גם הרא"ד בעפיר מהל' מעש"ק בתמ"ב וזהו שיבא בכל היתר כדי להעלות את האיסור וכ"כ הב"מ שם. ותה שהקשה הב"מ על לשון זו לו בתבת הרמב"ם. נראה דבוונתו דבל תחיבות הקל"ד בעיים

אבל

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

אבל לא בנאסרה מפני בל תשחית איסור, והעצים מפני שהאיסור בעצמו א"ל להתכבד. והבא ממי אחרינא דיבומלי' סמכינן בסמכין בעלין במתיתים. מי נבחים בח"ל בעלין בדוב ומי ב"ק (קי"ח). ובמ"ב ק"ל לפי' הרמב"ם דאתיא אפילו כרבנן וכ"מ פסעה דמסמי', (ובירוש' אית דתני לה בשם ר"מ ואית דל"ת לה בשם ר"מ) מ"ע דרבנן דמודו בהא ועשה הרמב"ם לפי שלא נתן בהם הכתוב שיעור תמוה דה"כ אפילו בכ"ש מתי. ועי' ביבמות (פ"ח ב') דחתיכה של חטאת שמאה עולה בק"ח. והגר"א ז"ל ביו"ד סי' ק"י סק"ב כ' העצים מעוט דבר שבמנין ג"כ תמוה דהא רבנן ל"ל דבפ' שבמנין (וכה"ג הקשה הפ"ח סי' ק"ב סק"ח על גי' הכ"מ ופיקוחו בהרמב"ם הפ"ו מהל' מע"ש) ועוד דה"כ אמאי פליגי במ"ח וב'. לכן נלע"ד דהדא קושיא ממולגת בחבמה והוא דכ"ע ל"פ בזה דמלא הקיש הביב ולא בטיל. ובב"י יו"ד סי' רל"ע הביא בשם הסמ"ג דתועי הביבי ולא בעלי ובכך הם דברי הרמב"ם (ובפנים לפי מאי דמוקמינן בשלהי תמורה בטיפרתא ע"ש בפוסקים") ולהכי בתמ"ג ל"פ רבנן והא דקאמרי א"מ אלא ו' דברים בלבד דמבטל דמו ליכא. עי' ב"י ר"ס ק"י ויתיב לן) כי פליגי במ"ח וב' דהתם אין איסורין מחמת עצמן. ועי' בב"י ר"ס ק"ח שהביא דעת הגי"ה דאפילו אין איסורו מ"ע לא בטיל. והרוחבו בזה דפלוגתא דתנאי הוא ונכון בס"ד: **א** מי' בתוי"ע אות ט"ו **מה** שהביא מתוס' ב"ק. ולענ"ד דבברכות (ל"ח) מדמה הגמרא ברכת הנהנין להא דאין סופגין את המ' כו' אלא כו' ולמד מזה דלובשא דתמרי מברכינן עליה שהע"ב. ואפ"ה אמרי' שם (ל"ע) מיא דשילקא כשילקא כו' ופ"ב לריך לחלק כמ"ש הרא"ש שם דפ"י ביבול ככם מעט הפירות במים כו' ע"ש. וה"ה לענין ערלה כיולא בו. והב"י סי' ר"ב כתב ע"ד הרא"ש הא"ל דה"ה אם שרתן במים ועי' ע"ז שם:

מסכת בכורים

פרק א ברע"ב ד"ה **רבי** יהודה כו' ומפרש הר"ש בשם הירושלמי דר"י אתיא כר"א כו' ומכל הלין דל"ל ל"ש אלא בדה"כ אבל לא בדה"י ומה יענה לבי' הספרי דכיים הש"ק בדה"י. הכי יאמר דקאי אלפני פניו ולא אשלפניו. אבל לא דאם הירושל' בכאלו קודם לזה דמוקי פלוגתהן בדה"י. בשם מכר דרך ליחיד אם מכר לו עד התחום או הדריסה לבד ולרבנן פטיעה להו דמכר עד התחום. ולר"י מספקא ליה ור"ל דפלוגתהן מיירי בכה"ג שמכר דרך ליחיד במקום שיאור נכנך מתחתיו או שהבריך המוכר אח"כ מתח הדרך. וע"ש בהרא"ש דלמסקנא הדר בי' אבל אינו מוכרח בריש"ש. ואף לפירושא מפרש דלמסקנא דה"י היינו שאינו כתב אלא ד"א אבל מכרו לרבים. ונעמוד דר"ז בזה כמו בדה"ר איבא דק"ל דמשמע דאם יש לו רשות אף שאין הקרקע שלו מביא ומ"ק. א"כ בקונה שתי אילנות נקחן מ"ר אלא"ק מביא ומ"ק דמפרש הגמרא בב"ב (פ"א) מנים דמספקא ליה אי קנה קרקע או לא. ובאילן אחד משמע דאינו מביא כל עיקר וכ"ה להדיא בתוספתא ריש תבילתין משום דודאי ל"ק קרקע. ואמאי הא נ"מ יש לו רשות שישאר שם עד עיתות. ובר"ש הקשה כה"ג מהא דעולא שם (כ"ו ב') ומ"ש (כ"ז) בתו"ש לא ובדבריהם ישתב קלת. ונם יש לחלק דבר"ה יש לו חלק גמור וכמ"ש התו"ש בפ"ח דכרלה מ"ב ד"ה והגאון: **ד** בתו"ט ד"ה **ואם** היתה אמו [עי' בר"ש]. ועי' בב"ב (פ"א) בתו"ה לתמוה מאחריכו בזה: **ה** בתו"ט ד"ה **וטומטום** כו'. ות"ש בתו"ח דר"מ דל"ל לתמות כו' תמוה דמי בריתי מאמה: **ו** בר"ש הבל מהתב פ"ח מביא ומ"ק ומתמוה ואילן אינו מביא כלל דדרשינן בהפרי כו' כל"ל וכ"ה בהרא"ב. ובהר"ש פסחים (ל"ו ב') וק"ל מדוע לא תפיב הא דתמוה:

ואילן לעיל בתמה בהבל דאין מביאין כדתניב קודש עלמה:

פרק ב א ברע"ב ד"ה **והן** נכסי כהן. ביטול למוכרן וליקח בהן עבדים כו' וכ"ל שפירש הר"ש. וזה הוי קולא דתרומה ובכורים ומתנתן לכהונה הומרי מביב. והכל"פ דהמתנן כהן לענין קדושי אמה וכר"מ דמעמ"ש אינה מקודשת (קדושין פ"ב מ"ח) ואולי לזה כיון הרמב"ם בפי' שבתב ופנין אמרה הם כ"כ שהוא מקדש אמה בהן. אבל בב"מ (פ"ב) דייק הגמרא מהא דל"כ דגם כולי תני. ועי' בתוי"ע אות י"ב דהתוס' ביבמות הביאו בקושיא דאמאי לא יפי' בכורים ממש"ם דלא ליהוי כ"ב ופלגאתו שידוי משמשו בהר"ש כאן והרי הוא מתכן קושיא אחת. והוא משום דבתיב בהם לך יהיה (כל"ב) דרשינן אלך יהיה לקדש אה"ל כדדרשי מ' עיין בו. וכן בקדושין (פ"ד ל"ב) דרשינן זה יהיה לך כו' לך ולבל לריך ובכורה (מ') לכם לבל לריכים: **ב** וגידוליהן אסורים כו' אף לזרים. ועבתו"ע ומפרש אף לאסור לזרים כמו הרומה מ"מ גד"ם תרומה אינו אלא לאיסור זרים אבל לשא"ד ה"ה כמולין שבון להתחייב בלקט כו'. משמע הא גדולי מע"ש ובכורים פטורין מלקט כו'. וז"ה תימה דהרי בתוספתא שביעית פטום אינה ג"כ מע"ש ובומתי גם בבכורים הדין כן: **ד** ולינה ובפי' הרמב"ם והר"ש ופנים בבקר כו' בל פיטום כו'. וקשה מדוע לא מלף מזה גם לתמר. וכן מהקשה דמע"ש לבכורים לא"ד בתר למד אחלוקן (זבחים ל') דמע"ש חולין בבלמת הוא (שם): **ה** ת"מ שזה כו' ולתרומה בב"ד כו'. ק"ל דהא שזה לתרומה ג"כ שהוצאה בכל הפירות ומלא בפני הבית דתשיב לעיל במ"ב: **ז** דם מהלכי שמים. פטוי"ע, והגרי"פ הקשה עוד דהלא במהלכי שמים יוכלו גם מין עוף ועל דמו מיירי כלת כתפורש בכתוב. ול"ל דמואר מה"ש אינו טופל על העוף ומצי פטיס. ח) כי יש לו הילוך גם בכנפיו באויר. ב') כי גם לסילוכו בהבנין על הארץ נעזר באלבעות המפולדות ובלעדן בגון אם תקצצם אז תקצרם יחד לא יוכל ללכת. ומצ"ל באדם אשר גם בלתם ילך בטוב: **ח** בתוי"ע **כוי** כתב הר"ב כו' ולפיכך תמיהני על הרמב"ם שכתב הכוי הוא מין מולכב כו' וכן אמרו כוי בריש כו'. ל"פ דמ"ש מין מולכב כו' אינו ר"ל שהוא בא מן הבא ומן הלבי (כמו שהביאו התוי"ע) אלא דר"ל שיש בו עניינים שמתדמה בהן לעז. וכמיים שמתדמה בסם לעבי כאלו הוא מולכב משניהם אשר ש"ב לא הכריחו חכמים בו כו' ועי' תוס' חולין (פ') ד"ה ולא הכריחו: **יא** לאוי לשית לב מדוע הקדיש לפרש האינו שוה להשוה שלא בסלקן בת"ח ואולי משום דבשוה יש הרבה דברים והתנא כללם בוראתר כל דרכיו כו' וכדאמר ביומא שבבלל בו הרוצע והנרבע מתנו. וכן עוד כיולא בזה לבן שהו באתרוה, ובמ"ח לא לבה להפריד בין הפשים: **שם** הריני נזיר שזה מיה מו בהמה. ובפי' הריבמ"ל שזה מיה ובהמה נזיר שא"ז כו' נזיר. ובתוי"ע ומצ"ה הוא דתני לה בהן בבא. והוא דומה דהעקר חסר (ובשא"ה הגיה בכאן ש"ם. וכן בפירש הרמב"ם וריבמ"ל משמע שהיה לפניהם כ"ה בתפנה) ול"ל דבכוי בין בתחר ובין ה"ל דבכוי בהמה ה"ה נזיר משא"כ בבהמה ומיה ודאים א"ל בכאו"ה אלא בשאחר אחד מהלבוות. והעקר ל"ל דתניתין בכאן סמכה על הא דתני בספ"ה דנזיר וכאן הוי כמו וכו' ר"ל שזה מיה וכו' מו בהמה וכו' הכל בתנור שם. [וכזה מלינו גם במקרא בני בינים מרוח בתילת בכתוב שם רק תחילת לבון הבינה שתחר משה והבוזה לכל הבינה וכדאיתא בתכילתא בשם שתחר משה בינה לאנשים כך אחרה מרוח בינה לנשים כו' וכ"כ שם המפרש ז"כ]. ומשמ"כ בפ"ב דפאה מ"ז. [וכה"ג כתבו התוספות שבועות (מ' ב') ד"ה כדאחר]. ומש"כ עוד התו"ע ושזה לחיה ולבהמה נמי מש"מ. תמוה דז"ל רק בדברים שהחיה ובהמה בנים בקש. משא"כ שזה מיה אינו נזיר בשאחר על הבהמה. וכן שזה בהמה א"ל בשאחר על המיה:

פרק ג ב ולנין ברחוצה בל מיר. ל"ל דזה ענין בפני עצמו ולא קאי אדלעיל ור"ל דבכ"מ שהיו לנין בכותם בדרך אינו אלא ברחוצה ש"ע וכן ולמשכים כו': **ג** ומעמה בל זית. בפירוש הרמב"ם משמע דר"ל מעבדי זית ומשמ"כ בפירוש (י"ח ב'). ובירושלמי איתא ומעמה זהב בל זית: **ד** בתוי"ט ד"ה **הגיע** לאחרמי אובד אחי כו' ולמשמי בכ"ז כו' אחרי בשלאתי הרבה שטוים בלשון מחלוקת אלא כאן אלא לפרש כו'. וכ"כ הסוס' ביבמות (כ"ד פ"ג) ואבני מלאתי הפוסק כן בגמרא ב"ק (ל"ע ב') ר' יעקב אומר מ"ב כו' מה בתחייב ר"י פירש רבי יעקב ע"ש: **ו** בתוי"ט ד"ה ומעמה"ב חייב בדמאי. ול"ע כו' ממש"כ בפסחים (ל"ו) בתשנה: **יא** ברע"ב ד"ה **ואם** אינה באה מה"א כו' וכי היכא דאליביה מעמין בפירות הו"ל ר"ל הסוספת. ובתוי"ע גמנם עליו דמע"ל הא ע"ש ול"ל דלעולם דייק מדל"ת תוספת מהאחרן ועבור מת"ל. ומאי דק"ל א"כ מדוע ל"ת החילוק לענין חון מז' המיון. לק"מ דלהוספתא ל"ל דהוא בכלל בתחי דתני בה דאינה אלא מב"מ. ולענין עבור מבואר מש"ע. משא"כ לענין ח"ל אח"ל דאסור בהוספת ס"ל לתמני: **יב** ויי"ח א"ל חוזן אלא לחבר בעונה כו'. פי' הרע"ב ותוי"ע דמוק. ול"כ דל"ל לא קאי בלל אח"ק. וסגי' הבאתה ר"ל בלא ו' וכ"ה בבי' המשנה דבירוש' ובריבמ"ל. ול"ו תרתי קאמר הדא דא"ל אלא לחבר (ובבר מיפלגו ביה בשלהי תלה) והבי' דיש לבעלים עה"ל בהן לתמן לבל בהן מילה בתרומה. ותכמים פליגי עליו בתרוויהון עבד מה שאחר בעובה אחרו דעותים לאנשי משמר דוקא. ונבד מה שאחר לחבר אחרו והם מחלקים ביניהם בחבר בפ"ה. דיחדיו יתלקו. ול"ל עוד דבפלוגתא דהבא בתם ים לבעלים עפ"ל או לא פליגי אחי ר"ש ותכמים בשלהי אקלים לפי' הרמב"ם שם (והרע"ב והתוי"ע ג"ל שם בתחבת"ת) ות"ק דהתם אזה ל"ל דהבא. ול"ש דבתם תכמים דהבא. ובזה א"ש מה שפסק הרמב"ם שם בר"ש דהתמה דדובתא עדיף אח"ש הר"ן בספ"ב דתגילה. והוה מנתרא דקנהדרין (ל"ד ב') ותמיה אחבי על ו"ל אלא הבינו לזה תדוש בחידלה. עוד לאיתי בירושלמי שם שפסקו הלבה בר"ש. אולם יל"פ דקאי שם על ר"ש דבריתא בני בר בזה"ש ע"ש:

מסכת תרומות

פרק א מ"א עבו"ש שהרה. כתב הרב מדבתיב אתם גם אתם וכו' בני בריה ול"ל לשה לי בני ישראל לשעוטי גויים. ויש לומר דמבני ישראל משמע אם תרם הגוי תרומה מתבולה בע"ו אמי אינו תרומה והא דתנן בפרק ג' משנה ט' עכו"ם והכותי שתרמו תרומתן תרומה כתב הרמב"ם דהיינו מדבתן בזירה משום בעלי כיסון ועיין בתי"ע שם פרק ג' משנה ט' אבל זה לא"ד יש קנין לעכו"ם בא"י להפקיע מידי תרומות ומעשרות אבל לגבי"ש שכתב בפרק ב' דקידושין דף מ"ח ע"ב דתבואתן תרומה מדאורייתא דאין קנין לעכו"ם ו' וילפינן מדגן דגך אין מעשוי אחר מעשוי אלא לגבוה עכ"ס בחייבין בתרומה ולפ"ז לריך לומר דבני ישראל לשעוטי של ישראל קנה לשה לי מאתם גם אתם ממעטי עכ"ס ואיכא בני הוהיך הרבני המופלג מוהר"ר בנימין וולף נר"ו אלא קשה מידי דהרב סובר דהלבה כמאן דאמר דיש קנין בדאיתא במסכת דמאי פרק ד' משנה ט' דמדאורייתא אין תרומתו תרומה ואינשיך בני ישראל לשעוטי תרומה שלו אבל לשאן דאמר אין קנין לעכו"ם סובר דמבני ישראל אתי לשעוטי עכו"ם אתרם תבואה בשליחות ישראל ואתם גם אתם אתי לגיאוד אחר בדאיתא בתי"ש מסכת דמאי פרק ט' משנה י"א יכול יאכלו בהנים ולוים פירותן בשבתן ת"ל כן תרימו אתם גם אתם אלו הלוים גם אתם לגבות בהנים וק"ל: **שם** תמשה לא יתרמו. כתב הרב מעינה לשעוטי דר"י דאמר קנין

(זרעים ח"ב ל"ז פירושים) דף כ

זרע יצחק מהג"מ יצחק חיות זלה"ה

בדיעבד הוי תרומה ול"ד הא בהדיא קתני קנין בדיעבד אין תרומתו תרומה ול"ל מגיעה לשעוטי קנין ובתי"ע מתרץ זה דאי מד מעוטא ס"ח דמעטא רק דבני יוסי בקנין שבגיע לעונה בדרין אבל בהגיע ל"ב שנים ויום אחד ס"ח דהוי תרומה כרבי יהודא לבן הא מגיעה הבית לשעוטי גם דר"י עכ"ל וקשה עליו דהא כיון דתנא מיעוטא דתמשה משמע שמתעבר כל מיני קנין והמבן דוקא דאל"ב הוי יהר ממשמה ובאלמא בריבוא מיכל דמרבה דמסתבר יותר אבל במיעוטא לא שייך כזה וק"ל: **שם** מ"ג ולא ממעבר שני כו'. איתמיר לריכה דהקדימו בשבלים ע"ב ולכאורה קשה למה לא אמר דלא יהן החומש כמ"ש בבכורים פרק ד' משנה א' ובפרק מעשרין מבנה א' ולקמ"ת דאין לריך זאת לאשמועינן דממ"נ דאי אין חומש משעבר אם כן כוס ליה מוקמ גמורים ופטיעה דלא יתרוס מעטור על החיוב ואי חומש מעבר גם כן פטיעה דלא יפדה בהקדש וק"ל: **שם** מ"ה אבל לא שני. עי' רש"ב ותוי"ע ונראה לי דקאי אמה שבתב שיפרש עליה תרומה ממקום אחר ועי"ז קאמר מלאזה מקום אחר מדבר שהוא מזי מדאורייתא שהיא מבל בהגיע ל"ב שנים ומתו על עצמו ועל אלו הדברים. אבל יל"ד למה לא מפרש ממקום אחר שהוא גם כן מדרבנן כמו זה ויש לייבש וק"ל: ומ"ש הרב אבל לא שני לפי שאינה אלא מדרבנן לפיכך אינה נאכלת עד שיפריש עליה תרומה ומעשרות ממקום אחר רבים סובריים דהאי לפיכך קאי כשנאל ממקום אחר. ומקרי' כשנאל ממקום אחר אדרבה צריכין לפרוש מינה ובין הא ממקום אחר כמ"ש לעיל במסכת דמאי פרק ח' משנה ח' בתי"ע וז"ל דאי אינסבא שבל מופש אחולין מרובין דמדאורייתא נאל בהוב ולא נתחייב אלא מדרבנן שלבך אין לתקן בשבל ודאי

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

שכוח במקום אחר דהוי מן המיוב על הפטור והיך קאמר כאן שיפרישו עליה תרומה ממקום אחר ועשו נזה דהאי לפיך היינו מאכלת לא קאי המדומע רק על מה שכתוב שאינה חייב אלא מדרבנן ע"ז קאמר לפיך כיון שהוא מדרבנן חייב בתרומה אין לו תקון לאכול דחייב ובזה לא יכול לתקן לפרים תרומה ומעשרות כיון דמתרומה היא פטורה שיפרים עליה מן הטמון ומעשרות חייבת מדאורייתא ובכיפ יש מחלוקת התרומה גדול אם המעשרות וגם המעשרות אין יכול לפרים תרומות ומעשרות לבד מזה כמיי' והתרומה מתקום אחר כיון שחייב בתרומה מדרבנן אם כן היא מעורבות עם המעשרות ולכן צריך לפרים ממקום אחר עליהם ולכן כתב הרב תרומה ומעשרות ממקום אחר ולא הגרסת הר"ם בגורם תרומת מעשר דמתרומה גדולה כפרה מדאורייתא דהא כיון דחייבת מדרבנן ומכאן אי אפשר לפרישו מהת המעשרות ע"כ

צריך לפרים ממקום אחר וק"ל :

פרק ג מ"ט רבי שמעון פטור. כתב הרב פוטר ממומחה אבל מודה דמדומעת. וילד"ד נפ"ז מאי מקשה בגמרא דקיבונין דף מ"ל ע"ב ובנ"ם דפוטר אחת גם אחת ליל הא לר"ש מדומעת תרומת גוי ואם כן איתיה בתרומה דיפסיה וס"ל דיעבד שלא לתרום צריך גם אחת ויש לומר דהא דמדומעת חייבו מדרבנן כמו תרומה מ"ל שמדומעת מדרבנן כמ"ש בפ"ד מ"ג :

פרק ה מ"א ואם נמעבר לחשון נצלה. פירש הרב יונה מהגאון בחיבור ומ' והוא תמוה ול"ל לפרש המתני' דהיה לגוי כאם תרומה בפרים מתחילה אלא ונפלה למעבר לחשון בשלו וקל : **שם** לא יתחלקו לעיסות. כתב הרב ביאור פחות מכזיתה מבטלה בכל מיסה ועיסה ע"ב ר"ל ביקתו מכל הטעכות הזה ואמנו מאחרות עד אלא יכל מתבטלות זה כיצה ממקום אחד אבל אין לפרים שיתחלק התערובות הזה לעיסות קטנות עד אלא יכל כזיתה תרומה בתוך הקולין הזין אילה דאלמא לא יתערבו כזיתה ואיה במסכת דמאי פ"ם מ"ה קא סבר יש בילה ל"ל בדמאי הקילו וק"ל : **ישבו** מ"ו אין מיס שלונין וכו'. ופירש הרב קצת דחוק וס"ל דאיתא בכמה מקומות פ"ח מ"ב אם נפל מי פירות במקום מסרס לא בטלינו ר"ל לא הבלעה לתרבעים כאה וגם לא אבלוה ולפ"ז הכי פירוש דאם לקח ממקום זו בלשה לגוין ונפלו לתוקה לאחת חבית אינו פוסלים רק המים שבג' לוגין אבל כמי פירות שבג' לוגין קיין פוסלים ומשפרין כמה מי פירות נפלו למקום הראשונה ובמה מים היה בה ואין פוסלים את המקום מים רק לפי ערך הבים ולא המי פ"ח דמי פירות אין פוסלין המקום וק"ל : אם יש לפרש בשמוטו בתערבו מים בא אין עם מי פירות ואמר כך נפלו מבה ג' לוגין למקום אין המים מבטלין פוסלין המקום אלא לפי חשבון מים שלונין בבתערובות ולא מי פירות וק"ל :

מסכת מעשרות

פרק ב מ"ב היו יושבים בשער כו' מולגין ובטורין. כי בתוי"ט וס"ל שבטרות מונחים בצוק דהיינו היו הפירות גם כן בשער לו בחנות אם כן מבולים ומקבצו למעשר ומחוברין גם ל"מרים וכן כתב ר"ב בתשבה מ' דאם ראה פני הבית ע"י בעל הבית הוקבצו למעשר ואסורין לכל אדם ע"כ אבל מ"ם הרב ל"ל דבריהו של אדם טובל לו אבל לא לאחרים משום דאמרו אם היה פ"ח בבית אינו מבל לאחרים ובקה בתשבה מ' כתב הולכין ופטורין דאימר לא ראו פני הבית ולא הוקבצו למעשר דמשמע אם ראו פני הבית הוקבצו לו ולא לאחרים ונ"ש : כתוב בתוי"ט וס"ה דס"מ לאיתי כיון יושבין בבית מו' וס"ל דתני בשער לו בחנות משום פ"ונתא דרבי יהודה אבל בבית מודה ר' יהודה וק"ל :

פרק ד מ"ה ואם קלף ונתן לתוך ידו חייב. ובגמרא דבילה דף י"ג כתב רש"י ובטלא מתחרתו קאי שמקלפי מתוך שיבולת שלבן ומסיק שם דאמר דקאמר שם רבי אלעזר וכן לשבת קאי אחיפה בוולג חייב ראם ונתן לתוך חיקו חייב דגם בשבת אם נתן לתוך חיקו הוי תולדה דדישה וחייב אבל בריסה דנתן לתוך ידו דדוקא לענין מעשר הוי גמר מלאכה אבל לענין שבת לא הוי גמר מלאכה אף שנתן לתוך ידו דרב מקולפי ליה דבשבת בסי כסי וכן ר"ח ע"ש. ובקבה לי אחיך הוי מקלפי ורב ור"ח אף דלענין שבת לא הוי גמר מלאכה מ"מ כיון דבתחייב עשה במעשר ותרומה וקיי"ל אין תורמין ומעשרין בשבת והיך אכלו וא"ל שהבמו אתמול בשבילם הא קי"ל אתם שהרומות ומעשרות אינו מעלים אלא מן הדגן שנאסר דגן ותירוש ויצהר ואף בנדיעבד אם בקדימו ליתן בשיבולים הוי תרומה אבל משה מהתורה ליתן אחר הדגן ומשמתא לא עבדו רב וס"ח על בפסק להפרים מביאין אם כן אם הפרישו בשבת אבל אם הפרישו ואם לא הפרישו אחיך אבלו כיון שנתחייב בתרומה ומעשר. ובבלתה בלא רש"י אינ"ל דמיירי המלקף קליפתן ובע"ם בפרק מביאין וכוי מיירות בע"ם והפרישו בע"ם המעשרות אבל לרש"י אבל דמיירי בלא מתמרת ע"כ גם מלקף דרב ור"ח נמי מיירי במלקף בביאין ולא"ל לא היה פרוך הגמרא מבב ור"ח על בן לבשת ואם כן אתחייב פתח במעשר ומע"ל אחיך אבלו לו אחיך תרמו בשבת. וס"ל דסברי כרבא דאמר שם דף י"ב דמולגין מלילות ביום טוב ולאוכלן ומותר להפרים התרומה ומעשר ביום טוב מלתר שבת וב בא עכשיו והא דחמרו שם בתמיהין דתרומה הוה זבלי בהרמתה הייתו כרוב תרומה שבלין ע"י דיבה ומירות בעי"ע בדאיתא שם בגמרא וק"ל :

מסכת מעשר שני

פרק א מ"ב הבכור מוכרין אותו המים מי. ויל"ד הא איתא במסכת שביעית פ"ז מ"ג בלין עובין סחורה לא בפירות שביעית ולא בבכורות. ול"ל דבתב מיירי בדרבנן כמו אסור אבל מדאורייתא שרי אע"ג דפירות שביעית לסור מדאורייתא כאן כמו מדרבנן כמו בתרומה שהוא דרבנן ומעשר כמ"ש הרב דאסור דאמת מבטי לגייהו ואתי לידי הקלה וק"ל :

פרק ה מ"ב מבכנו הפירות הקיבו כו' ותנאי היה בדבר כו'. הקשה בתוי"ט בין לרמב"ם כו'. ויל"ד אם כן נמ"ל המנ גם הראשונים שהקיבו ביעלו דוקא ולא לפדות למה לא הנו ג"כ בשמיתי שיהא יכולים לתקן לפדות דוקא כי שמא לא יהיו הכ"ד בלאחריהם גדול בחכמה כו' בשלמה נגא הת"ש יש לומר פירות מבבנו פירות הקיבו ביעלה עבדה הוא רשות שיכול לפדות וגם יכול לעלות וא"כ הוא כדין המורה וע"כ אין צריך להתנות ביעתיד על כדין הבל לתי"ש עקבו הם הקבה הראשונה שהקיבו התקיבו דוקא לעלות וכם התקיבו דוקא לפדות ולא לעלות אם כן שייכם שלא כד"ת אי"כ למה לא הנו הראשונים גם כן. ונראה שאין זה קושיא כי"ל דהראשונים לא עלתה על דעתם לתנות וא"ה הלא הראונים שהקיבו עקבי דברים הראשונים יל שהיו גדולים בחכמה ובמנין מן הראשונים וק"ל. או יל דהא דקבו מעבבו הפירות התקיבו לא היה כ"ד אחר רק אותו כ"ד בעצמו הוא מוכח אחר התיקון הראשון שבבו הפירות חזרו הם בעצמם והתקיבו שיהא נפדה והם הנו על לעתיד דעתה עלתה על לבם וק"ל : מ"ו בנמתה וי"מ הראשון. כתב הת"ש דפטור לגבול שלם משודות ביו"ש מדקתני בגמרא ע"ל. והינו מוכרח

(זרעים ח"ב ל"ז פירושים)

ד"ל דמיירי אחר הפטידה הנ' ואמי מנתה מבוס הזמן הזה לומר ביסה עוד זמן מנתה לאחר זמן מנתה הוא כין הבמטות זמן מעבר אחר הוא חול וקיימא לן מג"ם שריך ביסה בעוד ודו"ק. וגם תמהני על הת"ש שכתב בהרמב"ם לומר על כל שהרית ע"ב מעה לאכול עכ"ל ולא היא דהא הרמב"ם כתב זה על קושיא ויתודה בתחרית ומשני ע"ב מעה לאכול ור"ל עד ועד בכלל וקאי על מנתה ור"ל עד מנתה הבאי לאכול וק"ל וצ"ע : **שם** בעבתי הקודם זה מעשר שני כו'. וגם יתהיו זה תרומה וקשה למה לא אמר גם תרומה מקום אחר כיון שחייב בתרומה מגם הוא נקרא קודם כמ"ש בכרם"ר בחומש בפרשה הזריע בכל קודם לא תבע זה תרומה ע"ם ול"ל מבוס דאמריק עם מ"ו כיצד היה הבעור נתמין תרומה והרומת מעשר לבעלים הלה לומר לבכנים ומעשר לאכלן לבעלו זהו בלוי ומעשר שני לבעלין זה הבעי ומעשר שני והבכורים מתבערים לפי שזה צריך לאכול ביבושלים ואם מעתה אין יכול לאוליכם לבן מתבערים אבל תרומה ומעשר לאכלן שיהם לנוי ולכן יהם ומ"ל ביעור לבעלן מבשלים ונפ"ז מ"ש לומר בעלתי הקודם זה תרומה דתרומה מ"ל לבעל רק יהם לכבן לכן מרבה תרומה בוגם נתתיו לוי לרבות הרומה שנותנה לכבן הנקרלים נוים בכ"ד מקומות ואם דכתב רש"י גם ביכורים מרבים בוגם נתתיו לוי ובמשנה אמר דביכורים מתבערים כמו מעשר שני. וי"ל דרש"י פסק כר"ש דא"ר הם דביכורים אינם מתבערים רק נוהגים לבכנים כתרומה ואם דכתב רש"י לרבות תרומות לשון רבים הייבו תרומה והרומת מעשר כמ"ש במשנה שם ואם אלא אמי מתמיהין בסדי תרומה וביכורים דנתתין לבכנים כמ"ש רש"י נתתיו בכלל תרומה שם דביכורים תקרי הרומה דאמר מר והרומת יד אלו הביכורים וכמ"ש רש"י בפרשת ראה וק"ל : **מי"ב** ולא נתתיו ממנו למת ולא נקחתי ממנו אונן ואבל ימין למת ולא נתתיו לאונים אחרים. ובתוי"ט ולא ידעתי מאין מפיק להא דלמת למת דוקא וס"ל ע"פ מה שמלאתי גירסא אחרת כרמב"ן פ' הבא שנגרם בה מתני' לא נתתיו לאונים בלא וי"ו מיבה לא ובזה א"ם הלבאורה קשה למה אחר מיבה למת דשמיעא דתכריכין הוא למת אלא דתיבה למת מלתא באפי נפשיה וקאי אקרא דבתיב למת לבקרות דלא נתתיו לאונים אחרים ותיי למת ממתיתין קאי אלאחרו ולא אלעיני וק"ל :

לשון הגהות וחדושים הזהב

מהג"מ דוד טעבלי כ"ץ שי"ף זלה"ה שהיה אב"ד
ור"מ בק"ק לונדון עם הגהות ב"א מהג"מ גבריאל
אדלר הכהן ז"ל אב"ד דק"ק מירינגן והגליל .

מסכת תרומות

פרק ו מ"ב משלמת קרן וחומש לעצמה וכו' הא דלא נקט מ"ח אינה משלמת כלום. הפסר דאתי לאורויי דלע"ג דאינה משלמת אלא מעכבת לעצמה מ"מ ריבה לפרים חולין מחוקין קרן וחומש ובמשלמין בעצים תרומה. והאוכל אותם חייב קרן וחומש. וכן בסיפא בהשלומי חומש משלמת לעצמה וכ"ם הקרן בסיפא משלמת לעצים : **שם** מ"ג בהרמב"ב ד"ה כן. איכא מיפיו וס' ואפשר דאיכא נמי ביייהו דלר"מ שהוא מפלגי קרן כדין מוץ . בהשלומין חולין ואם רצה סבכן לאכול מינו מותר . ואפשר דאתי בזה הכלל פ"ו מ"ד ובי"ם בתוי"ט ד"ה זה הכלל :

מסכת מעשר שני

פרק ג מ"ח בהרע"ב ד"ה תוכן קודם פ"ש. והוא נגד סגיות הגמ' פרק אחזו מקומן דף ל"ו דאיתא שם לחדיא דתוכן קודם לענין הכילת קדשים אבל לענין טומאה ובחיטת קדשים קלים לא ע"ש. ונראה גם בהרמב"ם בפי' מבבר זו מצלת . והו עלת הוחמה קודם כדי שיהיה מוחר לאכול בשם קדשי קדשים ולשחוט בהם קדשים קלים ומי שיכנס טמא שם חייב קרבן כמו שיתבאר בבכורות ואלו היה חול היה דיום ודק יוחנים שם. ולא היו חייבות בדין מלוה הד"ים עכ"ל. אלא דלכן הרמב"ם יש לייבב ולומר דמ"ם והעלת הוחם קודם וכו' קאי על גנות של לשכות בבטיה בקודש ופחוחות לחול דמגנות הללו דיבר הרמב"ם שם בהתלת דבריו ע"ם המשם הרע"ב ז"ל שכתב כזה על תוכן קודם של לשכות בבטיה בחול ופחוחין לקודש דברי המוחין וצ"ע. ועי' בפי' הגמרא להר"ם הבית הוסכחה שהביאה להרע"ב ז"ל אמנם סיים בפרק לאיזהו מקומן

מסיק בבטיה בחול כו' ע"ם ועי' בהרמב"ם בלכות בית הבחירה פ"ה הלכה מ' :

פרק ה מ"ב ד"ה אם לא נתתי בחוי"ט לא ידעתי ממאי מפיק וכו' עי' בפי' הרמב"ן על התורה שדע ממאי מפיק ע"ש . ועי' בהרמב"ם פ"ג מהלי מ"ש ובכ"מ שם :

מסכת חלה

פרק ג מ"ה אם אין בכל ישראל כשיעור וכו' . ולכאורה תמוה בשיעת דבסוכה דאמרי' שני בנים ישראלים פטורים בכ"ג לקמן דיש ס"ד . ועפמ"ש בשו"ע יו"ד סי' שכ"ו ס"ה לומר דבע"ג אפי' ידע שאינו מקפיד פטור דאז גישראל חייב בחלה . או עפ"י מ"ש הב"ד ס"ק מי ל"ל דבע"ג אפי' שהפות פטור :

פרק ד מ"א בהוי"ט ד"ה הבית . והרמב"ם מפרש מתני' דהתם ר' יהושע ואינה הלכה . ל"ל דל"ל כך . ואע"פ שבפי' הרמב"ם הכא ובפ"ב דתרומות גרס ר' יהודה . אמנם כוונתו לתה דאיתא גפ' העור והרוגב דף ק"ב ע"ב דשם איתא מני ר' יהושע הוא ע"ש : ואולי יש עוד ט"ם בפי' הרמב"ם . כדי לכוונו עם דעתו בחיבורו ס"ב מבל' ביכורים הלכה ד' וש"ם בכ"מ . ומי' דברי הרמב"ם בתבורו בפירושו וכוונתו לעלמה ממני ולא"ע . ועיין בחידושי ס"ו מהם ברכות (והוא בספרו לשון זהב על הב"ם) וכאן אין עת להאריך :

מסכת בכורים

פרק א מ"ח בהרע"ב ד"ה ואין חייבין וז"ל אלא הלבה שחייבים עליהם תומם והוא מירושלמי כמתני' דשניים אין חייבין עליהם תומם . אמנם הרמב"ם בפ"ד מהלכות בכורים הלכה ט' פסק ס"ב ד"ה בלשון הבאתו כל איבא בהם במתני' ופלוגתא בבריתא הלכה בהם מבנה וכיון הלכה פלוגתא במתני' דיון . לכן הלכתא בהם : **עם** מ"ט בהרע"ב ד"ה כרי . כתב לא נזכרה אלא לרי יהודה . הכי איתא בירושלמי הביאו הר"ם ותמיהני דגם לרבנן מינעריך הך בגא כיון שהוא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ממין אחר דבשני כל"א ס"ל דקולא. ובאמת לי' אשמועינן דאינו קולא ולא"ע. ומהר"ל בפירושו על ירושלמי כתב כמה דברים באינם מובנים לי. אמר כתבי מצאתי קושיא זו בספר „באר אברהם": **פרק ב** מ"ז בתוי"ט ד"ה מהלכי שתים. ואפשר לומר לכך הני מהלכי שתים ולא אדם לפשוט כר"ש בפ"ב דמכשירין מ"ו דסבר דדם סמא אינו מכשיר ואתי לאשמועינן דזוקא מהלכי שתים דהיינו אדם מי שראוי ליכך דמו מכשיר ולא דם אדם מת. ואע"ג דסתמא דמתני' הוא דאינו מכשיר. מ"מ לא פסקינן כסתמא דהכא דהוי סתם ואח"כ מתלוקת ואפי' בתרי סדרי אמרי' כן כמ"ש התוי"ט בפ' בתרא דתמורה לו די"ל כמ"ש הפוי"ט עוד שם מכשירין הוא עיקרא דהאי מילתא והכא לא אתי ליה כ"א לגב לאכי הילכתא כתי"ק דמכשירין כמ"ש הרמב"ם והרע"ב שם: **שם מי"א** אסור משום כלאים עם התיה ועם הבהמה. ותמיהני לפימ"ש הרע"ב במ"ת די"א שכוי הוא בכל מן התיה ומן הבהמה. אי"כ קשה פשיטא דאסור עם היה ובהמה ממ"ג דאפילו בשהוא היה משום דאין הוכשרין לזרע אב מ"מ הא אסור עם היה ועם בהמה כדאמרי' לעיל בפ"ח דכלאים מ"ב בהמה עם בהמה היה עם היה. ואם תומשין לזרע אב פשיטא דאסור עם בהמה ועם היה משום כלאים. וגם לי' בריה בפ"ע הוא. קשה ג"כ קושיא זו פשיטא שאסור. עם היה ועם בהמה. רק זה יש לתרץ ע"פ מ"ש בתוי"ט סוף פ"ה דעיר בשם תוס' דגם לא שכיעו אם אינו לא היה ולא בהמה. אבל ל"ל שבא מן התיה ונביה קשה: **שם מ"ח** בתוי"ט ד"ה כוי כתב וז"ל. והרמב"ם פ"ט מהל' איסורים פסק כוי בריה בפ"ע ואינו מורכב. ועי"ש בכ"מ שהעתיק דבין דעת הרמב"ם שכוי הוא מורכב אלא שהר"ן מפרש שהרמב"ם סבר כוי בריה בפ"ע היא. ולי נראה להגיה דאיה דעת הרמב"ם הוא שכוי בריה בפ"ע היא. ממה שכתב בפ"ע מהלכות כלאים הלכה ה' וז"ל וכוי כלאים עם התיה ועם הבהמה ואין לוקין עליו מפני שהוא ספק. וא"כ ע"כ כוי אינו מן התיה ובביה דא"כ כוי ליה לחייבו מלקות דבין שיהיה היה או בהמה אסור עם התיה ועם בהמה ולוקין. אע"כ דכוי בריה בפ"ע היא ולפכר בתיהו לא היה ולא בהמה ומב"ם אין לוקין ולא אסור כ"א מספק: **ואולי** יש לומר הגם שכוי בא מן התיה ובביה אפ"ה אין לוקין מספק שמא לא מיינתה תורה מלקות אלא בהמה עם בהמה או היה והיה אבל אחי היה ואחי בהמה אין לוקין בין עם היה או עם בהמה. והבא מן התיה ובביה יש לומר שמא תומשין לזרע אב והוא אחי היה ואחי בהמה: **ולפ"ז** יש לתרץ גם מתני' אחי' ל"ל דכוי בא מתיה ובביה ואעפ"כ מיעקרי לאשמעינן דאסור עם היה ובהמה. דלא תימא שהתורה לא אסרה אלא בהמה עם בהמה. ועדיין צ"ע דמ"ש היה עם היה או בהמה עם בהמה או אחי היה ואחי בהמה עם בהמה ותיה ותמיהני שלא שביו מפרשי הרמב"ם כלום בזה: **ויש** לי"ב בדוחק דמתני' אחי לאשמעינן בבא מן התיה ובביה דאסור הוה אפי' עם לבי מין אחר. דלמא תומשין לזרע אב. וגם הרמב"ם י"ל כיוונו דאסור עם מין אחר וגם עם מין אביו וכל זה דוחק: אחר המסדר עי' בספר לשון זהב מר"ר הגאון **גבריאל אדלר הכהן** אחרון לפלפל בענין הזה ונם בדברי הגאון המחבר זצ"ל:

פרק ג מ"י תוספות ביכורים נאכלת בעבדה ופטורה מן הדמאי. והא דלא כי"ל תוספות ביכורים בא"ג פ"ח דדמאי בהדי תלת ע"ה והמדומע ואיך שפטורים מן הדמאי. ויש לומר ע"פ התוספתא שביאה בר"ש. דתוספת ביכורים פטורה גם מן חודאי וא"ל מן דדמאי וכן איתא בירושלמי ופע"ז נ"ל עכ"ל הרמב"ם בפי"ג מהל' מעשר כל"ד דכיל תוספות ביכורים בהדי תלת ע"ה והמדומע: **שם** בתוי"ט ד"ה ועשור ובדברי הרמב"ם אין הכרע. ואפשר מדבתב הרמב"ם שם דתוספות שהיה בא"ם מן הארץ אע"פ שהיה ביכורים מ"מ אינה נאכלת אלא בעבדה וזה לא יתבאר מאין הוציא הרמב"ם דין זה. ונוכל לומר דס"ל דאפי' עישור אינה נאכל אלא בעבדה ולכי סבר שגם תוספת שהיה בא"ם מן הארץ לא גרע מעישור:

משנת רב

מהג"מ ברוך פריינקעל תאומים זצ"ל אבד"ק לייפניק.

מסכת תרומות

פרק א מ"ה תוי"ט ד"ה ולא ממעשר ראשון. שהקדימו בבי דאי לא הימא בכי כ"ב ל"ל אבל הימא:

פרק ב מ"א רע"ב ד"ה נאמה. אבל לאו דוקא. כ"ב יעויין פי' המשניות לרמב"ם: מ"ג תוי"ט ד"ה המעשר בדאי"ל פרי. כ"ב יעויין הטוב הרשב"א שמובא בב"י עור תו"מ סי' סק"ג:

פרק ד מ"ז תוי"ט ד"ה ועוד כיון שיש שם. כ"ב אינו מובן דמה בכך שיש בכלל התערובות מאה אחין וקב הא כיון שהתרומה הוא יותר מאה דהייט אחד ואלק אחד מקב מכקב הרי ליכא בכל התערובות כ"א מאה אחין עגד התערובות: **מ"ח** מבטל ומקטנים מעלים את הגדולים. כ"ב בירושלמי אי"ב מנא ברונא מתני' שיגולי דבילה הגדולים מעלים את הקטנים במשקל ומקטנים את הגדולים נמנין: **תוי"ט** ד"ה ר"א לבל בבכ"ג כו'. כ"ב יעויין בפ"ה מבטל פ' ובכרע"ב: **מ"י** רע"ב ד"ה ע"ם הכד ובכל כד יש מאה כו'. כ"ב צ"ע לבאין בוכתו במה בתפרכת שיש בכל כד ב' ליטרים. ויעויין במה' ביצה דף ד'. ואפשר דצ"ל ובכל הכדין יש מאה כו':

פרק ה מ"ב תוי"ט ד"ה והבבח. פ' הרע"ב דומיא דהרקב. כ"ב יעויין תוס' בבכורות דף כ"ב ע"ב ד"ה תורם ובתפסים דף נ"ד ע"א הוס' ד"ה בשליקתא והוס' ב"ק דף קע"ו וקע"ז ד"ה אחי לידי: **מ"ן** מבטל אין הסיר בשאובין. כ"ב יעויין בר"ן ואלפסי כ"פ כל הבשר בסוגיא דטפח חצב: **מ"ט** רע"ב בד"ה ואם ידוע ואפי' לבתחלה כו'. כ"ב יעויין בתה"ד פי' קי"ד ובפסקיו קמ"ו ובע"ז י"ד סי' פ"ד סק"ט ובב"י או"ח סי' הנ"ב ובמ"א סי' הנ"ז ס"ק מ"ס: **תוי"ט** ד"ה כך. ולא הוי מבטל איסור. כ"ב יעויין כאן בדיוק לשון הרע"ב ובתוי"ט לעיל פ"ד מבטל מ':

פרק ו מ"ג תוי"ט ד"ה ואות. נפשו של אדם חותה מקו. כ"ב יעויין בבכורות דף נ"ז ע"א ובמו"מ סי' ר"ל"ד ובין"ד סי' קי"ט סי"ג: **מ"ד** תוי"ט ד"ה וקבן כו'. כ"ב מאד צ"ע דבני הסוי"ד דבאכילה הרומה בשוגג שנשבה מן הטומין הרומה צריך לשלם בשויא של חולין דאם לא יעלה רק כדמי הרומה יפסיד הכהן. ובמ"ב מבואר מדברי הירושלמי רפ"ד דתרומות בד"ה שהקבן קנס יעוי"ש. ובירושלמי דשבועות פרק אלו נערות. ויעויין בתוס' יבמות דף ל' ע"א ד"ה הסורי מחסרת ובגיטין דף נ"ד ע"א הוס' ד"ה אבל. ואף לדברי רש"י שם פשוט שדינו אינו רק לא"ד לפי מדה מכלם ויוצא מדאוריתא כשעתן חולין עמאה אבל בעתן כפי המדה שאבל וכפי מסכיר שם בפי' בתריכות אבל ביכלם לפי הדמים ובדמי הרומה בזול אין לד בכרת שאין נותן לכהן לא מדה ולא דמים. גם לפי מ"ש הרש"ש בינמות פ"ו דין ד' בקיום דברי רש"י דברי הר"ל קיימים:

פרק ט מ"ד משנה אבל בטבל ומעשר ראשון. כ"ב ועי' מ"ש בתוי"ט בבכורים פ"ז מבנה יו"ד ובדב"ר הר"ן שמביא כאן הרוי"ט במשנה ו': מ"ז הוי"ט ד"ה עברו. וכם דברי

סתום כו'. כ"ב בתוס' שם כתבו דמשום רווח פורתא לא יפסה ובר"ן מתרץ שעוד יפסיד בכסף פסידא עובא כי כל מה שיגדיל בכל הסדר יסיה תרומה וכן כוונת רש"י:

מסכת מעשרות

פרק ד מ"ב גרמב"ם בבר אמרנו. כ"ב בפרק ח' דתרומות משנה ג':

מסכת מעשר שני

פרק א מ"א משנה מעשר שני אין מוכרין לאומו. כ"ב יעויין פסחים דף ע"ס ע"ב תוס' ד"ה לפי שאין מוכרין:

פרק ט מ"ט תוי"ט ד"ה לאיך. פי' הר"ב לאכות. כ"ב יעויין לשון הרמב"ם פי"א ממע"ש דף י"ב: מ"י תוי"ט ד"ה ממחה הירושלמי אומר כו'. כ"ב ל"ל הירושלמי ויתורה מחרית. עד כאן מצוה לאכול עכ"ל. וי"ל שר"ל שעד מתה המצוה לאכול ומ"ש לפי שיטת רי"ת בתוס' פסחים דף ק"ס ע"א ד"ה והב"מ ושאחי קדמונים הסולכים בשיטתו אמין לאכול סעודה אליבית בשבת רק קודם מנחה. ואפשר ג"כ סעודה אליבית של יו"ט להעד מסנגרים שגם ביו"ט איכא סעודה זו:

מסכת חלה

פרק א מ"ה משנה תחלפה שיסה. כ"ב יעויין ברכות דף נ"ז ע"ב הוספות ד"ה אמר רבא:

פרק ג מ"א משנה מגבשת הלבה ונלבד כו'. כ"ב יעויין בר"ן ואלפסי קידושין פרק האומר על המשנה המקדש את האשה ואמר בגוד סייתי שהיא בהנת: מ"א רע"ב ד"ה ונלבד. וירושלמי מוכיח. כ"ב יעויין תוס' מיר דף י"ב ע"ב:

מסכת ערלה

פרק א מ"ב תוי"ט ד"ה והגזלן וי"ל דמ"מ בוחיל. כ"ב יעויין הוס' כוכה דף נמ"ד ע"ב ד"ה וקרקע: **מ"ט** רע"ב ואין אלבה כמותו שאוסר בבפניות. כ"ב יעויין בר"ש שמביא בשם הירושלמי דהך דבפניות דר' יוסי הוא שאוסר בסמדר. ולמדן אחד שקשה אותי הא בפסחים דף כ"ב ובברכות דף ל"ו ע"ב מסיק הגמ' דרבנן לא פליגי עליה דר' יוסי אלא בסמדר של ענבים אבל בבפניות דשאר פירות מודי רבנן דמיקרי פרי וכן מבואר מדברי הרמב"ם דגבי סמדר פסק הלכה כרבנן ובכ"ז מביא דין זה דאין מברכין בבפניות וצ"ע:

פרק ב מ"א רע"ב אבל בכל שאר ליסורים. כ"ב בתערובות איסור אבילה של לאוכן בהיתר בבשים של כמשון. יעויין בתבואה שבכפר שמ"ג יו"ד סי' ק"ע מ"ז ס"ק ל': מ"ד משנה ובכ"ח אף מטמא. כ"ב כל"ל ויעויין בתוס' בכורות דף כ"ב ע"א ד"ה כבר ובר"ש פ"ב דטבו"ל מ"ג: **שם** מט"ז גרמב"ם כמו שיתבאר במקומו. כ"ב בשבים דף ק"כ: **שם** גרמב"ם בל"ל אם היה מבבא"מ. כ"ב ל"ל אם היה מבבא"מ אע"פ בהוציאה לו נתערבו ההיתרות ואין ביכרות אע"פ שהיה אחד בחלף כל"ל ויעויין יבמות דף פ"ח:

פרק ג מ"ג הוי"ט ד"ה ומוקדשין כו'. כ"ב בירושלמי ר' יוסי בשם ר' יוחנן הדא דתימא בקדשים שאין לסם מתירין אבל בקדשים שיש לסם מתירין איכין סיע ע"כ. וצ"ע מזה על מ"ש הרמב"ן במלחמות בפ' כ"ב סוגיא דתמן בזמנו בזמנו. דר' יוחנן סובר להלכה כרבנן דר"י דדבר שיש לו מתירין בטל:

מסכת בכורים

פרק ב מ"ב גרע"ב אם בכורים שם אוסרין כו'. כ"ב יעויין מג"א סי' שי"ח ס"ק כ' ונפלתי סי' ק"ב ס"ק י': תוי"ט ד"ה וגידוליהן. ותימה דבמשנה ד' פ"ב. כ"ב ל"ק לפי' הרע"ב כאן דמפרש ונדוליהן היינו גדולים של התערובות. ובאמת בתרומה אף בתערובות אינו אוסר בכ"ם ע"כ אע"פ אינם לשמה דמתני' מטמ"ב בתרומה בר"ל בכל הדינים הנ"ל אינם מוסגים בו אלא בתערובות שאין בו כדי לבטלות שאוסר אף בתרומה ג"כ גדוליהן מותרים כדאיתא בתרומות פ"ו משנה ד' ותרומת המדומע גדוליהן מותרים בתרומות פ"ו משנה ד' ודברי הרמב"ם בכל הסדר יסיה לו מתירין בטל:

מסכת בכורים

פרק ב מ"ב גרע"ב אם בכורים שם אוסרין כו'. כ"ב יעויין מג"א סי' שי"ח ס"ק כ' ונפלתי סי' ק"ב ס"ק י': תוי"ט ד"ה וגידוליהן. ותימה דבמשנה ד' פ"ב. כ"ב ל"ק לפי' הרע"ב כאן דמפרש ונדוליהן היינו גדולים של התערובות. ובאמת בתרומה אף בתערובות אינו אוסר בכ"ם ע"כ אע"פ אינם לשמה דמתני' מטמ"ב בתרומה בר"ל בכל הדינים הנ"ל אינם מוסגים בו אלא בתערובות שאין בו כדי לבטלות שאוסר אף בתרומה ג"כ גדוליהן מותרים כדאיתא בתרומות פ"ו משנה ד' ותרומת המדומע גדוליהן מותרים

סליק משנת רב מהגאון מלייפניק זצ"ל על סדר זרעים

בית שאול

מהג"מ יוסף שאול הלוי נאטענזאהן ז"ל אבד"ק לבוב והגליל

מסכת תרומות

פרק א מ"ב אינו שומע ולא מדבר. עי' פי' המשנה להרמב"ם שכתב דאם היה פיקח ונתחרש מותר לו לתרום ובהגהת הגאון מוהר"ש אויגר ז"ל תמה בזה. ואני תמה דבירושלמי אמר ר"ג בהדיא דאם היה פיקח ונתחרש הורס ואחרים מקיימים על ידו. ובייטב שאחרים מדברין ומבקרין. ולא דאמר לא קי"ל כן. ועי' גיטין דף ע' לענין גט ובירושלמי כתן ושם. אבל בפי' המשנה סיל להרמב"ם כרשב"ג. ועי' בגמ"י פ"ד מב"ק מ"ד הובא בתוי"ט שם שכתב ג"כ דזוקא בנתחרש ולא בפקח ונתחרש. ונשאלתי בזה מהרב מהור"ר בעריש אפיבדאלרף נ"י בעבמ"ח ספר עבודת היום והרליתי לו שכן הוא שיטת רשב"ג בירושלמי כאן וה"ס בכל המצות אף דאינן לא קי"ל כן. ועי' ש"ך יו"ד סי' מ' ס"ק כ"ב:

פרק ב מ"א אמתם תמרו אי' בתעורה בפי' דבל בתמת אלמ"מ. ודחה מהן דבתמת אמרו אמתן רוחה היכן התיוקות קולמין ואינו אלא מדרבנן וכן דחה הר"ם. אמנם לפע"ד כל בתמת אלמ"מ. וכ"כ רבינו במואל בגגיד במצות אלמוד והכוונה דכמו בשלמה אמשה מסיני דעת הרמב"ם בהקדמה לזרעים דאין בו פלוגתא אי' פוס' יבמות דף ע"א ס"ה כאן כל אשין בו פלוגתא נקרא בלמ"מ. ועי' בהרא"ש בלבות מקומות מ"ש בזה: **שם מ"ב** במזיד לא עשה בלוס. אי' סו"ת דמ"ע מפלגו אבאה בלל חדש דבל מקום שאמר לא עשה ולא בלוס הייט דלא די אלא תיקן אף גם שקלקל אבל בכל מקום שאמר לא עשה בלוס הכוונה אלא תיקן ע"ב. והנה בינמות דף פ"ע איכא פלוגתא אי הלי גרוש הדר לעבלא אי לא. והרמב"ם פסק בפ"ב אתרומות ה"ו דלא הדר לעבלא אבל"מ נדחק בעמא. ולפמ"ש מגוף המשנה מבואר כך דאם נימא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מימה דגם זאת בדר לעגלה הו"ל למימר לא עבד ולא כלום ומדלמר לא עבד כלום משמע רק דלא תיקן בשירי ס הבל לא קלקל: שם ר"י אומר. עי' פי' המשנה לברמב"ם כתב דאין הלכה כר"י אבל בהלכותיו פסק כר"י ועכ"מ שם: שם מ"ש ר"י אומר לא כי אלא כו'. הרמב"ם פסק כאן ובתיבו דלא כר"י אבל בהלכותיו יומה בברכות בסוגיא דבתיתין ובלימין פסק כר"י. לך תדבקי כל הפוסקים נראה בברמב"ם: שם מ"ו ותומרין זיהי בתן על זיתי בכנ. עי' הגהות מהר"ע איגר שבגיא דברי הירושלמי סוף פ"ג דחלה אמר ר' מני קיימתי בשמן בל זיה מוסק ומזה ראיה דזיתים וענבים אין חייבים מדאוריתא רק אחר שיעשו תירוש ויבר. ובנר קדמו בשו"ת מהרי"ע ח"ח סי' כ"ד ומעז כלאחר יד. ועי' בלוש ירושלים על הירושלמי תרומה פ"ב שהקשה כן מדשתיה דנפשיה וקבבה מזה על הלבוש. ולהי בתשובה כתבתי דהדבר תלוי אם מקרון מיבלע בזיעי לו מפקד פקודי. ובזה יתישבו דברי הלבוש ודו"ק. כי קלרתי:

פרק ג מ"ב ופלו שתיהם לחקים ח"י. עי' במשנת הכמים שהקשה מפ"ח מ"ח ולא קשה דשם דמוקן שניהם לכהן בתנם ל"ם גזל הבעב אבל כאן דהוא מקבל מהכהן מעות נגד תרומה הראשונה ח"ב עכ"פ צריך להפרים בשיעור שתיהן ומותן לכהן דהל"ב יש בהן מעות גזל הבעב. ועי' הוי"ש כאן: שם מ"ד מון מן הדרוכות. המ"ח הקשה דה"ב אין תורמין מן הטהור על הטמא וי"ל דשכ"פ בדישבד הרומתו הרומה. ועי' בטו"ז יו"ד סי' שכ"ח: שם הלב"י אומר. עי' הוי"ש שבתב אבל בתרומה גדולה סבירא ליה כר"א בן מסמא. והכוונה דלפ דגם תרומה גדולה בעי ראשים שבורים ויכרין מ"מ זה הוי כגיבר דין דאמר בתוכו ובמו לה"ק. אבל אין אפבר ביהיה ביבר כל בארוך לבפרים המבבר ממנו. והבוטנים לדוד נדחק בתנם בזה:

פרק ד מ"ח תלים בתורות מעלות אם הלבינות. מבלן נמד התה"ד לענין בהתיינו דשני מיינים הם. ובבו"ם פנים מאירות הבינ בבם וקבי וקבי הגאון המ"ל ז"ל שתמה ע"ז דבפרק כ' מ"ד מבואר דמין אחת הן. ושאני בבא לענין העלאה ע"ם מה שהאריך בזה. ועיין בגבן נבורים סימן רכ"ה בהו"ה:

פרק ו מ"א והמשלמין תרומה. עי' פי' המשנה לברמב"ם שבתב כי אותם תולין שמלם בתנוב אותם תרומה והמשלמין הרומה שינו כי דין מה שמלם בדיני התרומה מבלם לענין הדמוע ותלמו. והוה סתום מאוד. ונשאלתי בזה מבבר המעות מטור"ל ישמח הירם ז"ל מבוטשפטם. ולענ"ד ל"ל בך בדיני התרומה מבלם וסיינו בבלמותו ממש והכוונה לענין הדמוע וזולתו הוה הכל בדיני התרומה. כן נראה לפענ"ד:

פרק ז מ"א מזיד מבלם את הקבן. בתב הרמב"ם דוקא בגלא הארו בו. דבהתרה בו לוקה ולהיו מבלם. המל"מ הקשה דבתוספות דף ל' אמרו לר' בתוניא מדלגבבה קניא ומלי קושיא הא המלמ"ל פי"ה מתרומות פי"ח בתב דלר"ם יש חילוק בין גזלן לאכל דבגזלן היו מבלם רק בפי שיווי תולין מתוקנין עי"ם. ונפ"ז מלי פריך דבלגבבה לא קניא רק לבלם בפי שיווי הרומה ובאכלו יתחייב בפי שיווי תולין. ול"ב אחתי אינה מתוקנת ומלקו בעת אכילה. אמנם באמת הדבר נכון דברי המלמ"ל הלבין שם דלמה בתזיד צריך לבלם בפי שיווי תולין הא בי יאכל בשוגג בתיב וכ"ם דמת ר"י באמת ובתב דלברמב"ם צריך לומר דקלי אף בתזיד ולפי זה לר' מתוניא דפוטר בתזיד מהבלתומין ממילא לא קלי רק אשוגג דבתזיד פטור א"ב ממילא בתזיד אינו מבלם רק דמי תרומה. ול"ב ספיר פריך לר"י דמדלגבבה קניא ולפי"ז לדיקן דלא קיי"ל כר' מתוניא וגם בתזיד אם אכלו מבלם דמי תולין מתוקנין א"ב ל"ם מדלגבבה קניא דהא יש חילוק בין הגבבה לאכילה וכמ"ם. ובזה יש לייבב הרבב קושיות ודו"ק: שם מ"ב והבמים אומרים ז' וזו מבלמות אם הקבן ואין מבלמין אם התומם עי' רש"י אמות דף ס"ט שבתב הבא מקולקת לתפרע לבלם הרומה שהבלם קבן והומב. והוה תמוה דזה לא בתמיים וגם בר"מ לא אתיא. ובבר תמה בזה הפרבם דרבים בדרך מאותיך ח"ג בסופו ע"ם:

מסכת מעשר שני

פרק א מ"א אבל ניתנין זה לזה מחנת הגס. עי' בתוספות שבתב דסיינו שמזמינו לאכול אבל ליתן ביתנה הגס אסור ועי' תוס' יו"ט. והוה מהר"ם בפי' כן דברי הירושלמי ולא נודע הטעם. ולפענ"ד מזה ראיה למהרי"ע בתשובות סי' ק"ן דאם מזמין אדם לאכול לא זבה עד שיאכל ולא קודם ועי' יד שאול סי' רכ"ב מ"ם בזה ולפ"ז אתנה אסור ליתן דזבה חיבה בשעה שקבלו ממנו אבל אם מזמינו לאכול לא זבה רק בשעה שאכלו א"ב אינו מתנה גמורה והוי כמבר וזה בתנין מה דאמרו בירושלמי שם ועי' פ"ג מ"א בתוספות הוי"ט שם: שם מ"ז ואם לקח יאכל בנגדן. עיין בתוספות בפי' המייבר במזיד ובהגהת הגאון מהר"פ ז"ל מקשה מקדושין דף כ"ו ובבר קדמו בשו"ת פמ"ה ח"ח סי' מ"ו. ועי' בסדרי ש"ת שולל ומביב ח"ח סי' קי"ח:

פרק ד מ"ח וב"ם אומרים בודאי. עיין רמב"ם ורע"ב. ובמו"ע הקשה דאין י"ח בב"ם בי"ח בד"ם. ונשאלתי מהמנה מהור"ר יצחק הירם ז"ל מבוטשפטם דלמה אינו בח"ק והבנתי דהבינה דלח"ק הוי י"ח ממש ובאין ס"ח לענין הייבים פתוח מבוש פרוטה. ומעטה בכל פתוח מבוש פרוטה אינו תבוב ממון ל"ב אינו שוה עם הי"ח דח"ק וזה פטור לענ"ד. והל"ל אמר שבלתה בחיים לדוו"ז סבת קדושת מהור"ל יעב"ן ז"ל נהקשה בזה הרבה ובבר בתבתי מה שנראה לפי פבוטו ובגוף ע' המב"ם והרע"ב עי' ב"מ נ"ד לענין תנם הרבוות ובגיטין י"ב ובוסי' בם ודו"ק: שם מי"א אתקה היתה מלאה פירות. עי' הוספתא פ"ד בלה ומודה ר' יוסי בהם בתבוות ונתן על גבי תרם וכו'. ולמדן בתור דמ"ם מרובה דבלוי ר' יוסי. ועי' בתב"ם סי"ח ס"ק ע"ו מ"ם בזה ודפח"ת ועי' בו"ם מוהרי"ע הלק חו"מ סי' קכ"ד מ"ם בזה ובתשובה הארבתי לייבב ולבל"ם:

פרק ה מ"ט ומקומו מוכבר בו עי' הגבת מהר"ם אינר שתמה על המוהרי"ע בתו"מ סי' פ"ג בב' דאל"ק לא מהני הא הקרקע במקנה המטלטלין על גבה הוא בבירות והרי בבן דר"י הקנה לראה"ע אל"ק בהים לו לר' בבירות תר"ג. והוא תימה גדולה. ולפענ"ד נראה דבל הטעם דל"מ אל"ק בבירות מהים בין שגוף הקרקע אינו שלו אינו יכול לבקנות על גבה בין דאינב הקרקע דוקא בלו מיירי ואין לך בו אלא תזשו אי במ"ם הבעל הטיבור אות בבירות דהין בשובר דבלי לבבירי ובשיטת הראב"ד פ"א מבירות א"ב בבן בר"ג נעלמו הים לרבן לזה בדי בישים פירותיו מתוקנין א"ב הים ניחא ליה בתה שהקנה ר"י לראה"ע ובמ"ם הטיבור דהים בבשות של ר"ג א"ב זה פשוט ובבור דבל הים בבבות של המבבר בראשון מוטיל ומאי ר"מ לם הראשון הים מקנה לראה"ע הו ר"י הבור. ויש להמתיק הדברים דדוקא בשבעל הקרקע אין לו המטלטלין רק השובר א"ב בעל הקרקע אין לו המטלטלין ובשובר אין לו הקרקע אבל בבן ר"ג הים לו הקרקע גם המטלטלין. ובאמת בר"ג הים יכול בעצמו לבפרים התרומה מעבר במ"ם הרבב"ם פ"ג מהרומות א"ב בשיטת דגם ר"י הים יכול לבקנות אג"ק של ר"ג. והרבה הארבתי בזה. ובבירות י"ל דבאמת הין בבירות מעובדין ומבואר בב"ע סי' ר' ס"ח בהגבת מרדבי ובפ"ז בוב מה בשבבר ר"י לראה"ע ג"ב הים מבומר לדעת הראשון והו בלוו ר"ג הבבר המקנה לראה"ע. וכן מלתי לפ"ב הגאון מהיבות שם שבתב בן בפ"ק כ' ובהביתי ובגוף דברי המוהרי"ע מש"ך חו"מ סי' ש"ג ס"ק א':

ח"ב

מסכת חלה

פרק ב מ"ה והקמה אם יש בו בשיעור כו'. עי' רמב"ם בפי' המשנה ובספר סיד פ"ח מבבירים ה"ח ובב"מ בתב בם ובביאו בשמעם הך דאסורה מבום דבסק דלא בר"י. והדבר הימה בין שהוא בשאר בל קמה תולין ממילא בשמע דאסורה לזרים ובשאלתי בזה מהב"ל ובאמת שהיא הימה גדולה. ואני תמה ביותר על הב"מ דבסק דברינו והוא הימה דא"ב אין חייבת בחלה וכ"ע בזה:

מסכת ערלה

פרק ב מ"ט עי' בדעבדה שבתב דר"ם לא פליג בריבא. ובהגהת הגאון מהר"ם איגר ז"ל המה דגם"ם ע"ז דף ס"ח מבואר דגם בריבא פליג ר"ם דר"ם ס"ל דאיסור ואיסור אין מצטרפין ב"ם איסור ואיתר ותמה על בתוי"ט שלא הביאו בזה. ואני תמה דעד שתבלא על הר"ב ובתוי"ט לתם לא ראה דבר"ם בתב בן בפירושו לבבינות וביותר תימה על הרא"ם דאמר שבבר ראה בפי' הר"ם שבתב דגם בריבא פליג ר"ם והביא הסוגיא דע"ז אין בתב בפשיטות לסיבר. והנראה בזה דהרא"ם מבבר דמה שהוצרך בם"ם לחדש דב"ם ס"ל דבריהם הבביתו ובבפמו שביהם פגמו הייבו לחלי דה"ד אם לחלי דבעי לעיל אם בבבביתו ולבסיב פגמו מודה ר"ם וע"ז אמרו דבגן לר"ם הא סוי הבביתו ולבסיב פגמו. וע"ז הוצרך ר"ם לחדש דבריהם הבביתו ובביהם פגמו אבל באמת י"ל דבאמת ר"ם מודה בזה דאסור והב"ם דחויה קא מדחה. ועיין בסוגיא שם בע"ז אלא שביאו הך מבבר דמה שהוצרך בם"ם לחדש דר"ם ס"ל דבריהם הבביתו ובבפמו שביהם פגמו הייבו לחלי דה"ד אם לחלי דבעי לעיל אם בבבביתו ולבסיב פגמו מודה ר"ם ועי' אמרו דבגן לר"ם הא סוי הבביתו ולבסיב פגמו. ועי'

מסכת חלה

פרק א מ"ב אלו חייבין בחלה עכ"ל המשנה יג"ד למה נקיט פירות וי"ל שהובאו לתרן דחייב בחלה כדלקמן רס"ב הביאו ג"כ הר"ם דבפירות ה"ל שהובאו לתרן פליגי ר"מ ור"ע ונפלוגתא לא קמייריי לקמן רס"ב הביאו הרא"ש דחלו פטורין מחלה בפירות שיצאו מתרן ור"ל דפטור מחלה ור"ע לקמן רפ"ב ותמצאר הייב משום דפלוגתא לא קמייריי: מ"ה תחלה עיסה כו'. נזה יש מחלוקת לתנאים דעת ר"מ ותר"י בפ' כיצד מברכין דל"ו דלף דבשעה שבגבל היה בידו לעשותו סופגנין חייב ודעת הר"ם והרמב"ן דוקא בשעה שעשה העיסה היה בדעתו לעשותו בלחם גמור אבל לא מתחלה היה בדעתו לגמרו סופגנין מיקרי תחלתו וסופו סופגנין ולא נחית בשעור גבול חיוב חלה כלל כיון דהיה בדעתו לעומתו סופגנין ועי' בר"ש ובהרא"ש פרק כ"ש ובהל' חלה ובהל' פרק כל שעה ובטור יד' סי' שכ"ט שהחליטו בזה: **במ"ן** בברטנורה אז במתבת כו'. ממשך אחר דברי הר"מ בפי' המשנה אבל בחמת בתיבורו פ"ז מהל' ביכורים דין י"ב חזר בו וכתב דלף במתבת ובמרחשת חייב הר' יונה בפסחים דף ל"ו וכ"פ בטוש"ע בי"ד סי' שכ"ח והכי נקטינן: **מ"ח** ונעבית ביו"ש עכ"ל המשנה בברטנורה בריה ונאפית בי"ש וכ"ה הגי' במס' יו"ט דף כ"ח וכ"ל דהוקא אפיה אסור אבל לוש אע"ג דהיא ג"כ מלאכה דאורייתא מותר משום דחד מיתחא בלישה מרובה כמו במישוש ולכן בריבה דנעבית ס"ל דאופה אסור וכתב סוגיא דמנחות ס"ד לענין חולה לחולה בשבת ועיין בר"ן לכך סוגיא דמס' יו"ט דף י"ז ושי' בפי' יהושע שם דף כ"ח שסתריך בזה:

פרק ב מ"ב בברטנורה ואוא שפיה שלמה עותות בקרקע עכ"ל. ל"ע דבגמ' קאמר פריה עותות הייבו הטבלות ומאד דשבות יש בהן משום פרוה אבל בפמ"ס הרב דאין בהם משום פרוה ל"ל עותות דבל"ז פרוה אלא לשעה ומ"ל עותות רק משום הטבלות ועיין בגמ"ל סי' ס"ו סק"ה ובמרוכתי הארכתי בזה ובראה לדיבת דהר"ם שבבאן אטעיתיה דמניה דירושלמי דשבות אין בהם משום פרוה ומביה אלוקימתא דפ' מ"ם בגון שפיה עותות וסבר הרב דל"ם אהדדי אבל בחמת כוונת הר"ם דגמ' דיהב סליגא וכה"ם במ"ח שם. ובמידוש הרכות דף כ"ד ישבתי הרבה ע"ם בחות ס"ג:

פרק ג מ"ה ואין חייבין עליה חומש עכ"ל המשנה עי' במל"מ פ"ו מהל' תרומה דין י"ד דלדבריו שם מבשל דה"ם בבא מפרש קרן וחומש ומיבור הקרן והחומש לבהן אך שבשם לבהן המשנה אינו מובה כן ע"ק דבבא מבשל דקרן הייב בספק דמשלומי כפרה ואילו בפ"ז משנה ב' אבל אחר אה הקרן פטור משמע דאף קרן אינו מפרש ואמאי לפרוש גם שם קרן וחומש עי"ש: ואי' במל"מ שם דדשתו שלריך לפרוש גם שם קרן וחומש עי"ש:

פרק ד מ"ח בברטנורה ובבול יום אוכלה לחלת הטור של חיל עכ"ל. דע דפי' הרב כפי' הרמב"ם בפי' המשנה ובמיבור פ"ה מהל' ביכורים וכפי' הא"ה שבביא הר"ם כאן דהא דשאינו במשנתינו דבמ"ל צריך ב' חלות כיינו סיבה דליבא בהן שעבל מקריבו לא מפרישין חלה ב' לאור לחורה דחלה זו אסור לבהן אמא בחומרא שיוצא מגופו ואח"כ מפרישין חלה ב' ומתנה אף לבהן אמא בגון זה אף שלא עבל דאי איבא זב שעבל אינו צריך ב' חלות דיבול ליתן לו חלה אחור בשביל גאכלת ג"כ לעבול יום וז"ם הר"מ בפ"ה מהל' ביכורים דין ח' ומותרת לזרים פיינו חלה שמיה דמייריי מיינה מוכרת לזה אף שלא עבל ודלא כמו שבביו בבאר הגולה בפי' בכ"ב בכ"מ שם דדעת הר"מ דהר"מ מייריי בבהן אבל לאשורה דאשורה למי שבומאה יוצאה מגופו ולבך פי' הר"ב דבבול יום אוכלה לחלת הלור. אך קשה דלשון המשנה אינו מדוקדק דמשמע דהיבא דאיבא עבול יום צריך ג"כ ב' חלות ובבול יום אוכל הבאשורה לדבריהם היבא דאיבא עבול יום ל"ל ב' חלות והנ"ל ולא איבא עבול יום מפרש ל'אוכלו עבול יום. לכן איקר פי' הטוס' והרא"ש דה"פ כל הבבר דמהני בה"ל בסמוך לא"י דאף דאיבא בהן בעבל אסור לאכול חלה שלהם דמתחני בחלת א"י ואיני למימר דגם חלת א"י נאכלת אף בשיה מומאה שברי חלה זו טומאה היא שברי בה"ל עבשיו והיא טומאה גמורה מבומלת אבן הבמיס לבן צריך לבפרים חלה אחת לאור ואיבה נאכלת לבוס אף בהן עבור גמור וחלה ב' לבהן ובבא נאכלת לבבול יום ובלה קאמר במשמעינו ובבול יום אוכלה וה"ם דקאי אמאי דסליק מינה דלפי הר"ב כל"ל לפרש דקאי אריבא דלא למיעבי בפשטא דיבאה דמייריי דקאי אדסתיר ליה וכך דבבורות דמשמע דבבא דאיבא דאיבא בהן בעבל א"ל רק חלה א' ה' הייבו לדיבן אלמו בתוקים אא"י ולא מתחיבה חלה דיבן בחלת א"י ולבבא לאבגר אבו חלה דא"י אמאה ומה שיש בזה עוד לדקדק יבאר לא"ם בבאיבורי הגדול באורך והמיבני על הר"ב ותו"ט שבעלימו עין מפי' הטוס' שהוא פי' המובאר בפשט המשנה ובהלכה וגם הר"י פי' שב"ב הבלים שבעלימו עין בהחילוק שבין פי' הר"מ לפי' הטוס' וכבר המה עליו הט"ז בס:

מסכת ערלה

פרק א מ"ו בברטנורה דבין שאינו מביר כו' עי' רש"י גיטין ל"ד הטעם דב"ז שפיה במקומה כמתובר חשבינן ולא בטלה והטעם ל"ל משום דהוה וכל קבוע כמע"מ דמי וכן בפ"ע דקרטומה מבטה ס' לגינה של מולין כו' פי' ג"כ הר"ב דחין קרקע שלה בחמד ומאה וכאן כתר לו מעם כרמב"ם בפי' המשנה ולא ידעתי למה שבן עשה רש"י שהוא נכון וכמ"ש בשמו לענין תרומה עשה זה:

פרק ג מ"ז בברטנורה פרק ובאדון ואני בשעתי כו' כ"ב הטוס' ביבמות דף פ"ח: **מ"ח** בברטנורה מאוחן שליקט בבר כו' עי' רש"י קדושין ל"ד ד' ספי' דבחון לתרן מותר לבוות לבבי לקוט וזכו החילוק בין בוריה לתו"ל דבסוריה אינו מותר רק בשלקט בבר וכ"כ הר"ן מקדושין שם: **סליק הגהות מסדר זרעים**

תפארת יעקב

מאת הג"מ יעקב צבי שפירא שליט"א אבד"ק אסטרין

מסכת תרומות

פרק א אות י ודלא כרע"ב. עי' פ"ד דכ"ק מ"ד. ובחוי"ט שם ד"ה הרב בשם הממוק"י. ועי' הו"מ סי' ר"ם. ובסמ"ע ס"ק נ"ד. ובש"ך יו"ד סי' מ' ס"ק כ"ב בה"ש: **אות יב** בן י"ב שנה כו'. עי"ש בבגשם מיימון. ועי' רמב"ם פ"ב מהל' מיכות. ועי' פירוש הר"מ כאן. ועי' ספר שער ביימין שבתב דלברמב"ם הו מבי גזוני מופלא סמוך לחיים. הובא בספר ע"ל שמ"ח ביו"ד. ועי' מ"ש הממבר ריש מס' שיבוגין: **אות טו** בן מדאתכיין כו'.

לבחורה יש לעיין בזה. בהא דקני אם ואמר דלא קנה ולא כלום. ועי' ב"ב קמ"ג ע"א מ"ש ואולי משום דהבא הוי כעין נדר. וי"ל דאולי ב"ש ובי"ה לשיטתייהו בנדרים. לענין כלי שהוצר משלמו הוצר כולו. מ"ש דף כ"ה כ"ו. שוב מצאתי אח"כ בהרש"ש שהעיר קצת בזה. וגם בספר תפארת ירושלים עי"ש: **אות יח** ומבכתם לה כו' בשבלים כו'. ע' מנ"מ שם שהביא ע"ז. ע"ש באורך. ועי' מי מנה כאן מש": **שם** כ"ב הראב"ד. ע"ש במנ"מ שהראב"ד ס"ל בהרמב"ם: **אות יח** אפי' בפדה אפ"ה כו' תמוה. דבבמדה לא הוי ממון גבוה. וע' לשון הרע"ב. ואולי כוונתו למ"ד מע"ש ממון הדיוט הוא לדידיה גם אם הקדימו בשבלים אינו נפטר מע"ש. ועי' ירושלמי פ"ה דמע"ש. ומש"כ בגה"ש שם ודו"ק. ול"ל דכוונתו דקודם שנפדה מ"מ הוא. במש"כ פ"ה דהלה אות ס"ו. ועי' תוי"ט כאן. וכ"כ בתוי"ט שם בחלה: **אות כא** ממתוכר לבשיתנות כו'. לאחר בבאת אלים. ומשמע דגם ממתוכר מהני. ועי' בבאור הח"ן אה"ע מ"א סי' י"ח מש"כ בזה. ועי' בוי"ט ותו"ת. ועי' רפ"ה דמעשרות. ועי' יסו"מ סוף בכורים. שבתב דלא תלה בחמנה דתרומה הוא בתחוכר ול"ע. ועי' מעילה דף י"ח ע"ב. ובתלות מן הקרקע. ועי' ירושלמי רפ"ע דתרומות הל' ה'. הדא אמרה שהקדושה חלה עליה כשמתוכר ול"ע: **בתוי"ט** ד"ה ולא ממע"ש כו' והיינו לי כו'. עי' ירושלמי פ"ה דמע"ש סוף הלכה ב': ובירושלמי שם: **בהתפא"י אות לח** יכול להפריש כו'. ע' לקמן פ"ד אות כ"ד: **אות מב** פירן בירושלמי כו'. ומש"ש התוי"ט על הרע"ב דהר"ם דמו זה. ע"ש פירש לר"ח בירושלמי. משא"כ לר"מ ע"כ ל"ל כדברי הרע"ב. עי' פיאה בר"ם בעע"ד. ולשון פפתח לבהן שבתב הרע"ב. יל"ל גם לר"מ. דמה שתקנו הז"ל פיעות בתרומה. הוא משום רוחת הבהן. ועי' מנ"ל מ"ד ודו"ק: **שם** בגאבדה תרומה בחשונה כו'. ע' בפ"ה בנחות בירושלמי. ובדלא תלי קוביתה לר"מ. דלר"מ שם ס"ל דבשעה משש עירבה. ל"כ שבא דשתן לו זיתי בבם העומדים לאכילה לא שייך בהן בטעם מנ. ויש לייעב: **בדעו אות א** בדומבה כו'. לא שבנתי הוכתתו מבש: **שם** דתרתי בעיני כו'. לענ"ד ראיה לבברע"א מבירושלמי. דהולבן ר' מנא לבגיס בטעתי' דעדייה מובא ג"כ בבר"ם בהן. ס"ל לגמור הבשם מיירי בזיתים שבגמרה מלאבתן. ודו"ק ואבמ"ל: **שם** דאפי' בליבא כו'. לא ראה דברי הר"ם שם מבשה ב': **שם** אף בבהן מחיל כו'. ל"ל מ"ל. ועי' ר"ה בהן אות ג'. ולבאורה דברי הר"ם בתמוה. דבלא"ה לבתאלה לא מבוש מבש"ג על הגמור. ויהיה מבאן סייעתא לדברי הברע"א בל"ל בתוספתין: **שם** לריך לומר כו'. לפ"ז אין הבעם מבוש בסידה דבהן בחונן. וה"כ הרע"ב שבתב מבוש בסידה דבהן. יפה תפס עליו. מיהו לפמ"ב בסמוך אות מ"ב. ע"ש ל"ם: **שם** לענ"ד בבסד עורת כו'. קוביתה המחבר הוא הבסד שיווי. דזיתי בחן בזיים יומר מזיתי בבש. בבמוחר בלשון. ולא הבסד עורה. אמנם בגלא"ה לדברי הברע"א מ"ע בזיתים על זיתים. בזיעבד תרומתו תרומה בבמוחר בירושלמי מובא בר"ם. הרי שם אוכל נמי הבסד עורה. ובם לא שייך תירוצו. דבהא אם היה ממתין לתרום עד שיתרבה לא לא היה לריך לבבן לתרות. וגם תירוץ של המחבר לא שייך דבא שם תלתי לריעותא בסמוך. ולולא דמסתפינא הו"א דבולבי הוי משום בסידה דבהן. וקלתי דמייתי בירושלמי הבמבתה בעבלמא הוי. וקושייתו מתוכם מן הבעם על היבה כו'. יש לייעב בבו שבתיב הר"ם בהן ודו"ק. ועוד יש לתלן ולייעב ג"כ קושית הר"ם. אבם דאבב"מ. ודו"ק היטב. ומ"ל ס"ל שלא בי"ש ס"ק ס': **בדעו אות ג** בבסד"ד וזה ברור כו'. ע' הר"ם. והראה דאינו נדוד בלל ע"ם והבין: **הלכתא גבירתא** מ"ד. לבבבן לשמן כו'. בבמדומה לי של"ל לחומבן. וגם דבריו אינם מבוארים היטב. דמשמע מלשונו דזיתים על זיתים נמי אינו תרומה. וזה אינו. דהו"ל למימר זיתים על שמן. ועבנים על יין וכדומה: **שם** רק אמבבתא כו'. בלא"ה הא עיקר הטעם דבדיעבד אין הרבעתו תרומה. מבוש בסידה דבהן. כמו שבתב הרע"ב. וכיון דבדלוייתא הבה אתא פוטרת. א"כ לא שייך זה בסידה דבהן: **שם** והו"ל כחובש כו'. עי' סי' שלא בס"ד בס"ב שבתב נמי דהוי רק מדרבנן. ולבאורה ל"ע דהא אבן קיל בבבע"ל (בחמות פ"ט.) דס"ל דבמן פ"ב מ"ב דלא עשה כלום להבן בבייריים. אבל בהוא גרוזא מ"מ תרומה הוא. ומ"ם הבא דאמרי' דאין תרומתו תרומה. והו"ל למימר נמי תרומה ויחבור. ומש"כ המחבר מבוש הפקר. ע"ש בבוש שבתבו דבהן ליבא למימר הפקר ד"ד. כיון שלריך לזבות בהן אח"כ ע"ש:

פרק ב אות א לו בפסק כו'. לבבמב"ם בית אחד מלבבן. ע' יו"ד סי' שלא סעיף כ"ו. מיהו עיין לקמן רפ"ב דמלא אות מ"ב ותרלה דבלה"ם לקמ"ם. ועי' רדב"ז סימן תשל"ח. ועי' יו"ד שם בבב"ם. וזג"מ שם: **אות ז** ובתוספתא מפרש כו'. וכן משמע מבבות פ"ע ע"ב. ועי' טוב"י מהדו"ם חלק אה"מ סי' רקמ"ב: **אות מ** אבל תרומה הוי כו'. לריך ישוב מבזון שיבה הלבון בבלן. ולא קבני נמי בדלעיל פ"א מ"מ. ויחזור ויתבה: **אות יב** שבהפ' בבשעה. עי' בו"ש או"ח סי' ק"ם ס"ח: **אות יח** ולא יאבל בבבם. עי' יסו"מ להגאון הבקי בבשעה. ובמה שלא מלא בבמב"ם דין זה. והוא בבמב"ם פב"ג מהל' שבת ע"ש. אמנם חידוש שלא נמלא בבמב"ם דין דאין מעבלין לא הבמדומע בשבת. ע' שבת דקמ"ב ואולי הוא בבלל מה שבעתיק שם בבלבה פ"ז. מי בקרא שם כו': **אות לה** מבהור אטמא [ע"ש וצ"ל מבמא אסור]: **שם** ותמיבני מאד כו'. וכן בר"ב בבן ודלא בל"ם: **שם** ביבות מקבי כו'. ועי' ר"ש בבן מ"ב ובקמן רפ"ב. ע"ש ודו"ק. ועי' כ"מ פ"ה מהל' תרומות הל' כ"ח ועי' תוספתא ספ"ב ודו"ק: **בדעו אות א** לא היה לו שבת בבוסר כו'. גיטסא מבובשת נזבמה לו. עיין בתורע"א שלפניו בבוסבתא אחריבה: **שם** דבוחת הרע"ב כו' דפ"ח דמעשרות כו'. עי' פי' הרע"מ. ומבמן אלא בבבמ"ב: **שם** תוס' בתבו בבר"ם בבן כו'. ע' מש"ב המחבר בבורים פ"ב אות ל' ע"ש. ותידוש אלא הביר בבן: **בדעו אות ב** וצ"ע ע"ב לשונו הבוסר. ובהרש"ש הבשם בן מדבפסיה. עי' ר"ם ע"ו ע"ב. ולא ראה דברי הבינו בבן: **שם** אלא ע"ב בין כו'. אף שלענין דינא דבריו בבוחים. ובאיה לזה מדבא דיבול לתרום ממתוכר בבהבית אלים בלומר לבבתיבלבו. אולם לא הוביל מלומה לתרן בוקיים הגרע"א. דהא האם איירי בזיתי בבבם. בבמו שמבואר בדברי הגאון. ועי' פ"ק דדברים מה שמבשה על הרע"ב ע"ש אות ד'. ומ"ב הרי לא יבולו לעולם לידי חיוב מדאורייתא לדעת הרמב"ן. ובפיר בבבה. ובפרש בזיתים הבבבשים דבבבן בעמבן בחומן. ולא יוציאו שמן עוד. ולא בבוע:

פרק ג אות ג ולא בתרומה דבבבן כו'. ועי' לעיל פ"ד דדמאי מ"ד. ובבעת מלאתי כן להריא בבעמ"ם פ"ע מה"ת ע"ש בלחוך. ולדברי המחבר לבה הולבן הפ"ם בבל מבוה לומר בדמאי דאי בעי מפקיר לבבבים וחזי ליה. גם מ"ש דב"ם בבוכה פ"ג מ"ה ע"ש. ועוד יש לחיות לזה: **שם** הראוי לאבילה אדם כו'. מבשע דמרה אינו ראוי לאבילה ופטורה לגמרי מ"ב אמאי תרומתו תרומה הא הוי מפטור על בחיוב. ואולי בוונתו לדברי הירושלמי הבביה בסמוך אות ו'. ובאמת בי בבבבתי. הא דהעתיק הירושלמי במבוה אות ו'. בדמוכת ביבמות בם. בבמ"ב הר"ם. ולבינתה ב"ם דיון בפיר בתבו התוס' בם: **שם** אות ן דאסי' בבמיד כו'. ע' ר"ם: אות ז ול"ל כו'. ובה"ג בתבו התוי"ט ד"ה תרומה. ובאלה דבם מן הבביה לבבבן לבפרים תרומה מעבר. ע"ל פ"ח מ"ח: אות ח בתורה קיבות כו'. ביבם לבינתה הירושלמי הבביה בסמוך אות ו'. מבא"ב לבינתה ב"ם דיון. הוא לבינתה. הבלתוגם מדמעבה בפ"ע ולא הבביה. בדלעיל פ"ח מ"ח ע"ש וזה ברור אלבי. ומיהו בבמב"ם פ"ה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הל"ג מ"ב כל בתמ"ל אפי' כיס כו'. עי' יו"ד סס"ד סע"ב כ' וברמה שאין לשון מכוון יפה: שם ע"ח ותלות כו' לטילם כמן טו'. זה דלא כמ"ש בפרים עיו"ד סס"ב:

מסכת ערלה

פרק א אות ח דמתפלם קדושת הארץ כו'. דברי הומה מי' היסב. דהא דהרומה נזה"ל מדרבנן הוא מעשם אחר כמ"ש כרמבים ספ"א דתרומות: שם כ"כ רמל"מ כו'. וכ"כ הטוס' זבחים דף ע"ג ד"ה ר"מ: שם דבמ"י מד"ם כו'. לינו נראה עיין שם במל"מ: אות יא וקי"ל כת"ק. וברמב"ם דוקא בת"י וכתו"ל פטור ולא נודע מקור לזה ומי"ם בכ"מ: אות יב ולא ידענא כו'. עי' הוי"מ ופ"מ: אות יד מיהו בכל עץ בעי מקומה. עפ"מ שלא כ"כ: אות לא ולא"ג דבזוזי טבל כו'. בדבר בז"כ עי"ש. ומשמע דגם שבלים משכח"ל ובדשו"כ דלא כמים בהאים שם דלהכי לא הטיב עלה משום דלא משכח"ל רק בדבר שאו"כ. ומה שהי' כאן לא ידעתי הא גידולי הקדש דאסור כמי בהגאה. ומ"מ גידולין מותרין. ע"כ בתרומות. ומוד גבי טבל נמי מנ"ל דלכתחלה שרי עי' סוף פ"א דפאה. והטוס' שביר הקשו לשיטתם שפי' דכאן בדיעבד אסור. ועתו"ט וצ"ע: בוען אות א וכתב הרב שפיר דהלכה כר"י כו'. ערבוני דברים לני רוחה בכאן עי' ר"ב ובירושלמי שם במלה"פ. ועי"ן ס' כל הלמים בסוגיא דזה וזה גורם: הל"ג מ"ח פשוט הכל דאסור אם שמעיה מערלה. ועי' ר"ה שאם נעע לעיך מעוט לעוכך לוגב ולאחרוג הייב בערלה. וכן הוא ביו"ד. ועי' רש"ם שהמה עליו בזה. דלולב הא עץ בעלמא הוא. ומ"ם מלם נעע לעיך עיים דפטור. ולעב"ד לק"מ דהא הטוס אמרה כשות תמרים. הרי בעיקר שבלולב יהיה מעץ שזה פירות תמרים. וא"כ אם נעע לעיך לולב הוי כמו אם נעע דקל לפירותיו. גם מה שהקשה על רא"ש ע"ש לק"מ. הכונת רא"ש הוא ג"כ על הלולב וה"ק. אף אם הפירות של הדקל אסורים. מ"מ יכול לאחה עם הלולב. ועי' ר"מ בפי' המשניות כאן בסוף הפרק שכתב דלולב הוא פרי וצ"ע. מעת מצאתי בתשובת ח"ם בחי' פ' לולב הגזול דף ל"ד שהביא קושית הרמב"ם על הרא"ש בשם הלחם תמודות. וסוא חי' כמ"ש לעיל. ונכויתי מאד: שם ע"ע עוף ערלה שבפירות אין להרכיבו כו'. כפ"ל: שם נסס"ד וצ"ע כותב הרמב"ם בפשוטו דפירות הגדלו אח"כ בדקל. אף הכפרות נמי מסייעין לגידול פירות והכפרות אסורין. מ"מ מותרין מעשה זה וזה גורם. ועי' נר"ן שייתי לעיל מ"ש בזה. והראה ג"כ דלא קשה מידי הצ"ע בל המתבר:

פרק ב אות ה ודוקא בנתערב בהיתר מינו כו'. ליתא. ועי' ר"מ דף נ"ג ובגליון הש"ס. ועי' הוס' תולין דף ע"ח ע"א דיש אין בשם ע"ש ותבין. ומש"ם המתבר סוף פ"ז דחולין ובפ"ד דמעלה אות מ"ו וברע"ב כאן. ועי' פ"ע י"ד בפתיחה לתערובות ח"ב פ"א ד"ה וכמה ראיתי. ודי"ה ולבב מ"ם בעניין זה: אות ו ל"ש (ס"ר) ס"ע כלל: אות יד ר"ל דבנ"ר כו' מייבי כו'. עי' ס"ב דבכורים אות יד והרבה שבריו תמוהים. ועי' הוס' שבת שאין אות לא בשא"ד יל"ל דמוהר. הייגו לר"ש: אות מן ר"ל אף. עי' שא"ת בשם הירושלמי: בוען אות א דהא מני ר"מ כו'. א"כ הכי הלכה? כיון דשתם רבי אליעזר. וכן פסק הרמב"ם ר"מ: הל"ג מ"ח בחל כזית מכולן לוקה. בדמאי מינו לוקה: שם מ"ד אם מתערב כו' אפי' בחלף כו'. כ"ז בתרגם בטעם: שם מ"ו שלא יהיה מורגש כו' מינו מדוקדק. וזהו גם בחינו מינו: שם מעמה ר"ב ואפי' יש בכ"ש כדי להמתין כו'. דברי תמוהים מאד. עי' יו"ד סוף סי' פ"ז בפ"ז וכפ"ד:

פרק ג אות א דגם קלישה אסור בהגאה כו'. ולא הוי זה וזה גורם. דהא הבטע מינו עושה פעולתו אלא ע"י אחר. דזוז"ב לא הוי אלא היכא דאיסור והיתר בעיסה עושים פעולה ביחיר. משא"כ הכא עיקר הפעולה בהבגד הוא רק מהסאמנים ובאש. הוא רק מכשיר לחוי לאחי לפעול פעולתן. זה לא נקרא זה וזה גורם. דא"כ כל איסורין שאוסרין את היתר מ"י ביטול. ניעא דהוי זוז"ב. דהא אלא מ"י אחור לא היה נתבטל. אלא ע"כ דזה לא נקרא זה וזה גורם: בתם מתכשיר את האיסור. וזהו כונה הלמ"ע. ובתם תמה עליו בתמ"ם בתבנית התדשים ע"ש. ועי' לעיל גבי שאור של הרומה. וה"ב הא הטאור נעבה ע"י מים. וניעא זוז"ב. אע"כ בא"ם לעולה. ועוד ל' לעב"ד דזוז"ב לא שייך רק בהיכא דאין כאן איסור בעין רק שהיתר והאיסור מעין עבו פעולה ל' ביחיר. כמו גבי שאור ותבלין ופת שנאפה בעני אחרת ונעלה וכדומה. אבל היכא דיש כאן איסור בעין לא שייך זוז"ב כלל: אות ח איסור בהגאה. עי' ר"ב וצ"ע מ"ש לא תני עגלה ערופה ושעיר המשתלח. ואולי הם בכלל קדשים: אות יא וגם כו' מלי למשתל עליה. הרי ליכא מלוה למיתשל עליה ועוד ל"ה גזר ממי מלי למיתשל עליה. ועי' ר"ן נדרים ע"ע ע"א ד"ה ותרומה. ועי' מ"ם המתבר בפ"ז דחולין וע"ג דתניגה: אות לד דסניקו בל דהו מותר. ועי' מל"ח ברכות דף ל"ו ע"ב ד"ה ובדרך אחר. בחידש דסבק ערלה בחו"ל מותר. גם היכא דאיכא רוב איסור. ועי' ר"ב דף כ"ד ע"א מבואר דא"ל לומר כן. גם מה שהקשה שם דף ל"ו ע"א אמת דקאמר הגמ' שם. אבל בערלה דבא"י מדאורייתא אינה בחו"ל נמי לגזור קמ"ל. וא"ש מבסק ערלה דבא"י אסור ובחו"ל מותר. ולא גזרי חו"ל אטו א"י ע"ש. לק"מ דבבסק אם ניקל בחו"ל. לא אתי למעבי לבקל נמי בא"י דמודע ידעי דבא"י מתתיקין בכמה דברים מבחו"ל. משא"כ גבי אלף דסות ודאי ערלה. ואם ניקל בו בחו"ל. ע"כ מבוש שאין דין ערלה מוכא בו. מבוש שאינו פרי עץ כלל. א"כ אתו לניקל בא"י ג"כ: אות מא נגרו בחו"ל אפי' באכילה. וגם בסאלה: שם ו"ח כו'. אמ"ש בע"ב. ומש"ם עה"ב סמ"ב: הל"ג מ"ב בטל ברוב חוטי היתר. משמע דמסרב יעלה בא"ז וכ'. היינו בחוטו בגד נופש. ויהיה מזה ראיה לש"ם בתחרומים. יו"ד סוס"י ש"ב באיסור שבטל על הכלי וה"י דמודע ידעי דבא"י מתתיקין בכמה דברים מבחו"ל. משא"כ גבי אלף קבר דקאמר שם אם היה מכירו חולין ומותר. ומשמע דאם אינו מכירו אסור. ולא בטל בשאר אבנים. ואולי משום דסוא מותר. אם דבר משנה. ועי' תמורה דל"ד ע"א:

מסכת בכורים

פרק א אות ט דלא מחיל כו'. בירושלמי מוקי לה לאחר יאוש. ולפ"ז בלוקח ממנו יכול להביא דאיכא יאוש ובטלי רשות: אות כד לא נעלו מלך כו'. מדוע נגע מגר דג"כ

מסכת תרומות

פרק א מ"א בתו"ש ד"ה ממעשר כו' ומיהו מימה כו'. לימו קושיא דכה"ג מליגו בריש כריתות על מרבעה מבהמין על הזדון וחמשה מבהמין קרבן אחד וחמשה מבהמין טהלה ויורד: **מ"ב** בתוס"ק אות ב' ד"ה שאינו כו' וכוח תמוה כו'. אפשר דכוונת הרמב"ם אחר שנפש ואחר שהיה מדבר הייגו הבכרה לאחר הבכרה קודם שתרם וכעין דאיתא בימין (ס' מ' וס' מ') וא"ש: **מ"ד** מתלוקת ב"ש וב"ה וכן פ"ג מ"ב. לכאורה יש לעיין בזה מקמי מת ומחוי וכגמ' בב"ב לא הבינ' מזה ויעוין בטוי"ט (מה"ת פי' מ"ז) ובמת"ק ב"ב (פ' מי שמת) בשם עליות ר"י ולע"ע כי לא כתבתי מלא להעיר. שוב מלאתי בתפארת יהונתן אות ד' שהעיר כאן ומפ"ב לא הביר. ומ"ש על פ"א ג"כ. מיהו מספיק להמעיין. שוב ראיתי דמפ"ת בלא"ה לק"מ דיעויין בר"ש פ"ג מ"ה דבש"ש ס"ל קדשו מדומעין. וכראה דהיכולמי מפרש תרומת עצמן הייגו כבלא הפרש רק ענבים על יין ולא על ענבים ויין ותרומת עצמן הייגו על הענבים שפירש לבד ובלא"ה אין לו ענין לקדש מדומעין כיון דאיכא שיריים הוי כצפונו ודרומו. ויעוין בר"ש פ"ג מ"ח דמרם מיין על יין ומומן היין מתוקן וכן בטיפר. וכן לר"ש דכל ח' הני מוקין ותרומה ומעשר כולהו כב"ש. וע"כ דהיכא דאיכא שיריים לגבייהו לא עשה כלום. מצא"כ למ"ד לא עשה כלום כל עיקר אף לגבי עצמו שפיר מיכא דמותר לזרים ג"כ דאל"כ שפיר פעל ועשה. ושפיר מקשה רבה לר"ם: **ומעתה** לפי"ו שפיר נראה למרן דבמתני' דלא מני לא עשה כלום רק הייגו תרומה ג"ק כלל דשפיר אפ"ל דאסור לזרים אף דקאמר הייגו תרומה מ"מ שפיר י"ל דאסור לזרים וכמו במפרש מלמו קמת דאף דמני הייגו מלא עכ"ל ס"ל לר"י דאסורה לזרים וא"כ לק"מ מש"כ לר"ח דמני לא עשה כלום לגבי עצמו דמ"מ זה מוכח דמותר לזרים ג"כ וא"כ שפיר מקשה. כ"ל לתרץ קלא לגודל חומר הקושיא אף דאין הדברים מוכרחין דשפיר אפשר לומר דבין מפרש מלה קמה דאיכא משנה בתה דאסריון לזרים משום דסכל יודעין דקמה הייגו מלה. כדאמר בקידושין שם. אף דקאמר דסברי דהוה משום קפידא דכהן. מ"מ כיון דתקינו דהוי גזל ביד כהן ממילא יהני דלאו מצ"ה היא ותו ליכא משנה. מצא"כ בתן הערמה על הטהור שפיר אפשר דמודרמין להתיר לישראל ג"כ משום משנה דלא ניים לפרש שנים. עכ"ז שפיר יש מקום לדברים הנ"ל בכדי לתרץ הקושיא הנלמה הנ"ל: שם בתוס"ק אות מ' ואם תרמו כו' אבל בתורה. ופירות הו"ל שלמי תשיש דאיכא קלא לחוד ולא מעשה חוב על פעור. ומזה קשה לי על הוס' מנחות (ל"ח ע"א) ד"ה קשבר שכתבו בתוך דבריהם לו מתנותא הו"ל דז"א מעשה אחר וכו"ל. וכן תמוהים לי דברי הגר"א יו"ד (סי' של"ח ס"ק ט"ו) יעוי"ש היטב וע"ש. ויעויין עוד יו"ד (סי' של"ח) דכתב העור מד"ת על ד"ש וד"ס על ד"ת דאינו תרומה וכתב הב"י דעעשות הוא יעוי"ש. ולהנ"ל אפשר דכוונתו בא"י ומו"ל ויש לעיין בכ"ז: **מ"ט** ויין על ענבים לעשותן למוקין. ומי' בתוי"ט דמיקר לעשותן למוקין ויעוין בר"ש כאן. ולפ"ק מתוספתא שביעית הר"ש בתשנה י' בתלוקת ב"ש וב"ה ולכ"ע לכתחלה לא. ואפשר דהכא העעם משום הפסד כהן יעבה לעשות למוקין. רק דאמרי דברי ב"ש קשה. ואפשר דבתחת ב"ש פליג אהא דתשנה ע' אמרי ב"ה ס"ל כל"ל ולשיטתם הביאוהו. ואפשר לזה כוונת הר"ש בתשנה ד' בתה שהקשה לר' מנא. ומיושב קושיית רע"א ז"ל בתשנה ד' אות ד' יעוי"ש:

פרק ג מ"ב בהרמ"ב ד"ה מדמעות כו' כשיסור אלו הנמי תרומות כו'. אף דהכא אם תרם הראשון כו'. לפירושו הראשון שנראה לו שיקר והוא פי' הר"ש ג"כ ל"ל אף דלקמן פ"ד מ"ד אף פיתם או הוסיף מעשה הוי תרומה שלית שלמי. ומיושב בהרי דברי הרמב"ם מה שהתקשה בתי"ד ויעויין בתו"ח דתמה ולק"מ דקאי על הייגו כשיסור וכגון בפיתם או הוסיף עשרה ודו"ק: **מ"ד** מוץ מן הדרוכות. יעו"ש בפי' הרע"ב ותמוה דהא אין מפרישין מן הטהור על הטמא דלעיל ריש פ"ג ונראה דהוא כמ"ש הר"ן ריש פ"ג דקדושין ובר"ש בחלה. אך לפ"ז ל"ש מה הוסיל בתקנת לבדור מי חטאת ואף דיעמיך

להיות הראשונה קיימת מ"מ כיון דאין צריך להקיף ואף על הטמא ול"ע:

פרק ד מ"ב בסוף דברי התו"ש דאין בריכה. ול"ע דלפ"ז איך קדשה לתפרע כתי"ש בירושלמי ובינבי קיימת שם אח"כ שנית ול"ע. ואפשר עפ"י גי' הטעות אליבו ועפ"ו מ"ש המקור חיים בהלי' פסח דהיכא דאפשר להנא אף לתפרע חל ואשה"ע: **מי"א** בטעות אליבו בסוף המשנה בקפה ואחז וקפה לא הבנתי דבריו. ולפענ"ד היה נראה דהפי' לעניין הקפוי סב' אם מותר לר"ש גם הקפוי הב' אסור ולר"א הקפוי הב' מותר

וכשתרוייהו פחות מק':

פרק ה מ"ח בהרמ"ב ד"ה וי"ש ממיל כו' כיון דשומד להריס כמוכס דמי. פיין בגמרא (קמב ע"א) בגמ' אלא הוא דאמר כר"ש כו' וי"ש סבר קמייתא בעיל במתה והא מיבעל במתה וחד. מכאן מוכח דאיכא סוגר עשמא דר"ש משום כל השומד להריס וכמ"ש הר"ש הכא בשם הירושלמי דא"כ ליכא מתה וחד וגם בש"ד הא לעניין היתר אכילה פשיטא דל"ל כל השומד כמו קודם זריקה. ויעויין פר"ח (סי' ל"ע) ויש לעיין: **מ"ט** כך הוסיפה התרומה. כתב הרא"ש בפירושו ומריבא שמעינן כיון דאין מולין הפתח בחולין כ"ש דאין מולין בשם היתרון להתיר וכו' ולבריו לפ"ג דשם הדין בנמצאך (יו"ד סי' ל"ח) במין במינו דהוא מדרבנן להקל ובאיזו מינו להחמיר לר"ת דעשה כעיקר לחוריתא ולרש"י דהוא מדרבנן להקל. א"כ ה"ל בתרומה דמה"ת ברוב ומדרבנן בק"א א"כ בספק יש להקל ואיך דן בכ"ש. וגנוף המשנה קשה לי דשם הפסולת של תרומה אינן אוסרין רק הקמח וא"כ בתבוה של אולין יפות אף קודם הסמיכה יש לחוש מוסר כיון דבקמח איכא ק"א ואף דליכא במינין בכ"ז אינו מובן אמאי יאסור ויעויין בפ"ד מ"ח בהרמ"ם. ומלשון הטוי"ט נראה באמת דהה"ל רק דמקודם הסמיכה אינו יודע והסמיכה מגלה. אבל בירושלמי דמקר בזה מעעם אין מבטלין וכן בהא"ש בחולין (פרק גיד הנשה) דהביא מתה אף דבאפר מתחלה אם ניתוסף הבתר מוזר ויתר מבטל דק"ל דקודם הסמיכה אסור וא"כ עיקר הטעם מעעם דאם יבטלם יתן טעם וכיון דהפסולת אינם אוסרים וא"כ בשיבטלם לא יתן בחולין יפות א"כ אמאי יאסור מקודם הסמיכה. ולכן עיון בכל זה בהראמ"ה:

פרק ח מ"ב בטוי"ש ד"ה דמי לא מלינעזל אומר יבלנו כו'. פי' הרמב"ם אינו מפרש דמפרש כן לשעמתו וקיפה לאו ד"ה היא רק דברי כ"י ומש"ה מיב בתי מומם אף בזאב

(רח"ב זרעים ח"ב)

דפשט ולא מפרש אינה בתי בקידושין מ"ע לעניין הנמפרים חלמו קמת יעו"ש דקאמר בתי בחד מנא לא ניים כמו דקאמר ביבמות על מפרים תן הטמא. וא"כ לכאורה אם נימא בתפרים חלה קמת דאסורה לזרים א"כ מזיון אף דאמרי' דאינה חלה משום דלמא פשע עכ"ז בתה דאסורין לזרים ליכא משום זה. א"כ ה"ב בתפרים תן הטמא אף דאינו תרומה משום דלמא פשע. עכ"ז שפיר אסורה לזרים כמו הטם. וא"כ מאי הקשה רבה לר"ש דאין מפקינין ל"ת דיהון דאסרי לזרים ליכא הפקעה כלל וע"כ דמותר לזרים ג"כ. וא"כ תמיהא דכ"ש בתפרים קמת דמותר לזרים: **אמנם** יש להבין גופיה מיקמי דמנ"ל למפרך לר"ש דאיון דמלינו הטם דאף אינו חלה אפ"ה ס"ל לר"ש דאסורה לזרים ממילא דה"נ י"ל דאיכא תרומה ואסורה לזרים. ואף דהטם אין הלכה כר"ש הייגו משום דמדינא לא חל כלל. מצא"כ הכא דמדינא חל שפיר י"ל דלכ"ע אסורה לזרים ומאי מקשה. והכראה בזה דמלינגא דלא עשה כלום משמע דלא פעל בתעשיו כלל ואפשר. וא"כ ממילא מוכח דאותרת לזרים ג"כ דאי אסורה לזרים הכי עשה כלום ופעל לאסור לזרים וכ"כ דמותר לזרים ג"כ. ואף דלמ"ד תרומה ויתחזר ויתרום פעל הכנה ואפ"ה אמי לא עשה כלום לק"מ דלמ"ד זה לא עשה כלום קאי לגבי הייגו שיריים לחוד דלעניין הייגו לא עשה כלום ולגבי עצמו לא הני כלל לא עשה כלום לגבי עצמו שפיר פעל ועשה. ולא אמי רק לגבי הייגו לגבייהו לא עשה כלום. מצא"כ למ"ד לא עשה כלום כל עיקר אף לגבי עצמו שפיר מיכא דמותר לזרים ג"כ דאל"כ שפיר פעל ועשה. ושפיר מקשה רבה לר"ש: **ומעתה** לפי"ו שפיר נראה למרן דבמתני' דלא אמי לא עשה כלום רק הייגו תרומה ג"ק כלל דשפיר אפ"ל דאסור לזרים אף דקאמר הייגו תרומה מ"מ שפיר י"ל דאסור לזרים וכמו במפרש מלמו קמת דאף דאמי הייגו חלה עכ"ז ס"ל לר"י דאסורה לזרים וא"כ לק"מ מש"כ לר"ח דאמי לא עשה כלום לגבי עצמו דמ"מ זה מוכח דמותר לזרים ג"כ וא"כ שפיר מקשה. כ"ל לתרץ קלא לגודל חומר הקושיא אף דאין הדברים מוכרחין דשפיר אפשר לומר דבין מפרים חלה קמה דאיכא משנה בתה דאסריון לזרים משום דסכל יודעין דקמה הייגו חלה. כדאמר בקידושין שם. אף דקאמר דסברי דהוה משום קפידא דכהן. מ"מ כיון דתקינו דהוי גזל ביד כהן ממילא יהני דלאו מצ"ה היא ותו ליכא משנה. מצא"כ בתן הערמה על הטהור שפיר אפשר דמודרמין להתיר לישראל ג"כ משום משנה דלא ניים לפרש שנים. עכ"ז שפיר יש מקום לדברים הנ"ל בכדי לתרץ הקושיא הנלמה הנ"ל: **שם** בתוס"ק אות מ' ואם תרמו כו' אבל בתורה. ופירות הו"ל שלמי תשיש דאיכא קלא לחוד ולא מעשה חוב על פעור. ומזה קשה לי על הוס' מנחות (ל"ח ע"א) ד"ה קשבר שכתבו בתוך דבריהם לו מתנותא הו"ל דז"א מעשה אחר וכו"ל. וכן תמוהים לי דברי הגר"א יו"ד (סי' של"ח ס"ק ט"ו) יעוי"ש היטב וע"ש. ויעויין עוד יו"ד (סי' של"ח) דכתב העור מד"ת על ד"ש וד"ס על ד"ת דאינו תרומה וכתב הב"י דעעשות הוא יעוי"ש. ולהנ"ל אפשר דכוונתו בא"י ומו"ל ויש לעיין בכ"ז: **מ"ט** ויין על ענבים לעשותן למוקין. ומי' בתוי"ט דמיקר לעשותן למוקין ויעויין בר"ש כאן. ולפ"ק מתוספתא שביעית הר"ש בתשנה י' בתלוקת ב"ש וב"ה ולכ"ע לכתחלה לא. ואפשר דהכא העעם משום הפסד כהן יעבה לעשות למוקין. רק דאמרי דברי ב"ש קשה. ואפשר דבתחת ב"ש פליג אהא דתשנה ע' אמרי ב"ה ס"ל כל"ל ולשיטתם הביאוהו. ואפשר לזה כוונת הר"ש בתשנה ד' בתה שהקשה לר' מנא. ומיושב קושיית רע"א ז"ל בתשנה ד' אות ד' יעוי"ש:

פרק ג מ"ב בהרמ"ב ד"ה מדמעות כו' כשיסור אלו הנמי תרומות כו'. אף דהכא אם תרם הראשון כו'. לפירושו הראשון שנראה לו שיקר והוא פי' הר"ש ג"כ ל"ל אף דלקמן פ"ד מ"ד אף פיתם או הוסיף מעשה הוי תרומה שלית שלמי. ומיושב בהרי דברי הרמב"ם מה שהתקשה בתי"ד ויעויין בתו"ח דתמה ולק"מ דקאי על הייגו כשיסור וכגון בפיתם או הוסיף עשרה ודו"ק: **מ"ד** מוץ מן הדרוכות. יעו"ש בפי' הרע"ב ותמוה דהא אין מפרישין מן הטהור על הטמא דלעיל ריש פ"ג ונראה דהוא כמ"ש הר"ן ריש פ"ג דקדושין ובר"ש בחלה. אך לפ"ז ל"ש מה הוסיל בתקנת לבדור מי חטאת ואף דיעמיך

להיות הראשונה קיימת מ"מ כיון דאין צריך להקיף ואף על הטמא ול"ע:

פרק ד מ"ב בסוף דברי התו"ש דאין בריכה. ול"ע דלפ"ז איך קדשה לתפרע כתי"ש בירושלמי ובינבי קיימת שם אח"כ שנית ול"ע. ואפשר עפ"י גי' הטעות אליבו ועפ"ו מ"ש המקור חיים בהלי' פסח דהיכא דאפשר להנא אף לתפרע חל ואשה"ע: **מי"א** בטעות אליבו בסוף המשנה בקפה ואחז וקפה לא הבנתי דבריו. ולפענ"ד היה נראה דהפי' לעניין הקפוי סב' אם מותר לר"ש גם הקפוי הב' אסור ולר"א הקפוי הב' מותר

וכשתרוייהו פחות מק':

פרק ה מ"ח בהרמ"ב ד"ה וי"ש ממיל כו' כיון דשומד להריס כמוכס דמי. פיין בגמרא (קמב ע"א) בגמ' אלא הוא דאמר כר"ש כו' וי"ש סבר קמייתא בעיל במתה והא מיבעל במתה וחד. מכאן מוכח דאיכא סוגר עשמא דר"ש משום כל השומד להריס וכמ"ש הר"ש הכא בשם הירושלמי דא"כ ליכא מתה וחד וגם בש"ד הא לעניין היתר אכילה פשיטא דל"ל כל השומד כמו קודם זריקה. ויעויין פר"ח (סי' ל"ע) ויש לעיין: **מ"ט** כך הוסיפה התרומה. כתב הרא"ש בפירושו ומריבא שמעינן כיון דאין מולין הפתח בחולין כ"ש דאין מולין בשם היתרון להתיר וכו' ולבריו לפ"ג דשם הדין בנמצאך (יו"ד סי' ל"ח) במין במינו דהוא מדרבנן להקל ובאיזו מינו להחמיר לר"ת דעשה כעיקר לחוריתא ולרש"י דהוא מדרבנן להקל. א"כ ה"ל בתרומה דמה"ת ברוב ומדרבנן בק"א א"כ בספק יש להקל ואיך דן בכ"ש. וגנוף המשנה קשה לי דשם הפסולת של תרומה אינן אוסרין רק הקמח וא"כ בתבוה של אולין יפות אף קודם הסמיכה יש לחוש מוסר כיון דבקמח איכא ק"א ואף דליכא במינין בכ"ז אינו מובן אמאי יאסור ויעויין בפ"ד מ"ח בהרמ"ם. ומלשון הטוי"ט נראה באמת דהה"ל רק דמקודם הסמיכה אינו יודע והסמיכה מגלה. אבל בירושלמי דמקר בזה מעעם אין מבטלין וכן בהא"ש בחולין (פרק גיד הנשה) דהביא מתה אף דבאפר מתחלה אם ניתוסף הבתר מוזר ויתר מבטל דק"ל דקודם הסמיכה אסור וא"כ אמאי. ובפרש לשיטת הרמב"ם בתרומה בחי"מ ביבמ הוא בא"ש ומ"ש בתי"ש דקודם הסמיכה אסור אלא ד"ה היא רק דברי כ"י ומש"ה מיב בתי מומם אף בזאב

קודם

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

קודם סגליפה מקום דכנר מתחייב בלמיקה ומתיבלי על המוי"ע מלא הרגים בזה:

מסכת ערלה

פרק ב מ"א ברע"ב ד"ה המרומה כו' לאסור ביבש עד מאתים. מי' בימוקי הגרי"ב מתמה על פי' הרע"ב שכתב לחלק בין לח ליבש. וכן במעילה (פ"ד מ"ו) הביא בימוקי הגרי"ב דברי הרע"ב בלא מלינו בשום מקום לחלק בין יבש ובין לח רק בין מיני ומש"ה לא הגיה בדברי הרע"ב יעוי"ש. ובאמת הרע"ב סובר בשיטת הרמב"ם שהיא שיטה מדשה לעניין הדיעות דמינו ואינו מינו הוי תרומה ומעלה ובלאי הכרם כגד האיסורים. דכמו דבגד האיסורים אין חילוק בין מינו לאינו מינו רק באיכא קפילה דאיכא למיקם אטעמא דגזה באינו מינו מטעמיין לקפילה ובאיכא אטעמא אף בלא שגים מומר מגא"ב במינו דאיכא למיקם אטעמא בכי ס' אבל באיכא קפילה מינו ואינו מינו שוין לבטל בס' ס"ג בתרומה ומעלה ובלאי הכרם איכא חילוק בין מינו לאינו מינו רק בשם בהן או טובד טובבים שיעשום לאיז באינו מינו דאיכא למיקם אטעמא מטעמיין לבהן או לטובד טובבים ובאיכא אטעמא מומר אף בלא ק"ח בתרומה ובלא מאתים בערלה ובבלאי הכרם מגא"ב במינו דאיכא למיקם אטעמא מינו ובאינו מינו שוין ובמינן ק"ח או מאתים. דלעניין הדיעות דמינו ואינו מינו הוי תרומה ומעלה ובלאי הכרם כמו כל האיסורים רק דעיקר החילוק בין תרומה ומעלה ובלאי הכרם לכל האיסורין משעיקן הוא רק בשיטת דומן עשם בלאיכא מי שיעשום דאיכא למיקם אטעמא דבכל האיסורין משעיקן בס' ובאיכא ס' אחרי דודאי איכא טעמא ובתרומה משעיקן בק"ח וכן בערלה ובלאי הכרם משעיקן במאתים דכל ק"ח בתרומה ועד מאתים בערלה ובלאי הכרם מיבטין דלמא יהיב טעמא ובק"ח בתרומה ובמאתים בערלה ובלאי הכרם בשמא אחרי דאיכא טעמא דבתרומה ומעלה ובלאי הכרם החמירו לבטל ביותר מס' ולהכי בתיבו דאיכא למיקם אטעמא בטין שיעור ביטול הטעם בכל האיסורין בשים ובתרומה ומעלה ובלאי הכרם ק"ח ומאתים וכן באינו מינו היכא דאיכא למיקם אטעמא כגון באיכא קפילה וכגון שיעור ביטול הטעם הוי בכל האיסורין ס' ובתרומה ומעלה ובלאי הכרם בטין ק"ח ומאתים ובאיכא למיקם אטעמא מטעמיין ואי איכא טעמא

מומר לף בפחות מס' והוא שיעה חדשה לא ראיתי מי שיבנים בזה. יעויין ברמב"ם פט"ו ממאכלות אסורות הל' ו' וסל' כ"ט ול' ובן שם הל' כ"ב וכ"ג והדברים מבוארים במ"ש [ומה שיש להאריך בזה מבואר אצלי במקום אחר]. ואחר החיפוש מצאתי בתשובת הלב"ח סי' פ"ח שהבינו בזה ופי' דברי הרמב"ם כמ"ש. [ומה שמתיחסין קיום דברי הרלב"ח עם אין כאן מקומו להאריך]. וכן נראה מבואר מפי' המשנה להרמב"ם בפ"ז פ"ה על המשנה דיין נסך אסור ואוסר בב"ש להמעיין היטב. וכן הוא בהרע"ב עם שדברי למשוך תמיד אחר פי' הרמב"ם ויותר מבואר הוא בהרע"ב פ"ח דמולין מ"ה ובתוספות חדשים עם בעם מהרש"א תמה על זה ולא ראה דכן הוא שיעם הרמב"ם. והנה על פי כל הנ"ל אבי"ע דברי הרע"ב הכא וכן במעילה פ"ד מ"ו דהרע"ב לשיטתו במולין (שם) ובע"ז (שם) דסובר כדעת הרמב"ם דכל החילוק בין מינו לאינו מינו בתרומה ומעלה ובלאי הכרם הוא רק בשם מי שיעשום. אבל באין מי שיעשום שוין. מ"ב ביבש דלא שייך למיקם אטעמא לעולם בעי ק' וד' כמו בלח בלאיכא מי שיעשום ומ"ש: שם בתוי"ע ד"ה ותרומת כו' הטמיע על דמלי. יעויין ברמב"ם פט"ו מתרומות הל' ט"ו:

מסכת בכורים

פרק א מ"ג בתוספ"ק אות ג' בהרע"ב כו' אבל איכ איכ כוסמין ושבולת שועל ומיפון לא. וכ"כ בברכות שם פ"ו אבל ביומלמי לא משמע כן דילף בז"ש מבסמ"ר:

מ"ש בתוכס"ק אות מ' ד"ה בהר"ב כו' וקשה לי כו'. כבר הרגים בזה בתוספות חדשים ג"כ. ולי קשיא ביותר דלמאי מביא כיון דכתב התוי"ע לעיל בד"ה והעני דהבאה ובלא בהגלמי פעם אחת ולא ב' פעמים ומ"כ גם הסבאה הוי כהקריאה ואיך מחלק ביניהם. אמנם יעויין בהגר"א מ"ש דהגי' ביומלמי שם ודלא כתוי"ע ומ"כ מ"ש לעניין הגדה אינו שייך לחלק בין מין אחד לב' מינים משא"כ לענין הבאה ומ"ש. והנה לפי"ז לדבון לעיל לאינו מחלקין בין אחד לב' בני אדם מ"כ אם הא' קנה אף אם אח"כ מביא אחר ממין אחר ב"כ אינו קונה ומ"כ הא דנקט הכא באדם אחד אינו אלא לב' יהודה. ומיושב קושית התו"ח וכע"א ז"ל ודוק היטב: **הטעם** דבהבאה מחלקים בין מין מ' לב' מינים משא"כ בהגדה הוא פשוט דבהבאה קאי על המין משא"כ בהגדה כמובן: **סליק**

חדושי אגדות מהרש"א לסדר זרעים

באה פ"ח מ"ח היו לו מאתים אסר דינר כו' ה"ז יטול כו'. ואמרו הרמז בזה מלת לדקה שמקפדו כן הוא מאתים אסר א' וק"ל: מ"ש **ובל** מי שלריך ליטול ואינו טומל כו'. וכתבו הר"ש והרב"ש דהיינו בשאפשר לו להסתפק בדומה קלת פ"ו מלאכה אבל באי הפשר לו להסתפק ואינו טומל אחרי בירומלמי דה"ש שופך דמים ועי"ל דהכא מיירי בשם לו בים לעבור או כלי תשמיש ומקרי לריך ליטול כיון דאין מחייבין אותו לעבור בדמני לעיל אם הוא מוכר ביתו וכלי משמישו ואינו טומל אינו מת וכו' עד שיפרנס אחרים ובלא שכתוב אומר ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו וגו' דלעיל מיירי בשיב אחוד הגבר אשר יבטח באדם וגו' ומן ה' יסור לבו והייתו מי שא"ל לו ליטול והוא טומל אחל אדם ובהיפך קאמר במי שלריך ליטול ואינו טומל אומר ברוך הגבר אשר יבטח בה' ומה כתיב ביה והיה כעץ שתול על (פלגי) מים שיהיו מעוטיו בריות ולא יראה וגו' היינו שמפרנס בם אחרים על שם שלא לחתך על פני המים ולא יראה כי יבא חום והיה עלהו וגו' היינו שיחות מתוך הזקנה: שם וכן דיין בדן דין אמת לאמתו וכו'. פי' אמת כתבנו בפ"ק דב"ב דבדברי הטוב' חוכא דבדין מרומה אין לדיין לדון לפי שראיה אמת אלא שיחתוך אם באמת לפי אמתית הענין ע"ש באורך וכ"ז קאמר הכא דמי בדן דין אמת לאמתו הוא נעשה שותף להקב"ה כדקאמרינן הטם והוא בכלל ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו והיפך בשין דן דין אמת לאמתו הוא המעל בכל לדון יותר מכדי בעלה דהוה בכלל מקבל שוחד והוי בכלל אחור הגבר אשר יבטח באדם וגו': שם כל מי שאינו לא חגר כו' וכשה עצמו כו'. נראה דמייתי גם בלריך ליטול והיו מתנין לו אלא שבוחה עצמו חיגר בפיכוחו בלשון תרגום לאו דוקא פסח אלא כל בעל מום כמו שפי' הערוך בערך הגר כבד פה וגו' מ"י חגר פותחי וכן מכל שפחים מ"י חגר ממלל עכ"ל שעל כן הוא שובה עצמו בעל מום ופרש קומה ופסח שהן חומין גדולים כאלו א"ל לו לדרוף אחר הלדקה שהוא קומה או פסח ושובה כן כדי שיהו הבריות מרחמין עליו ביותר ויתנו לו יותר מכדי לכבו עכשיו וע"כ אחר בשובתו כן שיהיה כא' מהם שלא יתנו לו יותר מכדי לכבו עכשיו ומייתי מקרא שנא' לדק לדק תרדוף וגו' וכלא דה"פ לדק בשאתה לריך ליטול לדקה שול אותה בלדק ובישר דהיינו שאם אתה בריא ולא קומה ולא פסח ומוכל לחלות לדקה כדי לוכך בדרישה אחריה תרדוף ולא תעשה עצמך קומה או פסח כאילו לא תוכל לרדוף אחר הלדקה כדי שירחמו עליך ביותר ליתן לך יותר מכדי לכבך שלא בלדק וביושר. ואחר לחתן תמיה שלא תבקש ליטול לדקה רק לחתן תהיה דהיינו כדי חיותך ולכבך ולא ביותר ומכדי חיותך ולכבך ומדמי ליה נמי כל דיין שלוקח שוחד ומשה כו' דמותר לדיין ליטול שכר בשלה אבל ביותר מכדי טרך בשלה אפי' לדון דין אמת ולדק אסור דהוה בכלל מקבל שוחד כדאמרי' פ' שני בזירות. ואחר שם שנם זה אינו מת מן הזקנה כו' בכני מרחי בני בשעה עצמו קומה כדי לקבל לדקה יותר מכדי לכבו ובטול שכר לדון יותר מכדי לכבו קאמר שעונשן שוה דהיינו שאינו מת מן הזקנה גם שיזקה לזקנה אינו מת עד שיבא לידי כך שיהיה קומה ובטל חוט אבל לעיל באינו לריך ליטול בלא לא קאמר הא ליתנא דאינו מת מן הזקנה כו' אלא אינו אפשר מן הטולם כו' שזה שאינו לריך בלל וטובל ודאי דטונש שלו מרובה ולא בא לידי זקנה כלל עד שיעבכך לבריות והוסיף על אלוקה שוחד ומשה את הדין דהיינו כמ"ש דאף בטבל שוחד ובכר יותר מכדי בשלה כדי לבפות לדק כי השוחד יעור מקבל שוחד א"א אלא יפה כו' כפירש"י בחומש מ"ש ומשוח איקרוני דמתא כדאמרי' פ' שני דייני גזירות ופשיטא דקרא ודאי לענין מיתוי מיני הבל הוא גם שנאלו לבפות לדק השוחד מתמת מיני הבל ודמכו ומשה אם לבו להפך בזשות הטוען ודומיא דיסלף דברי לדיקים מ"מ מתמת ליה כמי מיתוי ומוכון מתמ דאינו אם מהזקנה עד שעיניו כהות ואינו מדכיב בהאי ליתנא יעור מיני מכמים וגו' והכי אמרי' בבזירא פ' שני דייני גזירות כמה מתיות עיניהם של מקבלי שוחד שטולין שו"פ ומסמין עיניהם כו' שנאמר יעור פקחים דיולא לבפות לדק השוחד מתמת מיני הבל שכל שלהם מבלי הבין ומתמת מיני מתמ ודו"ק:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org